

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE

*109 let
Julijane Zakrajšek*

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV V OBČINSKO GLASILO TROBLA

Zaradi lažjega urejanja prosimo vse avtorje člankov, da pošiljajo ustrezno pripravljena besedila. Ta lahko dopolnijo tudi s fotografijami, ki so povezane z vsebino prispevka. Fotografije morajo biti primerne kakovosti: visoke ločljivosti in velikosti vsaj 1 MB. Fotografije pošljite ločeno od besedila, vsako v svoji priponki. Pri končni grafični obdelavi prispevka si uredništvo dovoljuje izbor primernih fotografij po strokovni oceni ter popravke besedila v skladu z zahtevami lektorja.

Prispevke pošljite na elektronski naslov **trobla@velike-lasce.si** do objavljenega roka za oddajo prispevkov v tekoči številki občinskega glasila.

Objavljeni članki ne izražajo uradnega stališča Občine Velike Lašče. Uredništvo si pridržuje pravico, da poslano gradivo preoblikuje v skladu s celotno podobo Troble.

Letnik 27, številka 7, 1. december 2021.
Izhaja sedemkrat letno; gospodinjstva v občini prejmejo glasilo brezplačno.

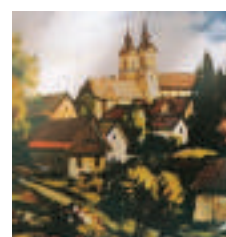
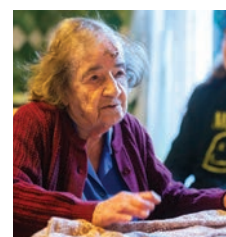
Naklada: 1.590 izvodov.
Izdajatelj: Občina Velike Lašče.
Odgovorna urednica: Angelca Petrič.
Uredniški odbor: Dragica Heric, Jože Starič in Andrej Perhaj.
Lektoriranje: Jezični dohtarček, s. p. (razen že oblikovanih prispevkov).
Prelom: Špela Andolšek, s. p.
Foto na naslovnici: Boštjan Podlogar
Tisk: Luart, d. o. o.

Naslov uredništva: Trobla,
Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.
Tel.: 01 781 03 70
E-pošta: trobla@velike-lasce.si.
Prispevke za Trobla lahko oddate tudi v nabiralnik, ki se nahaja v hodniku pritličja občinske stavbe.

Naslednja Trobla izide 2. februarja 2022; prispevke je treba oddati do 19. januarja 2022.

KAZALO

Županova stran	3
Občinske strani	4
S seje občinskega sveta	4
Gradnja šole in vrtca na Turjaku	6
Prenova fasade Glasbene šole	8
Selitev zbirnega centra odpadkov	11
Novi TIC na Rašici	14
109 let Julijane Zakrajšek	18
Intervju: Tea Leščanec	20
Intervju: Marko Zakrajšek	24
Kultura	28
Sodraških 800	28
Levstikovo bučelstvo	30
Prireditev ob dnevu reformacije	32
Knjižnica	
– Novosti na naših policah	36
Turizem	39
Dediščina	40
Iz velikolaškega okraja	
– V Ljubljano za hišno pomočnico	42
Če v glavni ni soli, je tudi v loncu ni	44
Adl o tem in onem	47
Šola in vrtec	48
Društva/Dogodki	51
45 let Območne obrtne zbornice	
Ljubljana – Vič	52
Upokojenski kotiček	54
Bučno marmeladni dan	57
Reševalno vozilo za misijonarja	
Pedra Opeko	60
Politika	64
Oglasi	65
Razvedrilo	70
Zahvale	71

PRORAČUNSKI BEHAVIORIZEM

Na nekaterih področjih našega življenja čas res hitro teče, ali bolje rečeno, dojemanje časovne komponente je zaradi številnih dejavnosti in s tem zasedenosti uma pohitreno. Tudi pri proračunu naše občine je tako. Enkrat, po subjektivnem občutku, skorajda le nekaj mesecev nazaj, smo sprejeli občinski proračun za leti 2020 in 2021. Usklajevanje proračuna in vse ceremonije, povezane okoli tega, imam še kar dobro v spominu, morda tudi zato, ker je proceduralni tok malo spominjal na en potoček, ki se lije med skalami ter povzroča prelive čeznje in vrtinčenje okoli njih. Ko se pa proračun sprejme, je, kot da se voda ukroti, kot da se je potoček izlil in se umiril v enem tolmunu. Tam je voda nekaj časa mirna, le kakšen vetrček ali kamenček, ki ga vržeš v tolmun, razburka njeno površino. A kmalu se zgodba ponovi, ko masa vode sili naprej po strugi, ki ni zlizana, in ponovno nastajajo vrtinčenja in prelivi, včasih tudi brzice, zopet kot postopek sprejemanja prihajajočega dvoletnega občinskega proračuna. Ali pa samo za eno leto, če sta sreča in složna moč posvečenih občinskih umov mila.

Sprejemanje občinskih proračunov je v večini primerov res tradicionalna ceremonija, ki jo je včasih težko doumeti tudi vsevednemu županu. Ampak, ali se ne sprejema občinski proračun zato, da imajo od tega nekaj občina in predvsem občani, ne pa župan, ki ga predlaga? Za dobrim proračunom vedno stoji ekipa pripravljavcev in, seveda, odločevalcev; poln in ambiciozen proračun je konec koncev za nekatere lahko tudi predvolilni adut! Zakaj ni tako? Zaljubljen sem v floskulo »razvojno naravnani občinski proračun«. Del proračuna, ki je fiksni in je namenjen šolstvu, vrtcem, zdravstvu, socialni, je težko inovativen, razen seveda, če se kaj uzakoni ali sprejme na ravni občinskega sveta, kar potem predpisuje višje sofinanciranje iz vreče občin-

skega proračuna. Za nekatere je to pač razvojna usmerjenost, višek uspešnosti in menda populizem, ki mu sledi zbiranje glasov na prihajajočih lokalnih volitvah. Tudi prav! Vse najboljše! Tako imenovani proračunski behaviorizem je del psihologije, ki se dotika vsega prej naštetega in temelji na vedenju organizma s poudarkom na vplivih iz okolja ter zanemarjanju kognitivnih procesov posameznega odločevalca. Običajno ni podlage v objektivnem opazovanju in zaznavanju, temveč gre za vzpostavljanje zvez med (strankarskimi, starokopitnimi, zlonamernimi) dražljaji ter reakcijami, recimo na občinskih svetih. Služba za lokalno samoupravo na ministrstvu za javno upravo konkretno priporoča, naj občine vseeno sprejemajo dvoletne proračune, ki med drugim zagotavljajo in omogočajo lažji menedžment NRP (načrt razvojnih programov), kar pa je bistveni element razvojne usmerjenosti občine. Na naši novembrski seji občinskega sveta je bila med drugim predlagana točka dnevnega reda, kjer bi obravnavali proračun za prihodnje leto in leto 2023. Investicijsko kontinuirano pripravljen ter finančno uravnotežen dvoletni proračun je bil osnovan strokovno, glede na skupne, obče, občinske potrebe, s poudarkom na obnavljanju dotrajane občinske infrastrukture in razvoju nove. Za nekatere žal patetična predstava, ki ne proizvede zadovoljevanja parcialnih interesov in nabiranja volilnih glasov. Ampak dvoletnika ne bo! Posvečeni občinski izbranci so zaradi varnosti izglasovali apel po sprejemanju enoletnega proračuna, s čimer so blokirali pričetek gradnje tako potrebnega prizidka kuhinje k osnovni šoli v Velikih Laščah in izgradnjo zbirnega centra. Z odločitvijo o enoletnem proračunu so pod vprašaj postavili dokončanje planiranih projektov za leto 2022, ki se lahko zaradi višje sile izvedbeno zamaknejo. Pa bog ne daj, da bi se

naša nezadolžena občina po novem spet kaj zadolžila! Najeti kredit za to, da izgradiš nekaj, kar bo olajšalo življenje in bo v uporabi več generacij, je v glavah nekaterih še vedno bogokletna zadeva. Ali pa je to le priprava terena za županskega naslednika? Menda gre investicijski razvoj odobreno lahko le iz lastne malhe, da potem škilasto gledamo, kako razvoj občine prehitevajo polži, ki lezejo po solatnem listu. Pokroviteljski izgovor o možnosti sprejemanja občinskega proračuna za leto 2023 enkrat prihodnjic ne pije vode. Odžejala se bosta seveda le predvolilna taktika in evforija, prej omenjeni populizem, kupčkanje z zaslugami ter navidezna skrb za občinske finance. Ja, in da na koncu ne pozabim, letošnje leto najverjetneje zopet ne bomo uspeli organizirati abonmaja za gledališke predstave. Namesto tega si lahko ogledate kulturno umetniški program občinskih sej, za katere najdete povezave na spletni strani občine.

Dragi občani, moram se ponavljati kot lajna, so včasih rekli. Med nami je še vedno koronavirus, ki med Slovenci in drugod po svetu povzroča precej preglavic. Prosim, da ne gledate na to upoštevate biovarnostna priporočila, da se dovolj gibljete po svežem zraku, da uživate sezonsko hrano, da s kakšnim prehranskim dopolnilom pomagata imunskemu sistemu in da se po nepotrebnem ne družite v zaprtih prostorih, še zlasti ne z ljudmi, katerih zdravstvenega statusa ne poznate. Obvezno uporabljajte obrazno masko, na katero lahko s šminko narišete tudi nasmeh!

Dr. Tadej Malovrh,
vaš župan

Z 21. REDNE SEJE OBČINSKEGA SVETA

Nina Tekavec, občinska uprava

Občinski svet Občine Velike Lašče se je v četrtek, 18. novembra 2021, sestal na 21. redni seji. Po ugotovitvi sklepčnosti je župan predlagal v potrditev naslednji dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 20. redne seje
2. Poročilo odborov
3. Predlog sklepa o potrditvi Elaborata lokacijske preveritve za EUP LU-4
4. Sprememba poslovnika občinskega sveta
5. Odlok o proračunu Občine Velike Lašče za leto 2022 in Odlok o proračunu Občine Velike Lašče za leto 2023 – prva obravnava
6. Sklep o razrešitvi in imenovanju predstavnika ustanovitelja v svet Javnega zavoda Trubarjevi kraji
7. Pravilnik o oddajanju namenskih najemnih stanovanj v najem in Sklep o določitvi namenskih najemnih stanovanj
8. Pobuda sveta staršev Vrtca Sončni žarek Velike Lašče
9. Vloge občanov za odkup/menjavo zemljišč
10. Pobude, vprašanja in predlogi svetnikov
11. Poročilo župana

Predlog svetnika, da se z dnevnega reda izloči odlok o proračunu za leto 2023, je bil sprejet s 6 glasovi za in 4 proti. Občinski svetniki so z 9 glasovi za in 1 proti potrdili spremenjeni dnevni red.

Po potrditvi dnevnega reda so člani občinskega sveta potrdili zapisnik 20. redne seje.

Občinski svet je v nadaljevanju sprejel naslednje sklepe:

Ad 2. Poročilo odborov

Pred sejo občinskega sveta so se sestali

odbor za družbene dejavnosti, odbor za komunalo, varstvo okolja in urejanje prostora, statutarno pravna komisija in komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja. Predsedniki navedenih odborov in komisij so podali kratka poročila o sejah.

Ad 3. Predlog sklepa o potrditvi Elaborata lokacijske preveritve za EUP LU-4

Občinski urbanist Peter Lovšin je predstavil predlog navedenega sklepa. Najprej je na kratko predstavil pravno podlago v Zakonu o urejanju prostora, ki omogoča izvedbo postopka lokacijske preveritve. Je instrument prostorskega načrtovanja, s katerim se za namen izvajanja gradenj prilagodi in določi natančna oblika ter velikost območja stavbnih zemljišč na posamični poselitvi. Z lokacijsko preveritvijo se lahko velikost stavbnega zemljišča, kot je določena v OPN, poveča ali zmanjša za največ 20 odstotkov, vendar povečanje ne sme preseči 600 m² glede na izvirno določen obseg stavbnega zemljišča v OPN ne glede na število izvedenih lokacijskih preveritev. V konkretnem primeru želi investitor na zahodu izvornega območja zgraditi nov objekt. Za to potrebuje prilagoditev oblike stavbnega zemljišča s PNRP, a tako, da se parceli A v k. o. Lužarji del stavbnega zemljišča v izmeri 2241 m² prerazporedi na zahodni del parcele A v k. o. Lužarji in del parcele B v k. o. Lužarji. Obseg stavbnega zemljišča ne presega 600 m². Sprememba stavbnega zemljišča obsega znaša natanko 0 m². Občinski svet je sprejel predlagani sklep.

Ad 4. Sprememba Poslovnika občinskega sveta

Z razglasitvijo epidemije covida-19 v Republiki Sloveniji je Državni zbor RS sprejel interventne predpise za ureditev posameznih področij delovanja v državi z namenom varovanja zdravja in življenja prebivalcev. Med drugim je Zakonu o lokalni samoupravi (ZLS) v 35. členu dodal novi četrti odstavek. Dopolnitev 35. člena ZLS je bila potrebna zaradi situacije, ko zaradi epidemioloških razmer ni bilo mogoče v vseh občinah sklicevanje sej občinskega sveta tako, da bi se zagotovila varnost udeležencev na seji. Ker so

občine same pristopile k izvajanju sej na daljavo – preko videokonferenc – se je zakonodajalec odločil, da bo z dopolnitvijo zakona to področje pravno uredil. Na podlagi navedene dopolnitve ZLS je občinski svet s sprejetjem Spremembe Poslovnika občinskega sveta na novo uredil možnost sklicevanja in izvedbe sej na daljavo.

Ad 5. Odlok o proračunu Občine Velike Lašče za leto 2022 – prva obravnava

Župan je zbranim predstavil večje investicije, ki so predvidene v letu 2022, in sicer: gradnja podružnične šole in vrtca na Turjaku: 3.100.000 EUR; kotlovnica v osnovni šoli Primoža Trubarja Velike Lašče: 380.000 EUR; asfaltiranje in preplastitve cest: 180.000 EUR; občinski zbirni center za ločeno zbiranje odpadkov: 150.000 EUR; izgradnja vodohrana Podstrmec: 70.000 EUR; kanalizacija Velike Lašče: 60.000 EUR; Poslovna cona Ločica: 50.000 EUR; kuhinja osnovna šola Primoža Trubarja Velike Lašče: 30.000 EUR; vodovod Turjak: 20.000 EUR; izgradnja nadstrešnice pri lokalu na Trubarjevi domačiji: 13.000 EUR. V nadaljevanju so predstavniki občinske uprave po področjih podrobneje predstavili predlog proračuna. Občinski svet je sklenil, da se predlog proračuna Občine Velike Lašče za leto 2022 posreduje v javno razpravo in da imajo vsi zainteresirani možnost vpogleda v predlog proračunov in posredujejo svoje pripombe občinski upravi do 4. decembra 2021.

Ad 6. Sklep o razrešitvi in imenovanju predstavnika ustanovitelja v svet Javnega zavoda Trubarjevi kraji

Matjaž Hočevnar je zbranim povedal, da je 2. junija začel veljati Odlok o ustanovitvi Javnega zavoda za kulturo in turizem Trubarjevi kraji (Uradni list RS, 82/2020), ki v 12. členu določa sestavo sveta zavoda. Svet zavoda sestavlja sedem članov, od tega štirje predstavniki ustanovitelja – Občine Velike Lašče. Občinski svet Občine Velike Lašče je na 15. redni seji 17. decembra 2020 kot predstavnike ustanovitelja v svet javnega zavoda imenoval dr. Tatjano Devjak, Roka Borštnika, Saro Košir in dr. Matejo Kurir. Sara Košir se je s

1. oktobrom 2021 zaposlila v Javnem zavodu za kulturo in turizem Trubarjevi kraji, zato je Občino Velike Lašče obvestila, naj jo razreši kot predstavnico ustanovitelja v svetu javnega zavoda. Župan dr. Tadej Malovrh je komisiji za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja predlagal, da se kot nova članica sveta JZTK imenuje Nina Tekavec, ki v občinski upravi pokriva področje omenjenega javnega zavoda. Občinski svet občine Velike Lašče se je s predlogom strinjal in sprejel Sklep o razrešitvi in imenovanju predstavnika ustanovitelja v svet Javnega zavoda za kulturo in turizem Trubarjevi kraji.

Ad 7. Pravilnik o oddajanju namenskih najemnih stanovanj v najem in Sklep o določitvi namenskih najemnih stanovanj

Mag. Jerica Tomšič Lušin je zbranim predstavila predlog navedenega pravilnika in sklepa ter pojasnila razloge za sprejem. Predhodno sta ju obravnavala odbor za družbene dejavnosti in statutarno pravna komisija. Predlog pravilnika ureja dodeljevanje namenskih najemnih stanovanj v najem mladim v Občini Velike Lašče z namenom dajanja podpore mladim, ki so šele vstopili na trg dela in so finančno šibki, pri procesu osamosvajanja in reševanju svojega stanovanjskega vprašanja v obliki dostopa do najema namenskega najemnega stanovanja ter posredno pri vzpostavitvi pogojev za oblikovanje lastne družine. Dolgoročni cilj je zagotoviti kar najbolj stimulative pogoje mladim za delo in bivanje v občini Velike Lašče. Namenska najemna stanovanja po tem pravilniku se oddajajo za določen čas na podlagi javnega razpisa in ob izpolnjevanju pogojev, ki jih določa ta pravilnik. Hkrati prosilec in ožji družinski člani, ki skupaj z njim kandidirajo na javnem razpisu, ne smejo presegati dohodkovnega in premoženjskega cenzusa, ki je predpisan za udeležence po veljavnem pravilniku, ki ureja dodeljevanje neprofitnih stanovanj v najem. Občina Velike Lašče ima za ta namen v lasti tri stanovanja v naselju Velike Lašče (Šolska ulica 3 – stanovanje in garsonjera, Šolska ulica 7 – stanovanje). Občinski svet je sprejel Pravilnik o oddajanju namenskih najemnih stanovanj v

najem mladim in s sklepom določil, da so navedena stanovanja namenska najemna stanovanja, namenjena mladim.

Ad 8. Pobuda sveta staršev Vrtca Sončni žarek Velike Lašče

Svet staršev Vrtca Sončni žarek Velike Lašče je na Občino Velike Lašče in Občinski svet naslovil gradivo s tremi predlogi: 1. Predlog za uveljavitev zdravstvene rezervacije in spremembo poletne rezervacije v letno rezervacijo; 2. Predlog za dodatno, izredno sofinanciranje plačila cene programa glede na dohodkovni razred, ki ga staršem določi Center za socialno delo. Za doplačila v dohodkovnih razredih od 2. do 4. predlagajo 15–23,5 % dodatno sofinanciranje. Za doplačila v dohodkovnih razredih od 5 do 9 pa 17,5–12,5 % dodatno sofinanciranje; 3. Predlog za povečanje varnosti v okolici vrtca na Karlovici.

Zaradi v preteklosti že izraženih pobud je Občinska uprava predlagala spremembo sklepa in vključitev zdravstvene rezervacije z možnostjo koriščenja pod enakimi pogoji kot poletno. Občinski svet se je s pobudo staršev in predlogom Občinske uprave strinjal in sprejel Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o določitvi cen programov v vrtcu Sončni žarek pri OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče z vnesenimi popravki: starši lahko koristijo počitniško ali zdravstveno rezervacijo v dveh delih, celo leto v obdobju od minimalno 10 delovnih dni do 22 delovnih dni.

Ad 9. Vloge občanov za odkup/menjava zemljišč

Odbor za komunalo, varstvo okolja in urejanje prostora je vlogi občanov obravnaval na svoji 15. redni seji dne 20. 9. 2021.

1. Občan je na Občino podal vlogo za parcelacijo dela zemljišča v k. o. Turjak (javno dobro) ter odkup novonastale parcele na travnatem delu, ki meji na njegovo nepremičnino v k. o. Turjak, katere pravni lastnik je. Za odkup novonastale parcele prosi z namenom ureditve lažjega in varnejšega dostopa do njegovega stanovanjskega objekta. Odbor za komunalo, varstvo okolja in urejanje prostora je pri ogledu dejanskega stanja ugotovil, da zemljišče, katerega del želi vlagatelj

kupiti, poteka skozi strnjeno vaško središče naselja Laporje in da vlagatelju za namen ureditve varnejšega dostopa do stanovanjskega objekta ni nujno potrebna površina, ki jo predlaga za odkup. Odbor se ni strinjal s predlaganim odkupom; občinski svet je s sklepom potrdil mnenje odbora.

2. Občan je na Občino podal vlogo za odmero kategorizirane javne poti v naselju Velika Slevica, saj del le-te poteka tudi po njegovih zemljiščih, obe k. o. Dvorska vas. V nadaljevanju je vlagatelj predlagal, da se uredi zamenjava odmerjenega zemljišča, ki predstavlja javno pot JP 954740 z deli zemljišč, ki z zunanjo ureditvijo pri njegovem stanovanjskem in gospodarskem objektu posegajo na zemljišče k. o. Dvorska vas v lasti Občine Velike Lašče. Odbor je bil pri obravnavi vloge s strani občinske uprave seznanjen, da kategorizirana javna pot 954740 Velika Slevica – Purga od odcepa regionalne ceste R3 748 Velika Lašče – Lužarji – Nova vas v pretežnem delu še vedno poteka po zasebnih zemljiščih. Občina Velike Lašče je že naročila odmero javne poti v naselje Velika Slevica, in sicer od odcepa navedene regionalne ceste do sredine naselja. Odbor se je strinjal, da se po odmeri javne poti JP 954740 opravi predlagana zamenjava. Na vlagateljeve stroške se odmeri zunanja ureditev pri njegovem stanovanjskem in gospodarskem objektu, ki deloma posega na zemljišče v lasti Občine Velike Lašče. Če se po navedenih odmerah izkaže, da površini, ki se menjata, nista enaki, se površina v presežku upošteva kot darilo Občini. Občinski svet se je strinjal s sklepom odbora.

Zapisniki sej občinskega sveta in posnetki sej so objavljeni na občinski spletni strani:

<https://www.velike-lasce.si/obcinske-strani/obcinski-svet/>

Vabila z gradivom so objavljena na spletni strani v katalogu informacij javnega značaja:

<http://www.lex-localis.info>

NOVA PODRUŽNIČNA ŠOLA IN VRTEC TURJAK

Nika Perovšek, občinska uprava | foto: POŠ Turjak, Stanka Štrukelj

Za Podružnično šolo na Turjaku smo s prijavo na razpis Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport uspeli pridobiti 2,1 mio EUR sredstev.

Obstoječa
podružnična
šola Turjak

Ob načrtovanju nujno potrebne investicije v novo zgradbo podružnične šole in vrtca na Turjaku smo ves čas spremljali možnosti sofinanciranja infrastrukture na področju izobraževanja, tako s strani Ministrstva za izobraževanje, znanosti in šport kot s strani Eko sklada. Na Ministrstvu so prvi razpis objavili že v letu 2020, a so ga še pred rokom za prijavo razveljavili. Kljub temu se nismo predali. Skrbno smo preučili vse možnosti in iskali dodatne finančne vire, ki bi olajšali izvedbo investicije. Ob letošnji objavi razpisa na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport smo nemudoma pričeli s pripravo vloge in natančnim zbiranjem potrebne dokumentacije. Prijavili smo dva projekta – poleg šole na Turjaku tudi prizidek in prenovo kuhinje v OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče. Občina je namreč na navedeni razpis lahko prijavila največ dva projekta, pri čemer je enemu izmed njih lahko določila višjo prioriteto. Kot projekt, ki ima večje možnosti za uspeh, se je z višjim številom pridobljenih točk izkazal projekt gradnje Podružnične šole in vrtca na Turjaku.

Z Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport smo v nekaj mesecih prejeli obvestilo o uvrstitvi projekta na preliminarni prioritetni vrstni red investicij v osnovno šolstvo in med 91 prijavi dosegli 28. mesto. Sledil je podrobnejši pregled vse projektne dokumentacije, ki smo jo predložili Ministrstvu. Po temeljitemu pregledu vseh prijavljenih projektov so izdali sklep o izboru projektov za sofinanciranje. S tem sklepom se je projekt gradnje Podružnične šole in vrtca na Turjaku uvrstil na 20. mesto med skupno predvidenimi 25 projekti, ki jih bo Ministrstvo sofinanciralo na področju šolstva v Sloveniji v kategoriji osnovnega šolstva.

Pred podpisom pogodbe, ki zagotavlja denarna sredstva s strani države, je bilo potrebno še posredovati dokazila o umestitvi projekta v Načrt razvojnih programov Občine Velike Lašče v letu 2021. Zatem je bil na predlog Ministrstva projekt umeščen tudi v državni proračun oz. potrjen s strani vlade. V mesecu oktobru smo tako prejeli v podpis pogodbo o sofinanciranju investicije.

Podpisana pogodba predstavlja najvišji znesek sofinanciranja investicije v Velikih Laščah. Sredstva bo Ministrstvo izplačalo po delih v letih od 2021 do 2024. Celotna investicija je ocenjena na 3,5 mio EUR, od česar je za gradbena dela namenjeno 2,5 mio EUR. Sofinanciranje države v višini 2.101.114,35 EUR zagotavlja ugodnejši razvojni potencial kraja in, kar je najpomembnejše, kvalitetne in varne prostore za naše najmlajše.

Ob tem gradnja podružnične šole in vrtca na Turjaku napreduje v skladu s predvidenim terminskim planom. Izvajajo se dela na ostrešju in strešni konstrukciji; končujejo se betonska dela. V skladu s podpisano pogodbo o sofinanciranju s strani države smo na Ministrstvo oddali že prvi zahtevek za izplačilo deleža, ki je predviden za sofinanciranje v letošnjem letu.

Hkrati z gradnjo je v izdelavi tudi projekt opreme, ki bo vključeval vso notranjo opremo šolskih in vrtčevskih prostorov, kuhinje in športne dvorane ter igral, vključno z zunanjo ureditvijo. Da bo dobava opreme pravočasno zagotovljena, bo predvidoma konec leta izvedeno javno naročilo za ta obseg del.

Dotrajana, stara stavba šole je dolga leta nudila prijetne, a skromne prostore učencem turjaškega okoliša. Po večkratnih pozivih in-

špekcijskih služb so bila potrebna različna investicijsko vzdrževalna dela, zahtevana z namenom zagotoviti ustrezno in varno šolsko okolje. Če smo odkriti, prostori stare šole že dolgo ne morejo zagotavljati ustreznega standarda za izvajanje vzgojno izobraževalne dejavnosti. Kljub temu je bila ta majhna šola vedno polna šolskih in kar nekaj let tudi vrtčevskih otrok. Verjamemo, da je stari šoli mogoče najti drugo, primernejšo rabo. Turjaški otroci si zaslužijo nove, prijetne šolske prostore v domačem, lokalnem okolju. Ohranjanje podružnične šole v skupnosti je gotovo nekaj, kar kraju da življenje, pestrost in ne nazadnje možnost širšega medgeneracijskega povezovanja.

Ob podpori občinskega sveta bodo otroci turjaškega okoliša pričeli že naslednje šolsko leto s poukom v novih prostorih.

Gradnja napreduje v skladu s terminskim planom

PRENOVA FASADE STAVBE GLASBENE ŠOLE V VELIKIH LAŠČAH

Nika Perovšek, občinska uprava (v sodelovanju z Andrejo Bahar Muršič, ZVKDS) | foto: Nina Tekavec

Stavba Glasbene šole v Velikih Laščah tik pred zaključkom celovite energetske prenove.

V sklopu celovite energetske prenove stavbe Glasbene šole v Velikih Laščah je bila v letošnjem letu izvedena druga faza del – prenova toplotnega ovoja stavbe. Prvi korak energetske sanacije je bil izveden s prenovo strehe v letu 2020. Zamenjana je bila strešna kritina, vgrajeno dodatno strešno okno in nameščena toplotna izolacija. To je bil pomemben ukrep v smeri preprečevanja toplotnih izgub. Stavba se ogreva z utekočinjenim naftnim plinom (UNP), ki trenutno velja za enega najdražjih energentov. Zato je v smeri celovite energetske prenove kot zadnja faza predvidena tudi zamenjava načina ogrevanja oz. energenta. V izdelavi je projekt nove kotlovnice na lesno biomaso s pripadajočim toplotnim omrežjem, ki bo ogrevala stavbe osnovne šole, vrtca, športne dvorane in glasbene šole. Izgradnja kotlovnice je predvidena že v naslednjem letu.

Pred prenovo

Prenovljena fasada glasbene šole v Velikih Laščah

Pri izvedbi prenove toplotnega ovoja smo sodelovali s podjetjem Blesk 2 d. o. o., ki je v okviru zbiranja ponudb podal najnižjo ceno. Izvedena so bila različna pripravljalna, zemeljska dela, rušitvena in zidarska dela (rušitev starega dimnika, zamenjava okenskih polic, odbijanje dotrajanega fasadnega ometa, odstranitev okrasnega delilnega zidca ...). Stavba je v celoti obložena s 16 cm debelo toplotno izolacijo. Novi okrasni delilni zidci so izdelani v dimenziji in modelu starih, prav tako šivani vogali. Eden od pogojev Zavoda za varstvo kulturne dediščine je bil tudi ohranitev kamnitega vhodnega portala v liniji fasade, zaradi česar je bil potreben njegov premik. Vsa dela v zvezi s prestavitvijo portala (demontaža kamnitih elementov, čiščenje in injektiranje razpok ...) je izvedlo podjetje Gnom d. o. o.

Pričakujemo, da bomo z izvedeno prenovo fasade lahko kandidirali za nepovratna sredstva Eko sklada takoj, ko bo objavljen nov javni poziv.

Uporabniki stavbe so s prenovo že zadovoljni; prostori so toplejši. Ocenjujemo, da bo strošek ogrevanja bistveno nižji. Povprečni strošek energenta, potrebnega za ogrevanja stavbe pred prenovo, je znašal 6.460,00 EUR na leto. Po prenovi in priklopu stavbe na novo kotlovnico na biomaso naj bi ta strošek znašal le 1.220,00 EUR na leto.

O stavbi

Gre za avtentično ohranjeno stavbo s številnimi arhitekturnimi elementi, ki izhajajo iz časa njenega nastanka z nedvomno bogato socialno zgodovino. Stavba je nadstropna, 3-krat 6-osna z vhodom v srednji osi glavne fasade. Kot zidana je bila hiša vrisana že na karti Franciscejskega katastra v 20. letih 19. stoletja. Pravkar končana obnova fasade, kjer so bile v pritličju najdene poslikave v poznobaročnem slogu in prvotna mala kvadratna okna, je razkrila, da je stavba na tem mestu stala vsaj v drugi polovici 18. stoletja, morda pa še prej. Nedvomno je bila hiša v zgodovini večkrat preurejena in je današnjo podobo dobila po celoviti prenovi ob koncu 19. stoletja, o čemer pričajo številni ohranjeni arhitekturni elementi in letnica 1896 na kamnitem portalu vhoda. Glede na okoliško pozidavo sklepamo, da je bilo šele ob koncu 19. stoletja nadzidano nadstropje. Preurejeno je bilo obokanje pri vhodu in manjša, kvadratna baročna okna so bila zamenjana z večjimi pravokotnimi, ki so bila – v skladu s tedanjo maniro – osno simetrično razporejena po fasadi. Od tedaj večjih gradbenih predelav, ki bi se odražale na zunanjem videzu stavbe, razen zmanjšanja in zazidave nekaj okenskih odprtín, izgradnje prizidka ob zadnji fasadi in frčade na strehi ni bilo.

Ker je stavba v območju enot kulturne dediščine Velike Lašče – Vaško jedro (EŠD 15946), smo za projektne pogoje zaprosili pristojni Zavod za varstvo kulturne dediščine OE Ljubljana. Obnovitvena dela je spremljala odgovorna konservatorica ter nadzorovala skladnost z izdanimi pogoji. Nepričakovano najdbo poslikav

na vogalih pritličja stavbe so strokovnjaki uspeli prerisati in tako ohraniti vzorec. Del poslikav na čelni fasadi bo v prihodnjih mesecih tudi rekonstruiran.

Obnova je skoraj končana. Do končnega izgleda stavbe nas loči le še nekaj manjših: del izvedba poslikav, vgradnja novega vzorčnega okna z lesenimi polkni na mestu predhodnega, barvanje ograj ... Sledila bo ureditev okolice in posodobitev otroškega igrišča.

Danes Glasbena šola, nekdanj zbiralnica mleka in sirarnica

Iz zapiskov Justine Jagodic | foto: Andreja Bahar Muršič

Leta 1928 je krajevni šolski odbor kupil enonadstropno hišo s hlevom in sadnim vrtom notarja Smodeja. Stavbo so prezidali v dve učilnici spodaj, v nadstropju pa uredili nadučiteljevo stanovanje. Mlekarska zadruga, ki je bila ustanovljena leta 1928 tudi na pobudo Ivana Puclja, je uredila zbiralnico mleka; tri leta pozneje je preuredila star hlev v malo sirarnico.

Pred drugo svetovno vojno je bila šola šestrazredna z dvema vzporednicama. Po drugi svetovni vojni so stavbo še nekajkrat prezidali. Iz zbiralnice mleka so napravili šolsko kuhinjo; pozneje so jo podrl; nato je bil prostor namenjen otrokom za peskovnik, stavba za otroški vrtec in šolsko kuhinjo, na podstrešju pa je bilo upraviteljevo stanovanje.

Leta 1967 je bila sezidana nova osemletka na sedanji lokaciji (na bivšem sadnem vrtu). Stavba je bila 1992 še enkrat prenovljena v vrtec Sončni žarek. Ko je bil sezidan nov vrtec na današnji lokaciji, je prostore dobila Glasbena šola Ribnica, Oddelek Velike Lašče.

Najdene poslikave pod odstranjenim ometom

Z zgledno prenovo bi želeli spodbuditi tudi druge lastnike stavb, predvsem tistih, ki so v trških oz. vaških jedrih, da sledijo smernicam Zavoda za varstvo kulturne dediščine ter se potrudijo za ohranitev avtentičnih stavb v našem okolju. S spoštovanjem starih stavb, ohranjanjem njihovih bistvenih, prepoznavnih arhitekturnih elementov se ne nazadnje kaže tudi odraz ljudi do kraja, nam vsem skupne dediščine. Pot do kakovostne prenove gotovo ni najlažja izbira, a je v sodelovanju s pravimi strokovnjaki in iskanjem kakovostne prilagoditve sodobnemu načinu življenja lahko le najboljša.

BLAGOSLOV ELEKTRIČNEGA VOZILA PROSTOFER

Jože Stritar

V Velikih Laščah smo pred cerkvijo 2. novembra 2021 blagoslovili električni avtomobil Prostofer ob navzočnosti nekaterih predstavnikov občinske uprave.

Prostofer je trajnostni vseslovenski prostovoljski projekt za mobilnost starejših in invalidov, ki zagotavlja brezplačen prevoz vsem omenjenim, ki ne vozijo sami, imajo slabše možnosti javnega prevoza, so prejemniki socialne pomoči, imajo nizke mesečne dohodke in nimajo sorodnikov, ki bi jim lahko nudili prevoz takrat, ko bi ga potrebovali.

Občina Velike Lašče je 69. občina po vrsti v Sloveniji, ki se je pridružila projektu Prostofer in je za ta projekt zagotovila e-vozilo. S pomočjo prostovoljnih šoferjev je to vozilo prvenstveno namenjeno prevozu občank in občanov do zdravstvenih in javnih ustanov, najbližjih trgovskih centrov ipd., ki so na območju občine, in tudi do Splošne bolnišnice Novo mesto in Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana.

Daljši prispevek o tem projektu je bil objavljen v junjskem glasilu občine Velike Lašče »Trobla« na strani 26.

Ker je tudi na območju velikolaške občine vse več starejših ljudi, ki so še sposobni samostojno živeti v domačem okolju, niso pa mobilni, je prav, da jim družba priskoči na pomoč. Tudi to je oblika medgeneracijske solidarnosti. Če dodamo še duhovno noto, je to oblika ljubezni do bližnjega. Ta dejavnost se izvaja predvsem na cesti, zato je prav, da smo z blagoslovom avtomobila izročili v božje varstvo voznike in uporabnike in se obnem tudi priporočili zavetniku šoferjev svetemu Krištofu, da bi se z vsake vožnje varno in srečno vrnili domov.

SKUPAJ ZA VARNI JUTRI

Barbara Pečnik, občinska uprava

V okviru sodelovanja LAS Po poteh dediščine od Turjaka do Kolpe v operaciji »Skupaj za varni jutri« bo tudi naša občina prispevala k čim hitrejšemu ukrepanju ob srčnem zastoj s širitvijo mreže avtomatskih defibrilatorjev (AED). V naslednjem letu predvidevamo nakup novega defibrilatorja v Dvorski vasi. Izvedena bodo tudi usposabljanja za čim širši krog laikov, ki bodo znali uporabiti AED, in usposabljanja za izvedbo temeljnih postopkov oživljanja (TPO). Seveda je preventiva tista, ki pripomore k čim boljši kondiciji srca, zato se bodo izvajale tudi delavnice z vsebinami o zdravem načinu življenja s poudarkom na zdravi prehrani in gibanju za zmanjšanje tveganja za nastanek bolezni srca in ožilja.

Več o projektu si lahko preberete na občinski spletni strani.

OBVESTILO UPORABNIKU KMETIJSKEGA GOSPODARSTVA O IZVZEMU IZ IZVAJANJA IN OBRAČUNA STORITEV PRAZNJENJA OBSTOJEČIH PRETOČNIH OZ. NEPRETOČNIH GREZNIC ALI MKČN

Javno komunalno podjetje Grosuplje d. o. o.

V primeru nastajanja blata v obstoječi pretočni oz. nepretočni greznici ali MKČN na kmetijskem gospodarstvu rejnih živali je kmetijsko gospodarstvo lahko izvzeto iz izvajanja in obračuna storitev praznjenja obstoječih pretočnih ali nepretočnih greznic ali MKČN. Blato mora biti zmešano skupaj z gnojnico oziroma gnojevko in pred gnojenjem oziroma pred nadaljnjo uporabo skladiščeno najmanj šest mesecev. Lastnik kmetijskega gospodarstva lahko v tem primeru pri izvajalcu javne službe uveljavlja izvzem iz opravljanja in obračuna storitve javne službe s tem, da dostavi izjavo o uporabi blata za gnojilo v kmetijstvu z eno od obveznih prilog, navedenih spodaj. Priloga ne sme biti starejša od 6 mesecev. Izjava je objavljena na spletni strani <http://www.jkpg.si/> pod rubriko obrazci. S podpisom izjave se lastnik kmetijskega gospodarstva obvezuje, da z blatom iz svoje greznice oz. MKČN ravna skladno z zakonodajo.

Za izvzem iz izvajanja in obračuna storitev praznjenja obstoječih pretočnih oz. nepretočnih greznic ali MKČN mora lastnik kmetijskega gospodarstva dostaviti izjavo na Javno komunalno podjetje Grosuplje d. o. o., Cesta na Krko 7, 1290 Grosuplje ali na elektronski naslov prevzem.blata@jkpg.si. **Z 31. 12. 2021 poteče izvzetje iz izvajanja in obračuna storitev praznjenja obstoječih pretočnih ali nepretočnih greznic ali MKČN, zato morate v primeru, če želite to uveljavljati še naprej, zadevo obnoviti. Do navedenega datuma nam pošljite izpolnjeno izjavo o uporabi blata.** Izvzem velja za triletno obdobje planskega čiščenja **2022-2024**. Sicer pa se izvzem uveljavi s prvim dnem

meseca, v katerem izjavo prejme izvajalec javne službe, če je le-ta dostavljena do 25. dne v mesecu.

Evidenčni list, ki je priložen dopisu, lastnik obdrži in ga vodi za svojo evidenco.

Obvezna priloga izjave:

- Izpis iz centralnega registra govedi (seznam govedi na gospodarstvu) – ali
- Izpis iz centralnega registra prašičev ali
- Izpis iz centralnega registra kopitarjev ali
- Izpis iz centralnega registra drobničce (podatki o sporočenem staležu v CRD) ali
- Obrazec B-Stalež rejnih živali na kmetijskem gospodarstvu (iz zbirne subvencijske vloge).

Za več informacij lahko pokličete v času uradnih ur (od ponedeljka do petka med 8:00 in 13:00) na tel. 01-7888-954.

ZAČASNI ZBIRNI CENTER PRESELILI NA NOVO LOKACIJO TER PRIDOBILI PRAVNOMOČNO GRADBENO DOVOLJENJE ZA SODOBNEJŠI ZBIRNI CENTER

Marija Ivanc Čampa, občinska uprava

Zbirni center odpadkov je po novem znotraj poslovne cone Ločica na Turjaku. Odprt je **vsak petek med 17. in 18. uro ter vsako soboto med 8. in 12. uro**. Uporabnike pozivamo, naj odpadke oddajo v skladu z veljavnimi smernicami ter upoštevajo NIJZ ukrepe. Za vzdrževanje reda znotraj zbirnega centra in ob njem je vzpostavljen videonadzor.

Občina Velike Lašče znotraj poslovne cone načrtuje večji in sodobnejši zbirni center za ločeno zbiranje odpadkov. Novemu zbirnemu centru je sedaj po izpolnjevanju vseh zahtevanih normativov namenjenih bistveno več razpoložljivih površin.

Sodoben zbirni center bo pokrit s kar tremi večjimi nadstrešnicami, pod katerimi bodo nameščeni tako večji kot tudi manjši zabojniki za ločeno zbiranje odpadkov. Programska zasnova zbirnega centra obsega tudi center ponovne uporabe. Vključeval bo trgovino, delavnico in skladišče. V centru ponovne uporabe bodo izdelke pripravili za vnovično uporabo in jih dali naprodaj.

Na Upravni enoti smo konec oktobra letos uspešno pridobili gradbeno dovoljenje, ki je tudi že postalo pravnomočno. Trenutno je v izdelavi projekt za izvedbo PZI. Načrtujemo, da bi z gradnjo lahko pričeli že zgodaj spomladi.

SKRIBIMO TUDI ZA NAŠE NAJMLAJŠE

Nika Perovšek, občinska uprava

I foto: **Vrtec Sončni žarek**

V vrtcu Sončni žarek smo zaključili s sanacijo terase. Odstranili smo del keramike in poskrbeli za hidroizolacijo. Podjete Flora, d. o. o. je položilo novo brezšivno gumeno podlago. Terasa je sedaj zagotovo bolj prijetna in upamo, da se bodo otroci na njej radi zadrževali.

NOVA APLIKACIJA ZA SPOZNAVANJE VELIKOLAŠKE DEŽELE

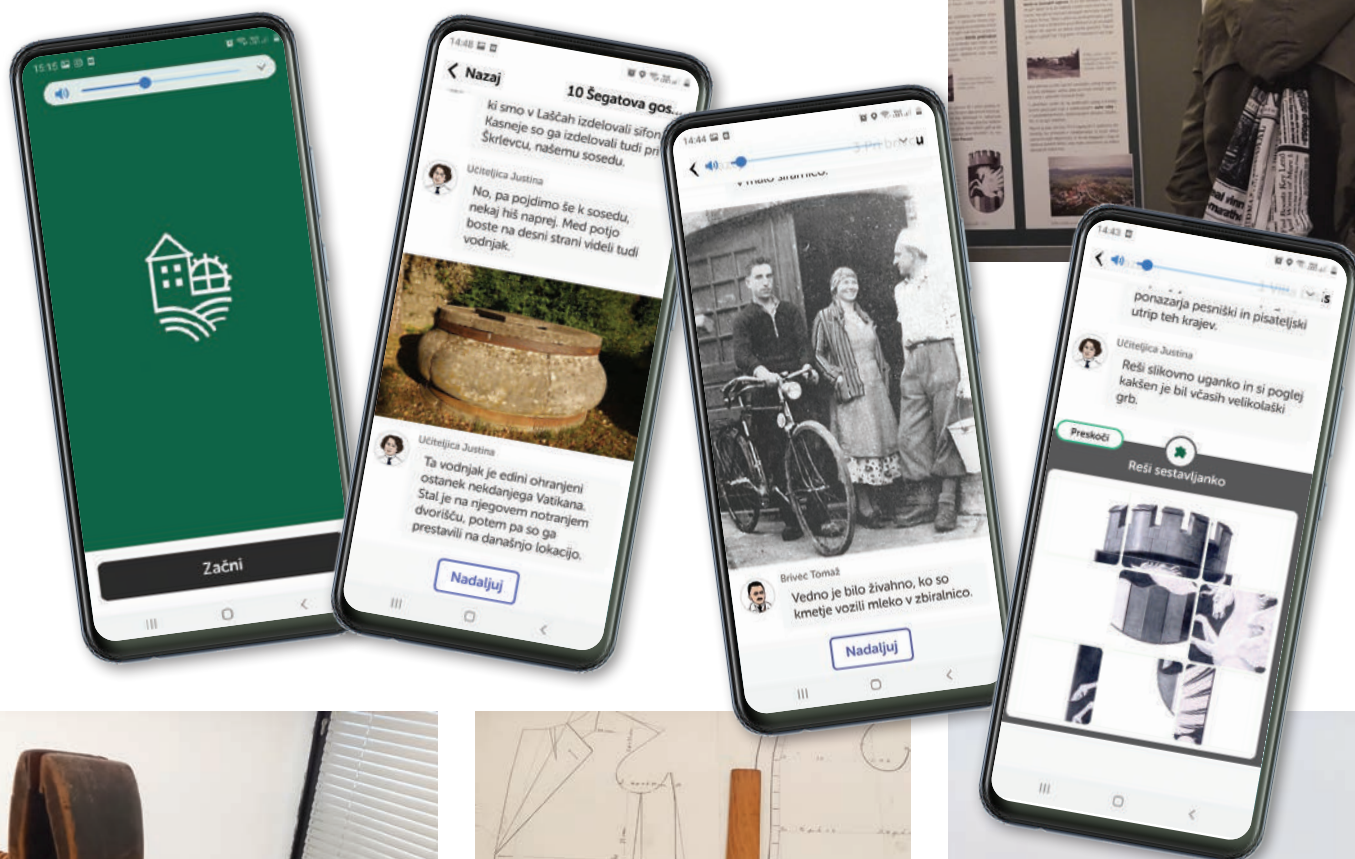
Sara Košir

Za vse, ki si želite velikolaške kraje spoznati v lastnem tempu in kar ob pomoči svojega pametnega telefona, smo pripravili aplikacijo VELIKOLAŠKA.

**Brezplačno
si jo lahko
naložite tako,
da poskenirate
to QR kodo:**

Za vas smo že pripravili prvo pot z naslovom: VELIKE LAŠČE SKOZI OBRTI IN DEJAVNOSTI. Skupaj z učiteljico Justino lahko spoznate, kako so iz naselbine Villa Lasis nastale Velike Lašče, čez čas pridobile trške pravice in se razvile v živahen trg. Pot ni zahtevna in je primerna za vse, ki vas zanima lokalna zgodovina in dediščina.

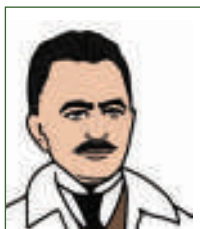
V galeriji Levstikovega doma je še vedno na voljo za ogled razstava z naslovom Velike Lašče skozi obrti in dejavnosti.

Na razstavi lahko bolje spoznate Velike Lašče v času od leta 1913 do 2. polovice 20. stoletja, in sicer prek najrazličnejših dejavnosti, ki so se dogajale v trgu in sledove katerih lahko vsaj malo zaslutimo za zidovi današnjih trških hiš.

Ogled razstave je možen v času obratovanja velikolaške tržnice med 8.30 in 12. uro ob naslednjih terminih:

- 11. december
- 8. in 22. januar

Če bi si želeli razstavo ogledati ob drugem terminu, se lahko za to dogovorimo po telefonu 01 7881 006 ali po elektronski pošti: info@trubarjeva-domacija.si. **Aplikacija in razstava sta bili sofinancirani s strani Evropskega sklada za regionalni razvoj, in sicer v projektu Sprehod skozi naše trge.**

JAVNI RAZPIS ZA DODELITEV NAMENSKIH NAJEMNIH STANOVANJ MLADIM

Občina Velike Lašče

Občina Velike Lašče na spletni strani občine objavlja Javni razpis za dodelitev namenskih najemnih stanovanj mladim. Stanovanja so namenjena mladim posameznikom, mladim parom in mladim družinam. Prosilec mora biti star od 18 do 34 let (v letu razpisa še ne bo dopolnil 35 let), z rednim dohodkom, državljan RS, s stalnim bivališčem v občini Velike Lašče in ima minimalno 6 let stalnega bivanja v občini Velike Lašče. Prosilec in ožji družinski člani, ki skupaj z njim kandidirajo na javnem razpisu, ne smejo presegati dohodkovnega in premoženjskega cenzusa, ki je predpisan za udeležence po veljavnem pravilniku, ki ureja dodeljevanje neprofitnih stanovanj v najem.

Najemne pogodbe bodo sklenjene za dobo 5 let. Najemno razmerje se lahko po preteku 5 let na prošnjo najemnika, ki ni presegel 35 let starosti, podaljša, vendar za največ 3 leta, pri čemer se namenska najemnina spremeni v tržno najemnino. Neprofitna najemnina (brez stroškov) bo znašala od ca. 90–100 EUR za garsonjero, od ca. 150–180 EUR za manjše stanovanje in od ca. 200–245 EUR za večje stanovanje.

Kot namenska stanovanja, namenjena mladim, se bodo na podlagi razpisa oddala v najem naslednja neopremljena stanovanja:

- garsonjera na naslovu Šolska ulica 3, Velike Lašče v izmeri 31,8 m² (25,6 m² uporabne površine),
- stanovanje na naslovu Šolska ulica 3, Velike Lašče v izmeri 68,5 m² (62,3 m² uporabne površine),
- stanovanje na naslovu Šolska ulica 7, Velike Lašče (mansarda) v izmeri 74,6 m² (48,1 m² uporabne površine).

Vse potrebne informacije dobite na Občini Velike Lašče (Jerica Tomšič Lušin, tel. 01 781 0369, jerica.tomsic-lusin@velike-lasce.si).

OBČINA VELIKE LAŠČE JE DOBILA NOV TURISTIČNO-INFORMATIVNI IN INTERPRETATIVNI CENTER

REKONSTRUKCIJA KOZOLCA NA TRUBARJEVI DOMAČIJI

Barbara Pečnik | foto: Barbara Pečnik, Nadja Krašovec, Boštjan Podlogar

Kompleks Trubarjeve domačije je zavarovan kot kulturni spomenik lokalnega pomena. Obsega objekte, ki ohranjajo podobo stavb 19. stoletja. Domačija je tipično mlinarsko-žagarsko gospodarstvo, ki je bilo v preteklosti značilno za širše slovensko ozemlje in ki ga danes le še redko najdemo ohranjenega v tako strnjeni obliki.

Še danes odraža številne dejavnosti, s katerimi so se vse ukvarjali mlinarji. Ti so bili večinoma tudi žagarji, poljedelci, kmetje s hlevom in svinjakom. Domačijo tako sestavljajo hiša z mlinom (danes spominska soba), žaga venecijanka (v njej je urejena žagarska zbirka), gospodarsko poslopje (z galerijo, Trubarjevo čitalnico in gostinskim lokalom) ter kozolec s podaljšano strešino – t. i. kozolec na psa. Tudi kozolec izhaja iz 19. stoletja. To vrsto kozolcev na velikolaškem območju redkeje srečamo, saj so pogostejši manjši, sorazmerno ozki in visoki toplarji,

kriti s šotorastimi strehami (kot je npr. Ilijev kozolec). Pred obnovo domačije leta 1986 je bil kozolec zelo v slabem stanju, zato ga je bilo potrebno utrditi. Nato je imel vlogo lope za shrambo za gostinski lokal in muzej.

Pripravo projekta rekonstrukcije je Občina Velike Lašče zaupala mladima arhitektoma Maji Starič in Nadji Krašovec v sodelovanju s Studiem Bonutti. Naše in njuno glavno izhodišče je bilo ohranitev starega in združitev z novim. Stavbo in osnovne elemente kozolca smo želeli ohraniti kot objekt kulturne dediščine v

njegovi izvorni kulturni krajini. Arhitekti sta v celoti ohranili vse značilne stavbne attribute, ki definirajo kozolec, kot so nesimetrična streha, vzdolžne late, lesen obod iz vertikalnega rastra desk, lesene žlebove ter v celoti restavrirano in statično utrjeno obstoječo leseno nosilno konstrukcijo, sestavljeno iz hrastovih stebrov in prostorsko prepletenih gred. Prav ti elementi so narekovali tako prostorska kot vizualna izhodišča za prenovo. Tvorijo obstoječi ovoj, v katerega je statično neodvisno vstavljena nova lupina iz sodobnih arhitekturnih elementov. Slednji se odražajo predvsem v zasteklitvi, s katero se želi v največji možni meri ohraniti povezanost z neposredno okolico domačije (mokrotni travniki Natura 2000) in hkrati poudariti originalne elemente podeželskega stavbarstva.

Notranja oprema prav tako sledi ideji lesene notranjosti in nudi okvir interpretacije, ki so jo pripravili v Zavodu Parnas in predstavlja preplet naravne in kulturne dediščine domačije in širše Raške doline (dediščina mlinarstva in žagarstva, biotska raznovrstnost mokrišč, preplet narave in dela človeka).

Projekt se je v preteklih dveh letih pripravil v sodelovanju večje delovne skupine ljudi različnih strok, v tesnem stiku z Zavodom za varstvo kulturne dediščine, ter je rezultat številnih znanj in sodelovanja. Projektno skupino so poleg arhitektk sestavljala podjetja Starim, Grosmetal, IMP-Promont, Elektro-pro-

Kozolec pred obnovo

jektiva in Ekosystem. Statično sanacijo, gradbena dela in stavbno pohištvo je izvedlo podjetje Gradnje Moste z lokalnimi podizvajalci (Matjaž Hiti, s. p., Eurolux, d. o. o., Tomaž Fileš); za opremo je poskrbelo Mizarstvo Stritar iz Rašice.

Projekt je v večjem deležu financirala Občina Velike Lašče; delno je bil financiran tudi s strani Ministrstva za kulturo RS (sredstva iz programa sanacije najbolj ogroženih najpomembnejših kulturnih spomenikov) in s strani evropskih sredstev. Slednja je pridobil Zavod Parnas kot eden izmed partnerjev projekta

Mala barja – Marja: Izboljšanje stanja bazičnih nizkih in prehodnih barij v osrednji Sloveniji in na Gorenjskem.

Rekonstruiran kozolec je nedvomno dodana vrednost tako za Trubarjevo domačijo kot za širše območje. V njem se bodo prepletale izobraževalne, kulturne in turistične vsebine. S centrom bo Trubarjeva domačija utrdila svojo vlogo kot osrednja kulturno-turistična točka v občini in širši regiji od Ljubljane do Kolpe. Z njim bomo ohranili dediščino, ki bi bila brez nove namembnosti po vsej verjetnosti prepuščena zobu časa.

MOSTIČEK NA TRUBARJEVINI

Trubarjeva domačija s svojo naravno okolico predstavlja izhodišče za izlete v naravo. Ker leži ob vodi in mokrišču, ima kar nekaj lesenih mostičkov, ki jih je potrebno vzdrževati. Tomaž Peterlin je letošnjo jesen obnovil mostiček za mlinom, s katerega nas pozdravlja in vabi na raziskovanje raške doline tudi Arharjev modri bleščavec.

Festival BOŽIČNEGA KRUHA

VELIKE LAŠČE
3. 12. 2021 – 2. 1. 2022

TA VESELI DAN KULTURE

3. december

Na ta dan se lahko udeležite brezplačnega vodenja:

- po Trubarjevi domačiji z vodnikom Andrejem Perhajem med 9. in 15. uro,
- po razstavi Velike Lašče skozi obrti in dejavnosti ob 17. uri v Levstikovem domu.

Ob 19. uri

TD Turjak v Domu krajanov

Turjak organizira predstavo za starejše z naslovom Kulturni večer s predstavitevijo knjige »Kje je moj mili dom« in gledališko predstavo, humoresko Večerja za enega. Igrata Manja Vinko in Jože Ekart.

Razstava kruha

3. december, od 9. do 17. ure
Društvo podeželskih žena tudi letos organizira državno razstavo kruha, pečnega v krušni peči. Razstava bo na ogled v Domu krajanov Rob.

Čarodej Toni in čarobni december

4. december, ob 16. uri

Nepozabna praznična čarovniška predstava za otročke, mamice in očke. Vabljeni v Dom krajanov Turjak.

Prižig lučk z odprtjem adventne tržnice

5. december, od 17. ure naprej

Tudi letos bodo Velike Lašče zasijale v soju tisočih luči. V primeru ugodnejših razmer nas bo obiskal tudi Miklavž.

VESELI MUZEJ: Velikolaški praznični čas

6. – 12. december

Na virtualni Trubarjevi domačiji (<https://virtualna.trubarjeva-domacija.si>) boste lahko z vsakodnevnimi objavami spoznavali velikolaški praznični čas v preteklosti, ki je prinašali ljudem veselje. Veseli muzej poteka v okviru pobude Naprej v preteklost Skupnosti muzejev Slovenije. #naprejpripreteklost, #veselimuzej.

Pravljica urica v knjižnici

6. december, ob 18. uri

Otroci, vabljeni v čudoviti svet pravljič v knjižnico Frana Levstika v Velikih Laščah.

Petkovi pravljичni večeri

10. in 17. december, ob 18. uri

V sejni sobi v Levstikovem domu bodo otroci lahko prisluhnili pravljičam in se pridružili ustvarjalnim delavnicam.

Po Goldovih sledih

10. in 17. december, ob 17. uri

V zaledju Velikih Lašč lahko z lokalnim vodnikom zakorakate po 3,8 km dolgi pohodni poti, sledite vonju ocvrtih mišk do Šumnika, pravljичnega kraja, kjer otroci prihajajo na svet, in do cerkve Sv. Trojice z jasicami. Potem pa naprej po poti ob gozdnem robu vse do prazničnega trga Velikih Lašč. Obvezne prijave in informacije na velikolaski.vodniki@gmail.com, na št. 041 472 122 in FB Velikolaški vodniki.

Koncert »Med glasbo naravo in korono«

10. december, ob 19. uri

V Levstikovem domu boste lahko prisostvovali koncertu, na katerem boste lahko prisluhnili svetu opere in narave. Na koncertu bodo sodelovali Petra Vrh Vrezec, Al Vrezec, Tadej Horvat, ženski komorni zbor Anamanka z zborovodjo Simonom Korošcem ter Marjana Höningsfeld Adamič. Nakup vstopnic (10 EUR) bo možen eno uro pred koncertom.

Kulinarični sprehod po Laščah

11. in 18. december,
ob 16.30

Pred slabimi sto leti so Laščani lahko zavili kar v 13 gostiln. V spomin nanje bomo degustirali izbrane praznične jedi; na poti po Velikih Laščah nas spremlja lokalni vodnik (2 uri). Prijave na info@zavod-parnas.org ali na št. 041 833 456.

Razstava jasic na Gradežu

18. december. – 2. januar

V skritih kottičkih Gradeža si boste tudi letos lahko ogledali razstavo jasic.

Če bo možno, bodo organizirana tudi vodenja za manjše skupine. Pripravlja jo tudi razstavo poprtnikov, in sicer 2. januarja. Spremljajte DOD Gradež na spletni strani www.gradez.si.

Ustvarjanje glasbenih voščilnic

18. december,
med 16. in 19. uro

Kulturno društvo Čonce vabi vse otroke na delavnico ustvarjanja glasbenih voščilnic. Posneli boste kratko melodijo in voščilo ter potem celotno glasbeno voščilnico iz božičnega studia poslali na izbrani elektronski naslov.

Pesmi upanja, svetlobe in pričakovanja

18. december, ob 19.30

Literarna skupina KUD Primož Trubar Velike Lašče nam bo prinesla upanje, svetlobo in pričakovanje. Članice in člani literarne skupine bodo brali svoje pesmi iz zbornika Vezje in tudi novonastale prav za to priložnost. Program bo povezovala mentorica mag. Ana Porenta; popestrili ga bodo glasbeni utrinki KD Čonce.

Tradicionalni božični pohod z lučkami

25. december, ob 18. uri

Na božični dan se lahko pridružite Planinskemu društvu Velike Lašče na tradicionalnem pohodu z lučkami. Pri- nesite svoje čelne svetilke ali bakle. Izhodišče: trg v Velikih Laščah.

Štefanji dan

26. december, ob 11. uri

Konjerejsko društvo vabi na blagoslov konj na Štefanovo in na druženje pri gasilnem domu v Velikih Laščah.

Božično novoletni koncert,

26. december, ob 19. uri

Občina Velike Lašče vabi na tradicionalni božično-novoletni koncert v Športni dvorani v Velikih Laščah. Zasedba Kranjci nam bo s kvalitetno, raznovrstno in mednarodno glasbo pričarala edinstven, nepozaben večer. Koncertu bo sledilo druženje ob stojnicah domačih ponudnikov.

Novoletni pohod na Kamen vrh

2. januar, ob 9. uri

Po novoletnem rajanju prija tudi malo rekreacije. Pridružite se Planinskemu društvu Velike Lašče na pohodu na Kamen vrh in Grmado. Izhodišče: trg v Velikih Laščah.

Adventna tržnica

5., 10., 11., 17. in 18. december,
med 18. in 21. uro

Adventna tržnica na trgu v Velikih Laščah bo potekala ob decembrskih vikendih. S ponudbo hrane, pijače, in rokodelskih izdelkov se bodo predstavili različni lokalni ponudniki; s svojimi melodijami nas bodo razvajali tudi zanimivi glasbeni in drugi gostje.

Ptičkov lov na zaklad

Na telefon si naložite aplikacijo Mišja dolina 2GO in se odpravite na 5, 7 ali 10 km dolg pohod. Po utrjenih gozdnih poteh vas vodi ptiček z božičnega kruha; na pot se lahko odpravite tudi večkrat. Začetek in konec poti je na Tenis Cereja v Velikih Laščah. Več na zavod-paras.org, 041 833 456.

NATEČAJ ZA *najlepšo* PRAZNIČNO OKRASITEV V OBČINI

Ker boste letos verjetno več čas preživeli doma, vas povabimo, da tudi sami v krogu svojih najbližjih okrasite svoj dom in tako pripomorate k okrasitvi svojega kraja. Da bi vas spodbudili k ustvarjalnosti, smo pripravili natečaj za najboljšo okrasitev v več kategorijah:

- trško/vaško jedro
- domačija/hiša z okolico
- okenska polica/izložba

Merila, na podlagi katerih bo komisija ocenjevala okrasitve, so:

- kreativnost,
- celovitost okrasitve,
- vpetost v lokalno okolje,
- sporočilnost.

Najboljše okrasitve bodo nagrajene.

Prijave pošljite na naslov:

obcina@velike-lasce.si. V prijavi navedite ime in priimek prijavitelja, kontaktno telefonsko številko, lokacijo in obrazložitev okrasitve; zraven seveda priložite še največ tri slike vaše okrasitve. **Prijave zbiramo do 21. 12. 2021 do 12. ure; komisija si bo okrasitve na terenu ogledala 22. 12. 2021.**

Veseli bomo vašega pozitivnega odziva!
Občina Velike Lašče

Zaradi negotove situacije v zvezi s koronavirusom lahko pride do odpovedi posameznih dogodkov in programov. Spremljajte aktualne informacije na: www.turizem.velike-lasce.si in na **Velikolaška**. Pri udeležbi na dogodkih je potrebno izpolnjevanje veljavnih epidemioloških ukrepov.

109 let Julijane Zakrajšek

Konec oktobra 2021 je v krogu domačih na Podulaki častitljivih 109 let praznovala naša občanka Julijana Zakrajšek. Na praznični dan sta jo obiskala župan dr. Tadej Malovrh in Jerica Tomšič Lušin. Načrtovani kratki obisk je na koncu trajal debelo uro in kar težko se je bilo posloviti od tako prijetne in zanimive sogovornice. V živahnem klepetu nam je gospa Julijana ob pregledovanju skrbno urejenega foto albuma pripovedovala o starših, štirih bratih in štirih sestrah in njihovih družinah,

spominih iz otroštva, življenju v Ljubljani, kjer je vso delovno dobo in še pet let po upokojitvi delala kot pletilja. Tudi po vrnitvi iz Ljubljane v domačo hišo na Opalkovem je pogosto pletla. Še sedaj rada kvačka in izdeluje različna oblačila za svoje domače. S tem si krajša dni. Zvečer pogleda kakšno oddajo na televiziji.

Še vedno živi v samostojnem gospodinjstvu in sama skrbi zase. Vesela je vseh pozornosti in kosil ob koncu tedna s svojimi pranečakinjami in pranečaki in

njihovimi družinami. Tudi oni radi poudarijo, da je njihova Uka po svojih močeh vedno pomagala vsem svojim domačim in bila z njimi vseskozi zelo povezana.

Gospa Julijana se je obiska župana Tadeja Malovrha razveselila in ga ob slovesu povabila na obisk tudi ob 110. rojstnem dnevu prihodnje leto. Z županom Zakrajškom sta pred leti na srečanju upokojencev tudi zaplesala, zdaj pa ne pleše več. Toda še vedno je polna življenjske vedrina in zadovoljstva nad tem, kar ji ponuja življenje.

Gospe Julijani ob visokem jubileju iskreno čestitamo in ji želimo zdravja, da bi nas še dolgo navdihovala s svojo vedrino.

TEA LEŠČANEC OSVOJILA NASLOV EVROPSKE BARISTKE

Dragica Heric | foto: osebni arhiv

Danes je kava več kot zgolj pijača. Pomembna je njena vloga v družbenem življenju, saj kava združuje ljudi. Pomembno pa je tudi, kako se kava pripravi in kako postreže, kar zna najbolje v vsej Evropi narediti 22-letna Tea Leščanec iz Velikih Lašč, ki je na letošnjem Tekmovanju Evropskega združenja šol turizma in hotelirstva (AEHT) v estonskem Talinu osvojila 1. mesto v kategoriji barista.

Obiskuješ Biotehniški izobraževalni center v Ljubljani. Zakaj si se odločila za to šolo?

Sem študentka Biotehniškega izobraževalnega centra Ljubljana, kjer na višji strokovni šoli obiskujem 2. letnik v smeri gostinstvo in turizem. Odločitev glede izbire šole in poklica je bila zame precej preprosta, saj sem od majhnega govorila, da si želim opravljati gostinski poklic. Sicer je bila moja prvotna želja biti slaščičarka in to sem tudi izpolnila, a me je želja po novih znanjih vodila naprej in tako sem se po zaključnem izpitu vpisala na Srednjo šolo za gastronomijo in turizem v Ljubljani; po maturi je bila logična odločitev, da nadaljujem svoje izobraževanje na višji strokovni šoli.

Kako si zadovoljna z izobraževalnim programom?

Zelo velik del izobraževanja predstavljajo profesorji, ki nam predajajo znanje. Ker to počnejo zelo radi, z iskricami v očeh, so njihova predavanja vedno zanimiva. Velik del je tudi praktično izobraževanje, kjer spoznavamo veščine kuhanja

in strežbe. Poleg tega se na praktičnem izobraževanju srečujemo z najrazličnejšimi življenjskimi situacijami, saj 80 ur praktičnega pouka opravimo tudi v šolski restavraciji in kavarni KULT 316.

Kako je prišlo do priprave in strežbe kave?

Že v srednji šoli sem se srečala s pravo in postrežbo kave. Svet kave me je tako navdušil, da sta mi profesorja strežbe Ludvik Fekonja in Alen Kvirgič ponudila priložnost, da se o kavi naučim kars da veliko. Poleg nekaj ur teoretičnega dela se večino učenja o kavi dogaja prav za kavnim aparatom. Nekateri boste sedaj pomislili, kaj pa je tako težko skuhati kavo v kavnem aparatu? Večina misli, da je to zelo enostavno, pa še zdaleč ni.

Skodelica kave se začne s pridelavo kave na kavni plantaži. Kaj veš o zrnju kave?

Ja, res je, vse se začne na plantaži, in tudi o teh postopkih imam kar veliko znanja. Naučila sem se vse o tem, kako je kavno zrno sestavljeno. Strokovno kavnemu zrnju rečemo kavna češnja ali kavni plod, ki je v obliki in barvi češnje; v notranjosti je pulpa in v sredini po dve kavni zrna.

Pobiranje kavnih zrn se še vedno opravlja le ročno, saj le tako dobimo v naše kavne mešanice zrna najboljše kakovosti. Nato sledi luščenje in fermentacija kavnih zrn. Zatem pa še praženje na

Večina kav na našem trgu je mešanica arabice in robuste.

določeni temperaturi in pakiranje kave za prodajo.

V Evropo se uvaža nepražena oziroma zelena zrna, tukaj pa jih tako večje kot manjše pražarne pražijo po svojih postopkih, da zadovoljijo svoje kupce.

Vrste kavovcev naj bi bilo okrog 60; med njimi sta najbolj razširjeni in nam poznani le dve. Ali to pomeni, da imamo le dva različna okusa kave?

V kavnih mešanicah se večino uporabljata le dve sorti kavovca, to sta arabica in robusta, vendar to ne pomeni, da poznamo samo dva okusa.

Zrna arabice predstavljajo večino proizvodnje kave na svetu in v primerjavi z drugimi vrstami kave veljajo za kakovostnejša. Odlikuje jih zelo dišeča, sladka in rahlo kisla aroma. Robusta ima močnejši okus, je manj kisla in vsebuje več kofeina. Je bolj grenkega okusa in ima manj neizrazito aromo in je zato cenejša.

Vsebuje tudi več kavnih olj, kar omogoča pripravo bolj kremnega espressa.

izobraženi o tem, ki želimo dvigniti kulturo pitja kave. Predvsem želimo seznaniti pripravljavce kave, kaj pomeni pravilno pripravljen espresso, pravilno penjenje mleka z mikro peno in ne pregreto mleko z velikim mehurčki in kaj pomeni redno čiščenje kavnega aparata.

Kaj je za pripravo kave v kavnem aparatu pomembno?

Vsak espresso napitek, pa naj bo espresso, kava z mlekom, cappuccino, latte macchiato in macchiato, ima svoja pravila. Tukaj se spuščamo predvsem v tehnične podrobnosti, kako barist kavo poravna v kavni filter, saj to vpliva na to, koliko časa kava teče in kakšen je curek kave. Pomembna sta način penjenja mle-

Večina kav na našem trgu je mešanica arabice in robuste. Glede na odstotek ene in druge nam daje različne okuse.

Poleg strukture kavne mešanice nam različne okuse, predstavljajo različne stopnje praženja. Najpogostejše so svetla stopnja praženja, ki se jo uporablja predvsem za kavo iz točno določenega območja, običajno z ene plantaže in ta kava je najkvalitetnejša. Potem poznamo srednjo stopnjo praženja, to je stopnja, ki jo najdemo v naših kavnih mešanicah. Lahko rečem, da je to stopnja praženja za srednjo in zahodno Evropo. Poznamo še temno stopnjo praženja, ki je ljuba predvsem Italijanom.

Kakšna je pri nas kultura pitja kave?

Ne bom rekla, da je najboljša, a tudi najslabša ni. Smo nekje v povprečju, a se to povprečje v zadnjem času precej dviguje. Slovenci smo še vedno navajeni, da pijemo kavo, četudi ni najboljša; večinoma je ta kava zažgana, kar je seveda narobe. Zato na trg vstopamo mladi, bolj

ka in temperatura mleka. Pomembna je tudi delovna površina, ki mora biti vedno urejena; predvsem mora biti kavni aparat vsak dan očiščen.

Zakaj je tako pomembna čistoča?

Kavno zrno vsebuje poleg kofeina tudi sladkorje in maščobe. Če kavnega aparata ne čistimo, se v njem nabirajo olja, ki postanejo žarka in kava je slaba.

Je pomembno, ali se kava vlije v toplo ali hladno skodelico? Zakaj imajo v večini barov kavne skodelice nad kavnim avtomatom?

Del pravilne priprave je tudi topla skodelica. Skodelica mora biti vedno topla na pravem mestu, saj s tem ohranjamo tekočino, ki jo vlijemo vanjo toplo in struktura kavnega napitka je primerna.

Večina barov ima kavne skodelice nad kavnim aparatom prav zato, da jih segrevajo. Žal pa ima večina barov te kavne skodelice obrnjene narobe. Kavna skodelica bi morala biti obrnjena

navzgor, tako da se segreva dno kavne skodelice in topla kava priteče v toplo oziroma ravno prav ogreto skodelico in s tem ohranja svoje senzorične lastnosti. To, da je kavna skodelica obrnjena z dnom v zrak je ena najpogostejših napak, ki jih počnejo gostinci. Gre za to, da se v tem primeru segreva rob skodelice, iz katerega gost pije, kar pomeni, da se v najslabšem primeru lahko v ta rob tudi opeče. Vodi tudi do tega, da kava teče na ne dovolj segreto dno in se ji slabšajo senzorične lastnosti.

Nekoč so si kavo mleli sproti na ročnih kavnih mlinčkih. Za ohranjanje arome je najbrž zelo pomembno skladiščenje kave?

Seveda, to da se kavo melje sproti se je zopet začelo pojavljati na trgu. Zato so tudi proizvajalci opreme za pripravo kave v zadnjem času razvili mlinčke za kavo, ki ti za vsako kavo, ki jo želiš pripraviti, sproti zmeljejo kavna zrna.

Praženo kavo tako v zrnih ali mletu že proizvajalci pakirajo v hermetično zaprte posode ali vrečke, da kava ohranja svojo aromo in okus. Če to ne bi bilo tako, bi na trgu dobivali oksidirano kavo, ki bi bila slabega okusa in večinoma brez arome. Ko se kava v originalni embalaži odpre, je pomembno, kako jo shranjuješ naprej. Doma je najbolje, da jo pretreseš v temno posodo s pokrovom, saj tako kava ne more oksidirati; v barih je najbolje, da v posodo kavnega mlinčka ne stresamo celega kilograma kave, ampak toliko, kot predvidevamo, da jo bomo porabili v tistem dnevu; ostanke pustimo v originalni embalaži, ki jo tesno povijemo s prozorno folijo ali pa jo stresemo v posode, namenjene za shranjevanje celih kavnih zrn ali mlete kave in se iz teh posod s pomočjo vakuma iztisne zrak. Tako vedno ohranjamo kvaliteto kave.

Strokovno kavnemu zrnu rečemo kavna češnja ali kavni plod

Najprej je treba kavo dobro skuhati in potem jo ustrezno postreči, kajne?

Ja, tako je. Ko sem enkrat obvladala osnove, se je začela nadgradnja. Ta nadgradnja se imenuje latte art oziroma risanje po kavi z mlečno peno. Tu se začne vse od začetka. Čeprav poznaš osnovne napitke in pravila penjenja mleka, je pri latte artu pomembno, kako peniti mleko. Potem spoznaš in se naučiš tudi različnih tehnik ulivanja mleka, ki je za vsak želeni lik drugačna, kako prijeti skodelico, da bo lik obrnjen v pravo smer. Ko misliš, da že vse obvladaš, sledi vsakodnevni trening, da ohranjaš kondicijo.

Ko sem začela obiskovati višjo strokovno šolo, je moje znanje spremljal in ga nadgrajeval profesor Boštjan Humski. In ko sem mislila, da znam že vse o pripravi in postrežbi kave, mi je odprl še svet okusov in kombinacij ter kreiranje koktajlov na osnovi kave.

Misliš na dodatke, kot so cimet, čokolada in podobno na kavi ali kakšne druge okuse kave?

V mislih imam tudi dodatke kot so cimet, čokolada in podobno, vendar z

novimi znanji postajaš drznejši. Igraš se z okusi, ki ti niso blizu, in ki jih nikoli ne bi užival v kombinaciji s kavo. Tukaj gre predvsem za to, koliko si upaš prestopiti meje okvirja. Veliko se uporablja žgane pijače, ki so po naravi toplejše, kot na primer rum in viski; igram se tudi z različnimi sirupi, ki jih je mogoče najti na trgu. Tu so še paste in pireji sadja ter oreščkov. V resnici si pri teh kombinacijah omejen toliko, kot se omejiš sam.

Ne rečem, da gre vse skupaj, je pa treba poizkusiti, da veš, kaj gre in kaj ne.

Moja trenutna najbolj drzna kombinacija je kombinacija kave, jabolčne čežane, jabolčnega soka, sirupa karamela, akacijevega medu in janeževe zvezde.

Lahko predstaviš kakšen koktajl na osnovi kave?

Seveda. Koktajl na osnovi kave, ki spada celo med svetovne klasike, je espresso martini. Vsebuje espresso kavo, kavni liker, vodko in sladkorni sirup, okrašen pa je s tremi kavnimi zrni.

Vsako od kavnih zrn ima svoj pomen in predstavljajo srečo, zdravje in bogastvo.

V okviru Gostinsko turističnega zbora Slovenije poteka več različnih tekmovanj. Si bila letos prvič na tovrstnem tekmovanju?

To je bilo moje drugo tekmovanje. Ko smo po letu in pol izvedeli, da se bodo tekmovanja s področja gostinstva ponovno začela, smo tudi mi začeli s pripravami. V okviru priprav sem intenzivno delala na tehniki priprave kavnih napitkov, saj smo v zadnjem letu imeli večji del izobraževanja na daljavo in v celem letu sem pripravila bolj malo kavnih napitkov. Poleg tega je bilo potrebno ustvariti še svoj kavni koktajl za tekmovanje. Zelo pomembna na tekmovanju je tudi pravilna postrežba kavnega napitka gostu, kar prav tako zahteva precej prakse in vaj.

13. oktobra letos si postala državna prvakinja v pripravi in postrežbi kave. Je bilo tekmovanje zahtevno?

Sodnikom sem morala pripraviti in postreči tri espresse, tri cappuccine in tri lastne kreacije. Moja lastna kreacija se je imenovala Orient in je vsebovala espresso kavo, pasto pistacij, pasto kostanja, sirup bele čokolade, smetano, spenjeno mleko, curry in solni cvet. Po poldnevem čakanju je sledila razglasitev rezultatov in osvojila sem zlato priznanje in zlato medaljo za 1. mesto.

Kaj ti pomeni to, da si najboljša v Sloveniji za pripravo in strežbo kave?

Pomeni mi zelo veliko, saj vem, da sem na pravi poti. Daje mi zagon za nadaljnje ustvarjanje. Rezultat je bil lepa nadgradnja 5. mesta iz leta 2019 in tudi potrditev trdega dela.

Potem je sledilo evropsko tekmovanje. Kako si se pripravljala?

Profesor Humski mi je ponudil priložnost, da se udeležim evropskega tekmovanja AEHT v kategoriji barista in priložnost sem z največjim veseljem sprejela. Tako so se nekaj dni po zaključnem Gostinsko turističnem zboru Slovenije že začele nove priprave. Čeprav so še vedno deževale čestitke ob uspehu, je bilo treba prijeti za delo.

Utrjevala sem pripravo espresso in cappuccina ter ponovno kreirala koktajl na bazi kave. Za koktajl si nisem mogla napisati končne recepture, saj pred tekmovanjem ne veš, katere od sestavin bodo na tekmovanju na voljo. Zato sem zgolj preizkušala kombinacije kave, sirupov, žganih pijač, citrusov, mleka, smetane in začimb, da sem imela izdelano razmerje količin določenih sestavin za izdelavo popolne recepture v Talinu. Veliko se je bilo treba naučiti o meni nepoznani Estoniji kot državi gostiteljice tekmovanja AEHT in mestu Talin, kjer je tekmovanje potekalo.

Kako je potekalo tekmovanje?

Tekmovanje AEHT je potekalo v Talinu od 1. do 6. novembra letos. V ponedeljek so se zgolj zvrstili prihodi tekmovalcev in mentorjev iz vseh evropskih držav, v torek pa se je začelo zares. V dopoldanskem času smo imeli otvoritveno slovesnost, kjer so nam dijaki in študentje umetnostnih šol predstavili majhen del estonske kulture; nato je sledila predstavitev držav. Popoldanski čas je bil za žrebanje tekmovalnih parov, spoznavanje sotekmovalca in seveda kreiranje koktajla.

Kdo je bila tvoja sotekmovalka in kako sta se ujeli na tekmovanju, ko se dan prej sploh nista poznali?

Žreb mi je za sotekmovalko namenil Nizozemko Lauro, s katero sva se takoj ujeli. Na kratko sva se predstavili in si potem že začeli izmenjevati ideje za kavni koktajl iz škatle presenečenja oz. mystery boxa, ki so jo pripravili organizatorji. Obe sva imeli pripravljene zelo podobni ideji, kar se nama je zdelo odlično, tako da sva samo še dorekli glede okusov, zapisali recepturo in se odločili glede postrežbe. Testirali sva kavni aparat in se

dogovorili, da se dobiva zvečer še enkrat in dorečeva še zgodbo napitka.

V sredo je bil, lahko rečem, dan D. Ne veš čisto natančno, kaj lahko pričakuješ, a se zavedaš, da moraš pokazati vse svoje strokovno znanje in poleg tega delati v ekipi z nekom, ki ga poznaš šele 24 ur. Mentorji so tako meni kot Lauri namenili še nekaj zadnjih spodbudnih besed in že je bil čas, da pokaževa, kaj znavata. Laura je pripravila dva espressa, jaz pa sem medtem sodnikom postregla vodo ter predstavila kavo espresso. V nadaljevanju sem pripravila dva cappuccina, Laura pa je medtem prav tako postregla s svežo vodo in predstavila kavo cappuccino. Nadaljevali sva s pravo koktajla, imenovanega Loveland, katerega beseda je sestavljena iz imen držav, iz katerih prihajava. Loveland je vseboval espresso kavo, sirup lešnika, sirup cimeta, smetano, spenjeno mleko in eterična olja pomaranče oziroma orange twist; pri postrežbi sva dodali piškot. Zgodba koktajla prepleta vse tri države: Slovenijo je predstavljal lešnikov sirup, Estonijo cimetov sirup, za Nizozemsko sva dodali piškot, ker se pri njih ob kavi vedno postreže piškot. Najina predstavitev v besedi je razložila pomen besede Loveland, ki je sestavljena iz imen držav, iz katerih prihajava z zaključkom, da je najin Loveland Estonija, ker je po letu odmora gostiteljica tekmovanja. Po končanem nastopu sva si oddahnili in bili veseli, da je tekmovanja konec, čeprav sva nestrpno čakali petek in razglasitev rezultatov.

Sta pričakovali zmago?

V petek je med gala večerjo potekala razglasitev rezultatov in lahko rečem, da take razglasitve nikakor ne čakaš z mirnimi živci, saj na oder pokličejo zgolj prva tri mesta. Ko sta že bili razglašeni tretje in drugo mesto, je bila živčnost na vrhuncu, saj veš, da je to trenutek, ko se ti lahko uresniči ena večjih želja. Po kratkem premoru je voditeljica napovedala prvo mesto in na oder za zmagovalce poklicala mene in Lauro. Želja po uspehu se je spremenila v resničnost, vendar jo je spremljal šok, ki ga občutiš, ko veš, da si zmagal. Osvojila sem 1. mesto na evropskem tekmovanju AEHT v kategoriji barista.

Z rezultatoma se je poplačalo vso moje trdo delo in ves vložen čas. Oba rezultata, zmaga na državnem in evropskem tekmovanju, sta plod trdega dela in mi veliko pomenita, ker vem, da s tem širim strokovno znanje tako v Sloveniji kot v svetu. Tako se širi tudi kultura pitja dobre kave. Vsekakor nobenega od teh uspehov ne bi bilo brez profesorjev, ki so mi predali strokovno znanje in družine ter vseh ostalih, ki verjamejo v moj uspeh in so del te zgodbe, zato vsem veliki Hvala!

Je barista strokovnjak priprave kavnih napitkov, kot je sommelier za vino?

Lahko bi rekli tako. Gre za strokovno usposobljeno osebo s področja kave, kar pomeni, da te nekdo nauči vse o postopkih, od pobiranja do priprave kave, in o tem, kako pravilno vzdrževati kavni aparat. Sama sem svoj svetovni certifikat organizacije SCA za barista pridobila v februarju 2020. Menim, da bi tisti, ki se dnevno srečujejo s pripravo kave, morali opraviti tako izobraževanje.

Kje se vidiš v prihodnje?

V prihodnosti si želim, da bi posegla v svetovni vrh med baristi oziroma v pripravi in postrežbi kave. Poleg tega si želim, da bom imela prijetno butično kavarnico, kjer se bo vedno pila dobra kava. Vsem želim čim več dobrih skodelic kave.

MARKO ZAKRAJŠEK

»TUKAJ SMO, DA POMAGAMO SVOJCEM.«

Angelca Petrič | foto: osebni arhiv

Marko Zakrajšek kot samostojni podjetnik nadaljuje družinsko tradicijo. Od malih nog se je navajen srečavati s slovesom. Njegov stari oče je bil mizar. Med drugim so izdelovali tudi krste. Oče je obrt dopolnil z izdelavo žalnih aranžmajev. Kasneje so mizarstvo opustili in se posvetili eni izmed obveznih gospodarskih javnih služb, pokopališki in pogrebni službi. Marko je obrt dopolnil s cvetličarskimi storitvami. Marsikatera prireditev je lepša zaradi njegovih aranžmajev.

Je vaš pogled na življenje, glede na to, da se pogosto srečujete z njegovim zaključkom, drugačen?

Težko rečem. Od malih nog sem v tem. Nisem bil 20 let v drugi službi, da bi lahko primerjal.

Kako se vas delo osebno dotakne?

Mi imamo obrt od leta 1928. Imeli smo mizarstvo. K nam so hodili po krste, naročati vence, z očetom smo vozili cvetje na dom, kjer je ležal pokojni. To pri nas ni bila nikoli tabu tema. Problem je, če se otroka začne strašiti s smrtjo, s pokojniki, potem dobijo fobijo. Je pa treba vedeti, da smo mi v drugačni vlogi. Nismo v vlogi, da žalujemo, ampak predvsem v vlogi, da pomagamo svojcem. Če nekdo iznenada umre, zlasti mlajši ali otrok, je seveda drugačen občutek oz. energija, kot pa če umre nekdo starejši s kroničnimi težavami, za katerega se je pričakovalo, da umre.

Kaj vse predstavlja pogrebna služba?

Pogrebna služba obsega izvedbo pogreba v celoti. Torej od prevoza pokojnika, urejanja pokojnika, izkopa jame do izvedbe pogrebne svečanosti. Pokopališka dejavnost obsega vzdrževanje pokopališča, vodenje pokopališkega katastra ter upravljanje s pokopališčem.

»Splošno gledano, ljudje na podeželju grobove bolj vzdržujemo.«

Kaj obsega urejanje pokopališč?

Če gremo od osnovnih stvari, od tega da pometamo, odstranjujemo sneg, kosi-
mo, obrezujemo grmovje, plevemo poti, do tega, da je treba voditi pokopališki kataster. To pomeni, da imamo evidenco najemnikov grobov – imamo evidenco, kdo je pokopan v katerem grobu. Potem je treba skrbeti za plačevanje računov, kot so na primer stroški za vodo, elektri-
ko, odvoz odpadkov ... Delo obsega tudi poročanje občini, kaj smo naredili, kaj bi bilo še treba narediti, pripravimo plan dela za vsako leto, kaj bi bilo možno obnoviti, kakšno opremo še potrebujemo in jo je potrebno kupiti.

Urejate tudi posamezne grobove?

To je pa del naše tržne dejavnosti, ki ni v okviru javne službe. Imamo nekaj strank, ki jim celotno leto oskrbujejo grobove. Nekateri pa recimo pred praznikom vseh svetih pokličejo, da jim uredimo grob.

Kaj bi morali vedeti o slovesu? Kako odreagirati?

Odvisno je, kje pokojni umre. Če umre v bolnici, se nas pokliče, da povemo osnovne zadeve: katere dokumente potrebujemo, kako je z obleko, če je treba pobrati stvari od pokojnika v bolnici; običajno so v bolnici tudi kakšni dokumenti; morda je treba podpisati odstop od obdukcije ... Potem se dogovarjamo naprej, kakšne vrste pogreba si svojci želijo, kako bo s prevozom. Vsaka občina, v kateri je bolnica, ima malenkostno drugačna navodila. Lokalni pogrebniki so zadolženi za osnovni prevoz in potem ga mi od tam prepeljemo, kamor je potrebno.

Če človek umre doma, običajno svojci že prej kličejo rešilca ali osebnega zdravnika. Po ugotovitvi smrti se pokliče sodno medicino, da pride oglednik. Ko so dokumenti izpolnjeni, pridemo po pokojnika in ga prepeljemo na dogovorjeno lokacijo.

Kako potekajo pogrebi v času epidemije covid-19?

Glede na spreminjajoče se razmere se spreminjajo tudi pogrebi; izvedeni so bili v ožjem družinskem krogu, brez pevcov; potem je bilo že možno večje število ljudi, sedaj spet manj ... Ves čas je prisotno nošenje mask, razkuževanje rok oz. upoštevanje veljavnih ukrepov. Pri cerkvenih pogrebih je razlika, da je v tem obdobju pogreb brez maše. Edino poleti so bile dovoljenje pogrebne maše.

Koliko znašajo stroški pogreba?

Višina stroškov pogrebnih storitev v povprečju znaša od 1100–1400 EUR. Zraven je potrebno prišteti še stroške za pevce, trobentače in cvetje, kjer so lahko velike razlike.

Kakšna je višina najemnine za grob?

Enojni grob je 15,08 EUR, dvojni pa 29,04 EUR letno.

Kako je s pomočjo pri kritju stroškov ob pogrebu?

Pred leti je bila pogrebnina krita s strani Zavoda za zdravstveno zavarovanje; z njimi smo imeli pogodbo; tako rekoč vsak je bil upravičen do pogrebnine, razen tujcev in pokojnikov, ki so bili zavarovani kot občani. Med tem časom se je veliko spreminjalo. Včasih so svojci samo prinesli kartico zdravstvenega zavarovanja in smo lahko to pogrebnino avtomatsko odšteli. Potem se je postopek spremenil in so morali svojci zahtevek vlagati sami. Sedaj pa je sistem tak, da ima vsak plačnik pogrebnih storitev možnost dati vlogo na Center za socialno delo. Upravičeni so ožji sorodniki, torej zakonski partnerji, otroci, sestre, nečaki ... Vlogo morajo sami vložiti na Center za socialno delo, kjer se pri upravičenosti do pogrebnine upošteva prihodke plačnika pogrebnih storitev. Cenzus za samsko osebo je 617 EUR. Teh prihodkov ne smejo prekoračiti. Upošteva se obdobje zadnjih mesecev. Za družine je cenzus 925 EUR. Se pa ti cenzusi spreminjajo. Možnost je, da pogrebnino nakažejo tudi nam in ljudje pri nas samo poravnajo razliko. Višina pogrebnine znaša 804,36 EUR. Obstaja še en transfer, in sicer posmrtnina v višini 402,18 evra. Oboje skupaj znaša 1206,54 evrov, kolikor naj bi znašal tudi osnovni pogreb.

Koliko imamo pokopališč?

Prav v občini jih je sedem: Velike Lašče, Rob, Turjak, Lužarji, Dvorska vas, Sveti Primož ... Za te imamo z Občino pogodbo. Obstaja še pokopališče v Krvavi Peči, ki ga vaščani vzdržujejo sami. V Škocjanu je pokopališče, ki sicer spada pod Občino Grosuplje in ga pogodbeno upravljamo za Krajevno skupnost Škocjan. Na tem pokopališču je pol najemnikov grobov iz naše občine, pol pa iz grosupeljske občine.

Kako stara so pokopališča v občini?

Tu so že stoletja. Pokopališča so nastajala kmalu po tem, ko je bila zgrajena cerkev. V Škocjanu, kamor je včasih spadala pod faro tudi Rašica, so še grobovi vaščanov iz Podloga, ki so zelo stari.

Kaže se sprememba tudi v tem, da je več žarnih pokopov. Koliko je sploh še pogrebov v krsti?

Sedaj je več kot 80 % žarnih pogrebov. Le še 3-4 pogrebi letno so s krsto. Sedaj v času covid-19 pa še toliko manj. Tudi to je eden od dejavnikov, ki vpliva na odločitev. Tudi na podeželju se ljudje sprašujejo glede raztrosa. Imeli smo tudi že nekaj primerov. V drugih občinah, ki to imajo, je raztrosa lahko tudi od 10–15 %. V Slovenski Bistrici je celo 15 %. Pri nas je to predvideno na Turjaku. V Kočevju so to omogočili pred nekaj leti in bili pozitivno presenečeni, da se ljudje odločajo za to. Tu gre pogosto za racionalno odločitev, saj veliko ljudi nima možnosti obiskovanja grobov. Nekateri pa tudi že za časa življenja izrazijo željo za tako vrsto pokopa. Spet drugi se sprašujejo, ali je smiselno vzdrževanje grobov zelo daljnih sorodnikov. Posledično se odločajo za opustitev groba in raztros posmrtnih ostankov.

Koliko je grobov po posameznih pokopališčih? Je prostora še dovolj?

Tako rekoč na vseh pokopališčih je zadoščeno zakonski zahtevi, da je prostora za 30 let vnaprej. Na Turjaku je sicer prišlo do manjše spremembe. Leta 2003 smo prevzeli tamkajšnje pokopališče v upravljanje. Ob prevzemu je bilo zahtevano, da se odda grobove samo ljudem, ki spadajo pod turjaško faro. Vsaka fara oz. podružnica ima svoje pokopališče in tudi zato je tolikšno število pokopališč. Ljudi naj bi se pokopavalo tam, kamor gravitirajo. V Turjaku so bile želje, da bi se pokopavalo tudi ljudi z vasi, ki sodijo pod škocjansko faro, ampak glede na takratne direktive

»Ko umre svojec, je to vedno izguba. Strah nas je, kako bomo živeli brez njega.«

to ni bilo mogoče. Sedaj se to dovoli. V tem primeru se lahko prostor hitro zapolni. Zato sem predlagal širitev pokopališča. Glavna težava je v tem, da je pokopališče oz. zemlja okrog in okrog v lasti Gozdnega gospodarstva oz. je v zasebni lasti. Do nedavnega je bilo celo turjaško pokopališče v državni lasti in se je šele letos prepisalo na Občino. Želja je, da bi se uredilo tudi okolico pokopališča in prostor za raztros. Glede tega je turjaško pokopališče najbolj primerno, ker ima vso infrastrukturo in primerno mirno lokacijo. Hkrati bi dobili tudi nekaj prostora za navadne klasične grobove.

Glede na to, da sta na Turjaku tudi dve grobnici Auerspergov, ima pokopališče kakšen posebne status?

Dve grobnici in pokopališče sta pod spomeniškim varstvom. Ampak kar se samega pokopališča tiče, so tam že preden smo ga prevzeli v upravljanje pri večini grobov zamenjali spomenike z novejšimi.

Kaj pa estetika oz. videz, tip pokopališč?

Če pogledamo malo naokrog, ima sosednja Škofljica novo pokopališče iz leta 1998, kjer je posejana trava. To je primer novega pokopališča, kjer so vrste striktno urejene. Vsi spomeniki so enakih dimenzij; zunanji izgled je bolj poenoten; zahteve so zelo striktno. Pri nas lahko v dovoljenju za postavitev spomenika napišemo samo nekatere dimenzije. Tu upravljamo s pokopališči 23 let in stoletja

so se spomeniki razvijali po svoje. V novem odloku o pogrebni in pokopališki dejavnosti je določeno, da je potrebno pridobiti prigrasitev del za vklesanje črk na spomeniku. Splošno gledano, ljudje na podeželju grobove bolj vzdržujemo kot v mestih, saj se tudi tako kaže čut do pokojnih. Morda pa je nekoliko tudi prisoten pritisk soseske. Kakšna bo zasaditev, je odločitev posameznika. Vsak ima svoj občutek, kaj je lepo. Včasih je preveč vse živo, dosti rumenih barv, pisane sveče; zmoti mežikanje elektronskih sveč in plastično cvetje. Manj je nasajenega zimzelenega zelenja in grmov. Sicer je res, da se glede na tip pokopališč ne moremo odločiti za parkovno ureditev, torej smo kar se tiče sajenja dreves omejeni. Vseeno pa je včasih bolje dati manj gor in tisto bolj kvalitetno.

Manjka nam tudi še na področju uredjenosti okolice pokopališč, kjer bo potrebno še investirati. To je seveda vse povezano s stroški. Drži pa, da nas omejuje lastništvo zemljišč. Precej pokopališč in njihove okolice je še v lasti župnij. Ponekod je tudi v zasebni lasti. Želel bi si, da je okolica urejena tako, da vse skupaj zgleda kot neka celota.

Zakaj mislite, da gre za temo, ki se je ljudje izogibamo, na nek način tabu temo?

Ko umre svojec, je to vedno izguba. Strah je, kako bomo potem živeli brez njega. Razlika je tudi, ali na smrt gledaš z verskega stališča. Prisoten je strah pred neznanim. Enim je to bolj sprejemljivo, drugim težje. Tudi ta strah pred smrtjo in pogrebnimi zadevami gre včasih iz roda v rod. Včasih je kriva tudi čisto banalna zadeva, da se otroke straši.

Kako izgleda povprečen delovni dan?

Vsak dan je zgodba zase; prejle je zazvonil telefon, tako da so se načrti spremenili v trenutku. Ne poznam 8-urnega delovnega časa. Četudi bi imel to možnost, ko ni toliko dela, se vedno najde kašno delo.

Greste pri delu, ki ga opravljate, lahko na dopust?

Treba se je organizirati, da imaš nadomestilo. Osebo ne hodim dosti na dopuste; dovolj mi je, da imam prost dan,

da grem kam s kolesom. Tudi v družini nismo bili navajeni, da bi hodili na dopuste, in niti nimam potrebe po tem.

Kako se spreminjajo običaji ob slovesu nekdanj in danes?

Tega, da je moral pokojni dva dni ležati, ko so hodili kropit z vozovi ali peš, ni več. Ali ko so prišli sosedje po krsto in so hodili dan ali dva nazaj; ti časi so z razvojem sodobnih komunikacijskih in prevoznih sredstev minili. Danes je tempo življenja hitrejši. Včasih je težava priti iz službe, dobiti dopust. Ljudje so morda tudi bolj introvertirani; želijo, da jih čim manj ljudi vidi, kako žalujejo. Zato je več pogrebov v družinskem krogu; še zlasti je to prisotno bolj v mestnem okolju. Covid-19 je k temu še pripomogel. Pogosto je tako, da je žara pripeljana na dan pogreba. Imaš pa seveda tudi ljudi, ki si želijo velike pogrebe. Ogradje pogreba je še vedno enako. Še vedno pokojnik nekje leži, da se je možno od njega posloviti. Dejstvo pa je, da se je čas skrajšal. Še vedno se hodi

kropit, izreka sožalja; trenutno se sicer ne rokuje. Sprememba je, da so včasih bedeli pri pokojniku in molili; tega je zdaj zelo, zelo malo. Cerkveni obredi pri pogrebu so enaki. Ob slovesu so običajno prisotni pevci. Različne so želje pri izboru pesmi, od narodnih, cerkvenih, modernih do tujih pesmi. V odnosu do starejših pogrebcev je razlika tudi v glasbi. Sedaj je trobentač, kitara, kdaj tudi harmonika, nekateri se odločajo za spuščanje golobov ... Želje ljudi so različne.

Včasih so ljudje ležali doma?

Po novem odloku je tudi prepovedano imeti doma pokojnika, razen v primeru, če ni mrliških vežic. Najpogosteje tam, kjer ni vežic, uporabljajo okoliške vežice, npr. za pokojne iz okoliša Dvorska vas se uporablja vežica v Velikih Laščah, za pokopališče Sv. Primož in Krvava Peč pa vežica v Robu. Razen še Lužarji – tam ležijo doma ali pa v cerkvi do pogreba. Sedaj so večinoma žarni pogrebi, tako da skoraj ni tega, da bi ljudje ležali čez noč.

Kaj so lepše strani tega poklica?

Da nekomu pomagaš, ko je v težavah. Zadovoljstvo je, da izpeljemo dogovorjeno storitve korektno. Zato smo tukaj.

Kolikšno je povečanje dela za 1. november oz. praznik vseh svetih?

Zmeraj je dosti dela, si v stresu, primanjkuje časa, sploh pri nas, ko še upravljamo in vzdržujemo pokopališča, je povečanje dela že od začetka oktobra. Zadnjih 14 dni je pa seveda bolj stresnih; treba je nabaviti material, naročila prihajajo, veliko je telefonov ...

Kako gledate na problematiko odpadkov na pokopališčih?

Sveče so precej standardna tema; pri ekologiji je problem vedno to, kar je narejeno v večji masi. Če pogledava sveče, jih je sedaj manj kot prejšnja leta; širši je tudi izbor od navadnih, elektronskih do teh na tekoči vosek, s steklenim ohišjem in solarnih steklenih sveč, ki gorijo tri leta in se z njimi zmanjša nakup osnovnih sveč, do lesenih sveč oz. sveč z lesnim obodom ... Za 1. november je povečan obisk pokopališč in vzdrževanja grobov, tako da je porast odpadkov logično večji. Sedaj imamo možnosti do neke mere ločevati plastiko, odpadne sveče, bio odpadke in lahko tudi tako prispevamo k predelavi.

Pred nami so prazniki in glede na to, da skrbno spremljate tudi novosti na področju floristike, kakšni so trendi?

Več je naravnih materialov, nežnih barv, zelenih, bež tonov. Rdeča barva je železen repertoar ob božiču; vsak posameznik ima lahko tudi malo svoj trend. Pri vseh trendih v floristiki ni več tako, da bi bila samo ena barva. Zadnjih nekaj let je ta vintage stil s pastelnimi barvami, sivo zelena, zamolklo roza, lila, in to ne glede na to, ali je božič ali poroka. Tudi pri vrtnicah so priljubljene starinske vrtnice z vrta, takšne, kot so rasle na babičinem vrtu. To je trenutno in. Trend si ustvari tudi vsak posameznik. Tisto, kar ti je lepo, kar se sklada z notranjim interierjem. Ni več tako močne zahteve, tole je, drugo pa ni.

SODRAŠKIH 800 na Trubarjevi domačiji

Barbara Pečnik

Od ideje o obeležbi 800 let prve omembe Sodražice v zgodovinskih virih v obliki monografije je preteklo kar nekaj let. Nastala je obsežna monografija, ki vključuje 10 vsebinskih sklopov, kar 30 strokovnih in znanstvenih člankov v skupnem obsegu 900 strani. Izšla je v letu 2020 ob 800. obletnici prve pisne omembe Sodražice v zgodovinskih virih. 1. oktobra 2020 je bila tudi prvič predstavljena v Sodražici.

Naslednjo predstavitev je zaradi epidemije doživela šele letošnjega septembra v Ribnici; v petek, 22. oktobra, smo jo predstavili tudi v galeriji Skedenj na Trubarjevi domačiji.

Za uvodne besede v prireditvi sta poskrbela gostitelj, velikolaški župan dr. Tadej Malovrh, in župan Občine Sodražica mag. Blaž Milavec. Izdaja Sodraških 800 je namreč prerasla v izredno obsežen projekt, ki brez velike podpore Občine Sodražica in župana ne bi zagledala luč sveta v taki obliki.

Monografijo so v nadaljevanju predstavili glavni pobudnik, urednik in avtor nekaterih prispevkov mag. Ludvik Mihelič ter avtorji, zgodovinarja dr. Miha Kosi in dr. Boris Golec ter etnologinja in kustosinja v Muzeju Ribnica Polona Rigler Grm. Z njimi se je pogovarjala zgodovinarica in kustosinja Barbara Pečnik.

Mag. Ludvik Mihelič je najprej predstavil, kako je projekt potekal, od prve pobude do oblikovanja uredniškega odbora, izbora avtorjev in posameznih vsebin. Izpostavil je tudi zadnji leksikografski del monografije, dve obsežni in za domoznanstvo pomembni poglavji Društva v Sodražici in Znani Sodražani.

Dr. Miha Kosi je pisal o Sodražici od 12. do 16. stoletja. Zgodovine Sodražice ne moremo obravnavati kot ločenega in izoliranega otoka. Zgodovina Sodražice je zgodovina celotne ribniške pokrajine in širšega prostora, kamor ne nazadnje sodi tudi zgodovina Velikih Lašč. To zelo dobro ilustrira listina iz leta 1220, ki velja za prvo omembo Sodražice v pisnih zgodovinskih virih, a je hkrati tudi prva omemba Ribnice in hkrati turjaškega gradu. Listina je bila izdana na gradu Turjak; že iz njene zunanje podobe lahko marsikaj izvemo o ustroju in pomenu turjaškega gospostva v 13. stoletju. G. Kosi je predstavil, kako je v 13. stoletju s krčenjem gozdov nastajala kulturna krajina v okolici Velikih Lašč, o čemer priča tudi sporazum med samostanom Stična in Turjaškimi iz leta 1256. Ob zemljevidu Dolenjske in Notranjske v poznem srednjem veku je pojasnil, kako in na kakšen način sta to ozemlje sooblikovali dve pomembni plemiški rodbini, Turjačani in Ortenburžani.

Dr. Boris Golec se je v svojem prispevku spraševal o tem, ali je Sodražica vas ali trg. Leto 1865, ko je Sodražica dobila trške pravice in postala trg, velja za drugi pomembni mejnik v sodraški zgodovini. Bila je eden redkih krajev na Kranjskem, ki so trški naslov dobili v drugi polovici 19. stoletja, ko je bilo nastajanje novih trgov že zdavnaj preteklost. Mnogi pa ne vedo, da se je Sodražica ponašala s trškim naslovom že prej, v drugi polovici 18. stoletja, sicer brez ustrezne pravne in institucionalne podlage. Pot do uradnega sejemskega privilegija nikakor ni bila ne lahka ne kratka, tudi po zaslugi njenih 'dobrih' sosedov, kot je pojasnil g. Golec.

Prispevek o etnološki podobi Sodražice in njenega zaledja iz obdobja 20. stoletja je pripravila Polona Rigler Grm. Z obiskovalci je delila osnovne poudarke o kulturi in načinu življenja Sodražanov v obdobju od konca 19.

stoletja do danes. Izpostavila je pomen terenskega dela in intervjujev z informatorji ter njihovo pripravljenost na sodelovanje. Predstavila je najrazličnejše delovne in koledarske šege, ki so zaznamovale kulturo in način življenja Sodražanov. Pri tem ni pozabila na našo skupno bogato dediščino priprave božičnega kruha.

Prijeten pogovor o knjigi ter o naših skupnih zgodovinskih in etnoloških izviri sta zaokrožili mladi glasbenici, citrarki Teja Korošec in Karla Gruden iz Glasbene šole Ribnica.

#VESELI MUZEJ VELIKOLAŠKI PRAZNIČNI ČAS

Od 6. do 12. decembra 2021

Na Virtualni Trubarjevi domačiji bomo z vami preko starih fotografij in spominov delili utrinke, kako so včasih preživljali praznični veseli december v Velikih Laščah.

Predstavitev poteka v okviru skupne promocijske akcije #NAPREJ V PRETEKLOST Skupnosti muzejev Slovenije.

Javni zavod Trubarjevi kraji
– Trubarjeva domačija

TA VESELI DAN KULTURE

Petek, 3. december 2021

Trubarjeva domačija bo za obiskovalce odprta med 9. in 17. uro.

ob 17. uri v galeriji Levstikovega doma,
Velike Lašče,

vodstvo po razstavi

VELIKE LAŠČE SKOZI OBRTI IN DEJAVNOSTI
s predstavitvijo aplikacije
Sprehod po Velikih Laščah

Javni zavod Trubarjevi kraji

ob 19. uri. v Domu krajanov Turjak
predstavitev knjige "KJE JE MOJ MILI DOM" in
gledališka predstava VEČERJA ZA ENEGA

Turistično društvo Turjak

LEVSTIKOVO BUČELSTVO

Ob 190-letnici rojstva Frana Levstika

Dragica Heric | foto: Domen Jugovar

Kabinetna fotografija Frana Levstika, okoli 1875, fotograf A. Raffelsberg, Dunaj, najnovejša pridobitev Levstikove zbirke v Velikih Laščah.

V sklopu projekta Dnevi evropske kulturne dediščine 2021 je konec septembra v organizaciji Čebelarstva društva Velike Lašče, KUD Primož Trubar in Občine Velike Lašče v dvorani Levstikovega doma v Velikih Laščah potekala prireditev ob 190-letnici rojstva Frana Levstika s predstavitevjo ponatisa Levstikovega Bučelstva. Na prireditvi sta slovenskega književnika in veliko-laškega rojaka Frana Levstika kot čebelarja predstavila priznani čebelar Franc Šivic in predsednik Čebelarstva društva Velike Lašče Brane Borštnik, kot literata in narodnega buditelja pa literarni zgodovinar ddr. Igor Grdina.

Frana Levstika poznamo kot pesnika, pisatelja, dramatika, kritika in jezikoslovca, manj pa kot čebelarja. Kot je v svojem raziskovanju ugotovil Brane Borštnik, se je Fran Levstik potem, ko je leta 1853 nes-

Brane Borštnik, ddr. Igor Grdina in Franc Šivic

rečno odstopil od mature, vrnil v rodne Spodnje Retje in začel pisati o čebelarstvu. O čebelarstvu ni le pisal, pač pa je nekaj let tudi čebelaril, in sicer naslednji dve leti v Spodnjih Retjah, kjer je kot preužitkar živel na domu Ilijevih, in kasneje tudi na Turnu pri grofu Pacerju. Bil je učenc retjenskega čebelarja Jožeta Oblaka. »Ogrodje čebelnjaka, kjer sta čebelarila, še stoji v neposredni bližina kozolca, kjer je nastala povest o Martinu Krpanu. Lastnik je bil Tišlerjev oče, ki je to potrdil in dovolil, da smo čebelarji čebelnjak ob 150-letnici rojstva Levstika prekrili s slamo in napolnili s kranjiči. Oče je umrl, dediči pa so čebelnjak prekrili z opeko in kranjiči so izgnili,« je povedal Brane Borštnik.

Čeprav je Bučelstvo napisal po izkušnjah in besedah Oblaka, je iz pisanja razvidno, da je sam prebral nekaj takratne slovenske in nemške literature, čeprav je ni bilo veliko na voljo. Še v 80. letih prejšnjega stoletja, ko sem sam začel čebelariti, je bilo zelo malo pravih učbeni-

kov za začetnike, je povedal Brane Borštnik. Levstik je vedel, zakaj je bilo treba napisati knjigo, ki je še danes lahko poučen priročnik pri delu s čebelami. Levstik in Oblak sta za tiste čase o čebelarstvu razmišljala zelo napredno, tako o biologiji čebel, s posebnim poudarkom na rojenju, kot tudi o tehnologiji. Kot pravi mojster, je Levstik natančno opisal, kako naj si sami izdelajo orodje in pripomočke za rejo bučel. Poučno opisuje ulnjak, kam ga postaviti in kako ga zaščiti. Da so letve pred panji dobra zaščita tudi za nepričakovane obiske medvedov in tatov, sta čebelarja ugotovila že takrat. Slovenski čebelnjak je danes nam v ponos in poznan po vsem svetu ne samo kot odlična stavba za vzrejo čebel, ampak kot čudovit prostor za izvajanje apiterapije, je prepričan Brane Borštnik. Ponosen je tudi na Levstikov podkladnik (predhodnih nakladnega panja), ki ima podnico na sankah, kar omogoča, da se pozimi žrelo pripira in poleti odpira. V knjigi je opisan postopek podklada-

nja – povečevanja panja, ki je temelj današnjega sodobnega evropskega čebelarjenja. Ko v kranjiču postane za čebele pretesno, predlaga, da se na vrhu izvrta luknja in na kranjič povezne »nakladno posodo« (to je manjši panj brez posnice), kamor čebele shranjujejo med. Tudi hišica za matice je čudovit in uporaben pripomoček pri dodajanju matic. Originalno hišico za matice, ki je izdelana preprosto in oblikovno dovršeno, je obiskovalcem celo pokazal. Tudi Levstikova bučelna kadičnica je enostavna, a uporabna za delo s čebelami; v nobenem čebelarskem muzeju ni take, kot je ta. Ob prebiranju Bučelstva se porodi marsikatera ideja, ki se lahko koristno uporabi še danes.

Levstik je svoje delo večkrat poskušal natisniti, a se to ni zgodilo. Lektorji so namreč hoteli potujčiti strokovne čebelarske izraze, kar pa Levstik kot zaveden Slovenec ni dovolil; založniki so zato tiskanje opustili. Več kot sto let je minilo od rokopisa do prve objave Bučelstva v sedmi knjigi Levstikovih zbranih del. Velikolaški čebelarji so čutili dolžnost do svojega rojaka in so v okviru 90-letnice delovanja Čebelarskega društva Velike Lašče (leta 1999) izdali Levstikovo Bučelstvo kot samostojno knjigo. Ker je izvodov zmanjkalo, so se odločili, da ob 190-letnici njegovega rojstva Bučelstvo ponatisnejo. V tokratni izdaji so v drugem delu knjige, ki jo je prav tako kot prvo samostojno knjigo pripravil Brane Borštnik, vključno s fotografijami predstavljeni velikolaški čebelarji in njihovi »uljnjaki« – čebelnjaki.

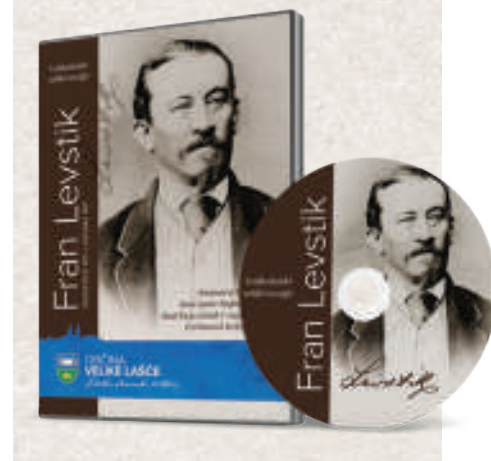
Predsednik Čebelarskega društva Velike Lašče Brane Borštnik, ki ima največ zaslug za prvi ponatis in tudi letošnji drugi ponatis knjige Bučelstvo, vsem čebelarjem svetuje, naj jo vzamejo v roke, jo preberejo. Poudaril je, da se je sam ob prebiranju veliko naučil; predvsem je njegovo čebelarjenje danes veliko bolj humano do čebel, kot je bilo pred 40 leti, ko je začel s čebelarjenjem. Po navodilih knjige danes zna prisluhni brenčanju čebel, ko se pripravljajo na rojenje, petju matice; zna poslušati in opazovati čebele, ki mu sporočijo, ali imajo matico ali ne, ali so lačne, ali niso lačne. Prav tako ne posega v panj, če to res ni potrebno. V času priprav tokratne izdaje knjige je ponovno podoživel Levstikov čas, njegovo dobro čebelarsko znanje za takratni čas in hkrati začutil kanček grenkobe, da knjiga Bučelstvo zaradi svoje bogate in poučne vsebine ni ugledala luči sveta v času njenega nastanka.

Zbrane je nagovoril tudi podpredsednik Čebelarske zveze Slovenije Marko Alauf, ki je poudaril, kako pomemben je dogodek obeležbe obletnice rojstva Frana Levstika z izdajo njegovega Bučelstva. Čebelarsko društvo Velike Lašče je naredilo velik korak, a je v nadaljevanju treba poskrbeti, da bo Levstik kot čebelar poznan tudi v širšem slovenskem prostoru. Naloga društva in lokalne skupnosti je, da osebe, ki so v svojem življenju ustvarile pomembno delo, niso pozabljene. V čebelarski zgodovini je potrebno Levstiku in drugim pomembnim možem najti ustrezno

mesto, saj čebelarstvo ni le nabiranje medu; to je način življenja, naša kultura in kulturna dediščina in prav zaradi vsega tega smo slovenski čebelarji tako cenjeni po svetu, je povedal Marko Alauf. Mogoče dandanes preveč tarnamo in kritiziramo, premalo pa pohvalimo. Čebelarsko društvo Velike Lašče je za njihovo delo pohvalil, ker je to, kar delajo, dobro. Prav tako je poudaril, da se vsi lahko učimo od čebel, tako zdravega načina življenja kot živeti v sožitju, povezanosti in strpnosti.

V letu, ko praznujemo Levstikovo 190. obletnico rojstva, smo pripravili DVD s skrajšano 30-minutno različico filma, igranega dokumentarca o Franu Levstiku, ki je nastal in bil prvič predvajan v spomin na 125. obletnico smrti Frana Levstika leta 2012. Scenarij zanj sta pripravila Majda Samsa, poznavalka velikolaškega literarnega izročila in del, ki so prišla izpod peres pomembnih mož, ter režiser Rok Borštnik, oba tako rekoč vaščana Levstikovih krajev, Dolnjih Retij in bližnjega Prilesja.

Film je namenjen predvsem učiteljem in profesorjem slovensščine kot učni pripomoček pri spoznavanju življenja in dela pomembnega slovenskega književnika Frana Levstika in tudi vsem, ki imajo radi slovensko književnost.

SLAVNOSTNA PRIREDITEV OB DNEVU REFORMACIJE

mag. Ana Porenta | foto: Boštjan Podlogar

V nedeljo, 31. oktobra, smo se ob 19. uri zbrali v Trubarjevi spominski sobi na Rašici, da bi počastili dan reformacije. Tisti, ki smo se v petek udeležili tudi državne proslave v Krškem in bili deležni dobro opremljenih policijskih enot, ograj in rentgenskega pregleda pred vstopom v tamkajšnjo dvorano, smo z olajšanjem zadihali praznično, saj smo ob vstopu prijazno kramljali (le) ob PCT pregledovanju in se veselili srečanj z ljudmi, na katere morda že celo leto nismo naleteli na svojih poteh.

Matjaž Gruden, ki je prireditev vodil in je tudi aktualni predsednik Slovenskega protestantskega društva, je ugodoma pozdravil goste in povzel namen praznovanja: »Ob današnjem slavnostnem dnevu smo Slovenci lahko izjemno ponosni, da se lahko polnovredno izražamo v jeziku, ki so ga slovenski protestanti pred 500 leti povzdignili v jezik celotnega našega naroda ne glede na administrativne in narečne meje. Kranjci, Štajerci, Korošci, Bezjaki (in kar je še bilo geografsko jezikovnih oznak) smo bili prvič poimenovani kot eno. Slovenci.« K pozdravnemu nagovoru je povabil župana dr. Tadeja Malovrha. Tudi on je izpostavil pomen Trubarja in reformatorjev za našo kulturo, izobrazbo in nacionalno identiteto ter poudaril, da je v današnjem času zelo pomembno, da za Trubarjevo domačijo pridobimo status kulturnega objekta državnega pomena, za katerega se pristojni iz naših krajev borijo že več kot dve desetletji (to je bilo na večeru večkrat upravičeno ponovljeno).

Slavnostni govornik je bil protestantski duhovnik, pastor evangelijske cerkve iz Slovenj Gradca, mag. Benjamin Hlastan, ki deluje tudi kot prevajalec v Združenju Trubarjev forum. Bralcem ponujajo prevode slovenskih reformatorjev v sodobno slovenščino in s tem postaja izročilo reformacije bližje tudi današnjemu človeku. V Trubarjevem forumu so izdali že Trubarjevo Pridigo o veri, njegove Abecednik, Katekizem in Cerkevni red ter Dalmatinov prevod Evangelija po Janezu in celotne Nove zaveze svetega pisma – tega so med bralce razdelili brezplačno.

V svojem govoru, naslovljenem s Trubarjev značaj – izziv k zrelosti, je mag. Benjamin Hlastan orisal Trubarjevo življenje in delovanje prek sledenja njegovim značajskim lastnostim, ki se izpričujejo v njegovih pismih in književnih delih. V svojem govoru je podal veliko slikovitih primerjav, zaradi katerih je njegov govor živ, celo zabaven (kljub resni temi). Prva je bila namenjena kritiki praznovanja pričujočega dne, za katera se zdi, da prepogosto zgrešijo svoj namen in so daleč od duha reformacije – kot bi za materinski dan govorili o gospodinjskih aparatih namesto o materah: »Kajti, jedro reformacije, in tako tudi naš Trubar, niso lepo zvence floskule, ampak je to zelo osebna reč. Ogledali si bomo le nekaj potez Trubarjevega značaja, ker mislim, da daje aktualen izziv Slovincu, Slovenki ter narodu v času, v katerem živimo.« Med raziskovanjem Trubarjevega dela je ugotovil, da je bil moder, iskren in odprt človek, saj v njegovih pismih zasledimo tudi poročanje o njegovih hudih zdravstvenih in finančnih težavah, o njegovem ljubečem odnosu do žene in otrok ter o skrbi za svoje gojence. Slednjim ni želel le pomagati pri študiju, temveč jih je tudi navdušil za dela, ki so jim bili z njegovo pomočjo kos (npr. Dalmatina za prevod Biblije) – tako je bil pr(a)vi mentor, ki je uspel prepustiti zasluge za dela njim samim in se ni ponašal s svojo vlogo pri tem: »Zanj nova generacija ni bila konkurenca, ki jo je potrebno premagati, niti to ni bila brezplačna delovna sila, ki bi jo izkoriščal.«

Trubar je vedel, kaj ljudem manjka, in ne glede na to, da se ni mogel opreti na nikogar pred seboj, je »prijel za delo in dal svoje najboljše, Bogu pa zaupal, da bo On uredil, kakor bo prav, ker je to delal »Bogu na čast in v dobro vsem mladim in neukim ljudem v naši deželi«. Tako smo prišli do prvih tiskanih knjig v slovenščini, se z njimi naučili brati, pisati, peti in moliti slovensko. Trubar se ni otepal odgovornosti. Bil je ponižen in se prepustil božjemu vodstvu ter uspel narediti, kar še ni nihče pred njim. Tudi v teološkem smislu je bil zrela oseba, saj ni bil ozkogled, pač pa umirjen in je lahko prisluhnil tudi drugače mislečim, zato »je še danes lahko vzor svetovnim umom in niti najtežjih problemov se ni izogibal. Bil je človek svojega časa in pod vplivi tega časa, a ker je zaupal Bibliji, ni bil ujetnik svojega časa in je videl rešitve, katerih nekateri še danes ne zaznajo.« Benjamin Hlastan je spregovoril še o številnih srečanjih z raziskovalci reformacije po svetu (13 let je študiral in živel v ZDA) in o navdušenju, ki ga gojijo tuji strokovnjaki do našega Trubarja – od Amerike, Evrope do Japonske. Svoj govor je zaključil z besedami: »Vidite, tu je jedro reformacije – sprememba srca zaradi Biblije in Jezusa – in rezultat je zrel človek, ki pušča prstni odtis še pol tisočletja kasneje. On je izziv k zrelosti vam, meni in svetu – njegove lastnosti, ki se vidijo v delu, odnosih, željah, moralnosti, financah, načinu sodelovanja, družini, vztrajnosti, veri, in še v čem. Je to možno? Slovenec, ki živi in obstane sredi krutega sveta, v težkih časih 16. stoletja, z resnimi osebnimi težavami in stoji še danes. Slovenke in Slovenci, ali bomo le govorili in občudovali, ali bomo po značaju tudi sledili tistemu, ki mu sami pravimo, da je oče našega naroda?« Morda si na to vprašanje lahko odgovorimo s svojimi plemenitimi dejanji.

Vznesenemu aplavzu je sledil drugi del prireditve; nastopila je glasbena skupina SLO BLUES, ki izvaja slovenske ljudske pesmi v blues preobleki. O svojem projektu so povedali: »Dandanes, ko naši pevci pojejo nam, Slo-

vencem, pesmi v angleščini, smo mi sklenili to končati. Trdno stojimo na stališču, da ohranimo slovenščino za vsako ceno, pa naj stane kolikor hoče. Ob 500-letnici reformacije smo si drznili poseči v glasbeno strukturo naše tako lepe ljudske pesmi in jo reformirati. To reformistično dejanje smo izvedli tako, da smo seveda obdržali slovensko besedo; za glasbeni material smo prevzeli blues, to afriško-ameriško glasbeno suženjsko strukturo. Prav neverjetno je, s kakšno lahkoto – kaj lahkoto, upognjenostjo – so naša slovenska besedila zdrsnila v obliko te suženjske glasbene strukture. Pa se vprašujemo, ali zato, ker smo črnci, ali zato, ker smo sužnji?« Avtor projekta Gregor Strniša je pred vsako pesmijo sporočil publiki njihov način interpretacije besedila, ki jih je privedel do take uglasbitve. Z zanimanjem smo prisluhnili znanim besedilom (Še kikelco prodala bom, Jaz pa pojdem na Gorenjsko, Moje dekle je še mlado ...) v zelo drugačnih melodijah, ki pa so bile odlične, še posebej za ljubitelje bluesa. V skupini poleg Strniše – vodje projekta –, ki je prispeval nove uglasbitve in igra klaviature, nastopajo še pevka Ursula Luthar, klarinetist in pevec Andrej Zupan, kitarist Aleš Marjetič, bas kitarist Uroš Usenik in bobnar Miha Friederich.

Ob koncu prireditve so si župan, slavnostni govornik in glasbeniki izmenjali simbolična darila in se drug drugemu zahvalili za sodelovanje pri letošnjem praznovanju dneva reformacije na Rašici. Preselili smo se v Galeirijo Skedenj, kjer smo obiskovalci in nastopajoči še dolgo kramljali in razpredali o duhu reformacije, ki vse bolj živi tudi v rodni Trubarjevih krajih.

Naj zapis o letošnjem praznovanju zaključim z besedami Matjaža Grudna: »Znova in znova velja poudarjati in razglaševati enega izmed ključnih sporočil reformacije, namreč posameznikovo osebno odgovornost na eni strani ter versko, nacionalno, rasno, medkulturno strpnost in državljansko svobodo na drugi; torej izjemni pomen osebne odgovornosti do lastnega dušnega blaga, sočloveka, dežele, narave in države.« S to popotnico (in njenim udejanjanjem) se bomo naslednje leto spet srečali in vabilo za vas, ki to berete, velja že zdaj.

MED GLASBO, NARAVO IN KORONO

Petra Vrh Vrezec

Čudovite melodije, komične ali dramatične operne zgodbe, premagovanje strahu pred nastopanjem ali dokazovanjem, kdo zmore več ... Preizkušnje, ki poslušalca nikoli ne pustijo ravnodušnega.

V osrednjem delu koncerta, posvečenega glasbi narave, se bomo spraševali o vprašanju, kaj je gonilo sveta? Je to ljubezen ali kaj drugega? Ob tem bomo skozi glasbo spoznavali raznolika živa bitja in prisluhnili blagovščnemu petju slavca. Lahko kaj od tega čudovitega stvarstva ohranimo tudi za naše prihodnje rodove?

Sklep koncerta bodo popestrile znane operne viže s kraljem valčkov na čelu Johanom Straussom, zabavne operne zgodbe in intrige ter ažurne zgodbe z igro.

V teh koronskih časih se nam obeta lep in optimističen uvod v novo leto, ko vsi upamo, da bo virus premagan; ob tem nas bo glasba povedla na nova pota, ki nas čakajo v prihodnosti.

*V primeru slabe epidemiološke slike si pridržujemo pravico do odpovedi koncerta. V tem primeru ga bomo predstavili na primernejši in varnejši čas. Morebitna odpoved bo objavljena na spletni strani občine Velike Lašče (<https://obcina.velike-lasce.si/si/>) in na Facebook profilih Občina Velike Lašče in Velikolaška.

**VELIKE LAŠČE,
Levstikov dom,
10. december 2021,
ob 19. uri**

Nakup vstopnic (10 EUR)
je možen eno uro pred
koncertom.

Z glasbo in besedo vas bomo v zabavni svet opere in narave povedli:

- **Petra Vrh Vrezec** – sopran,
- **Al Vrezec** – bariton,
- **Tadej Horvat** – klavir,
- **Ženski komorni zbor Anamanka** z zborovodjo Simonom Koroščem,
- **Marjana Hönigsfeld Adamič** – povezovanje osrednjega dela koncerta.

Koncert soorganizirajo Inštitut Lutra, Javni zavod Trubarjevi kraji in KUD Primož Trubar ter Petra Vrh Vrezec.

O NASTOPAJOČIH

PETRA VRH VREZEC, sopranistka, je svojo glasbeno pot začela na Glasbeni šoli Ribnica. V času šolanja je na državnih tekmovanjih TEMSIG prejela več nagrad. Redno kot gostja nastopa v SNG Opera in balet Ljubljana, kjer je poustvarila več vlog (Kraljico noči – Čarobna piščal, Oscarja – Ples v maskah, Adelo – Netopir, Ninon – Gorenjski slavček, Minervo – Orfej v podzemlju). Poleg petja v operi in na koncertnih odrih se Petra posveča tudi izobraževanju. Za otroke in mladino je v treh letih priredila več kot 60 avtorskih opernih predstav Prvo srečanje z opero in Najstniški brivec. Petra zelo rada poveže oba svoja poklica – petje in biologijo, zato je pripravila že nekaj recitalov in predavanj s petjem o pticah in njihovem petju.

AL VREZEC, baritonist, je sodeloval na koncertih in opernih predstavah v Sloveniji, na Hrvaškem in v Italiji skupaj z nekaterimi priznanimi opernimi solisti ter dirigenti in pianisti. Poustvaril je vloge Eisensteina, dr. Falkeja in Franka (Netopir), don Basilia (Seviljski brivec) in grofa Almavive (Figarova svatba). V letu 2016 je skupaj s sopranistko in soprogo Petro Vrh Vrezec pripravil izobraževalno predstavo »Prvo srečanje z opero« za otroke. Poleg tega je na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani končal študij biologije, kjer si je pridobil naziv doktor znanosti; kot docent je habilitiran na Univerzi v Ljubljani.

TADEJ HORVAT, pianist, je svoje glasbeno izobraževanje začel na Glasbeni šoli Franca Šturma v Ljubljani. Šolanje je nadaljeval na ljubljanski Srednji glasbeni in baletni šoli in Akademiji za glasbo v razredu prof. Dubravke Tomšič Srebotnjak. Junija 2007 je uspešno zaključil specialistični študij klavirja v Bernu. Kot solist je ogromno nastopal doma in v tujini in zelo uspešno sodeloval na državnih in tudi mednarodnih tekmovanjih. Tadej Horvat je zaposlen na Konservatoriju za glasbo in balet v Ljubljani kot korepetitor in profesor; postal je tudi asistent oz. višji strokovni sodelavec na ljubljanski Akademiji za glasbo.

ANAMANKA, ženski komorni zbor, stopa v 13. leto delovanja pod umetniškim vodstvom Simona Korošca. Pripravili so več samostojnih koncertov in gostovali tudi v tujini (Nemčija, Belgija, Nizozemska). Leta 2015 je sooblikovala koncertni cikel Jesenske serenade, ki ga je posnel in predvajal Radio Slovenija. Anamanka je sodelovala z več priznanimi zborovskimi strokovnjaki iz Slovenije. Dvakrat je nastopila na državnem tekmovanju Naša pesem (l. 2014 in l. 2018), kjer je osvojila srebrno plaketo. S svojim nastopom je navdušila zborovodske strokovnjake, ki jo uvrščajo v pet najboljših ženskih zborov v Sloveniji.

ODDAJ NA NATEČAJ V MKL

v Mestni knjižnici Ljubljana razpisujemo literarne natečaje na temo proze, poezije, dramatike in stripa pod skupnim imenom Oddaj na natečaj v MKL. Gre za projekte spodbujanja ustvarjalnega pisanja in izražanja mladih avtorjev med 15. in 25. letom v slovenskem jeziku. Razpisi vseh štirih natečajev so odprti do 15. marca 2022.

Okrogla metaFORA

Tema tokratnega natečaja za najboljšo kratko zgodbo je okroglo. Namig za pisanje je lahko zgolj beseda, lahko pa se navezuje na temo okroglih obletnic v letu 2022 (realnih ali izmišljenih). Zgodba naj bo v slovenskem jeziku – naj ima največ 5.400 znakov s presledki; predhodno ne sme biti objavljena. Sodelujete lahko le z eno zgodbo, ki jo pošljete na metafora@mklj.si. Z natečajem za najboljšo kratko zgodbo metaFORA smo vzpostavili mednarodno sodelovanje s Knjižnico Vladimira Nazora, Knjižnico grada Zagreba, kjer tovrstni natečaj pripravljajo že deseto leto.

PreDRAMI se

Dramsko delo (enodejanka), skeč, scenarij, satira je tokrat na temo J. R. R. Tolkiena ali njegovega literarnega ustvarjanja, saj v letu 2022 beležimo 130-letnico njegovega rojstva. Dramsko delo naj bo v slovenskem jeziku; ima naj največ 8.000 znakov s presledki; predhodno ne sme biti objavljeno. Sodelujete lahko le z enim delom, ki ga pošljete na predramise@mklj.si.

poHAIKUj

Haiku je posebna pesniška oblika, ki jo dopolnjuje umetniška fotografija. Haiku naj bo v slovenskem jeziku. Haiku in pripadajoča fotografija tvorita celoto – komplet, ki predhodno ne sme biti objavljen; sodelujete lahko s tremi kompleti, ki jih pošljete na haiku.natecaj@mklj.si.

S3P je prekletstvo

Letošnja stripovska zgodba je prekletstvo, ki smo jo navezali 100-letnico odkritja grobnice faraona Tutankamona v letu 2022. Strip naj bo v slovenskem jeziku; lahko je narisano v poljubni tehniki; ima naj največ 5 strani; predhodno ne sme biti objavljen; sodeluješ lahko le z enim delom.

Pošljite ga v PDF formatu na naslov s3p@mklj.si. Več informacij o posameznih natečajih je na <https://www.mklj.si/projekti/oddaj-na-natecaj/>.

Berem, bereš, beremo

Knjižnice smo pomembne zaradi vseh ljudi, ki imamo radi zgodbe.

Maja Smole, MKL Knjižnica Frana Levstika

Naj se malce poigram z naslovi tokratnih novosti:

Ko opazujem svet okoli sebe, se mi dejansko zdi, da smo se znašli v neke vrste Viharju odmevov. In vsak izmed nas postaja Pustolovec zmote, kajti Življenje na našem planetu je postalo izziv. A če bomo šli Po poteh ljudskih pripovedi, bomo videli, da ni vse tako temno, kot izgleda na prvi pogled. Četudi se včasih, tako kot Šapi v snegu, izgubimo. Da le ne pozabimo na moč dobrote in nam izgube najljubših stvari ne vzamejo optimizma. A ko se to zgodi, potrebujemo pomoč nekoga takega, kot je Božični pujs, ki nam s čarovnijo pomaga premagati strah.

V letu, ki prihaja, vam zato želim veliko optimizma in ščepec čarovnije.

IZBOR NOVOSTI:

Viri: dobreknjige.si, sanje.si, emka.si, felix.si, mladinska-knjiga.si.

Mladinski oddelek Fantastika

Dabos, Christelle: Vihar odmevov

Sanje, 2021

V četrtem, zadnjem delu Zrcalke je svet že skoraj padel s tečajev. Oboki so se začeli kršiti in sesuvati. Uničenje je mogoče preprečiti le na en način: treba je najti krivca. Treba je poiskati Drugega. Toda kako, če nihče ne ve niti, kakšen je? Ofelija in Thor se skupaj odpravita po sledi odmevov, nenavadnega pojava, za katerega se zdi, da je ključ do rešitve skrivnosti. Spustiti se bosta morala globoko v zakulisje Babilona in še globlje v svoj lastni spomin. Medtem pa bi si na Podmilonebju Bog lahko pri-lastil moč, po kateri tako hlepi.

Mladinski oddelek Slikanice

Pfister, Marcus: Šapi v snegu

Kres, 2021

Šapi se je dolgočasil. Sofija je šla z mamico in očkom v mesto po božičnih nakupih, on pa je moral ostati doma. Čisto sam. Naenkrat zunaj opazi nekaj nenavadnega. Le kaj bi bilo to? Marcus Pfister je švicarski avtor in ilustrator otroških slikanic. Njegova najbolj znana slikanica je Mavrična ribica, ki je od leta 1992 velika svetovna uspešnica in je prevedena v več kot osemdeset jezikov, tudi v slovenščino.

Mladinski oddelek Zgodbe

Rowling, J. K.: Božični pujs

Mladinska knjiga, 2021

Jakec obožuje svojo igračo z imenom Dagi Pujs. DP je vedno z njim, v dobrem in slabem. Dokler se nekega božičnega večera ne zgodi nekaj strašnega – DP se izgubi. A božični večer je čas za čudeže ... Jakec in Božični pujs (DP-jev zoprni nadomestek) se podata na osupljivo potovanje po čudežni Deželi izgubljenih. S pomočjo govoreče škatle za kosilo, pogumnega kompasa in krilate gospodične z imenom Upanje poskušata rešiti Jakčevega najboljšega prijatelja pred Zgubo, grozljivim drobilcem igrač ... J. K. Rowling, avtorica zbirke knjig o Harryju Potterju, ki so bile prodane v več kot 500 milijonih izvodov in prevedene v več kot 80 jezikov, nam predstavlja ganljivo in napeto pustolovsko zgodbo o dečkovi ljubezni do njegove najbolj dragocene igračke in o tem, kaj vse je pripravljen storiti, da bi jo našel.

ZABOJ ZA VRAČILO GRADIVA

V knjižnici smo letos pridobili Zaboj, ki je namenjen vračilu gradiva takrat, ko je knjižnica zaprta. Vemo namreč, da včasih pride tako, da se naš urnik ne ujema z vašim prostim časom in zato včasih pride tudi do zamudnin. Tako lahko, če vam ne uspe priti v času odprtosti, izposojeno gradivo vrnete tudi, ko je knjižnica zaprta. Zaboj stoji pred vhodom v Levstikov dom.

Odrasli oddelek Spomini
Šalehar, Miha: Pustolovec zmote – patetični priročnik za razumevanje priletnega alfa samca

Mladinska knjiga, 2021

Miha Šalehar je tokrat pod svojo sodbo, oster jezik in povečevalno steklo postavil kar samega sebe. Medtem ko se bliža Abrahamu (46), opazi, da vedno težje prenaša kilograme, razvade in znano »šaleharsko« – komentatorsko in podjetniško pozo. Pri pisanju spominov se odloči, da bo do sebe in nas brutalno iskren. To mu tudi uspe, saj ne boste brali priročnika o tem, kako je vse oh in sploh, kako se »vse da« in je vse mogoče tudi po petdesetem, ampak vas bo (generacijsko) opomnil, da je čas za vrsto stvari, ki jih »moramo prenehati«. Časi, ko smo začeli in je bilo vse še pred nami, so namreč sedaj mimo; malo je stvari, ki jih še lahko začnemo, skoraj nič. Šalehar opravi obsežno samoanalizo.

Odrasli oddelek Planinski vodniki
Kunaver, Dušica; Mušič Habjan, Irena: Po poteh ljudskih pripovedi – izleti ob bregovih Save (družinski izletniški vodnik)

Planinska zveza Slovenije, 2021

Knjiga nas vodi po poti ljudskih pripovedi ob Savi – od ljubljanskega zmaja do podkorenske pehtre babe – po desnem bregu reke navzgor in po levem bregu reke spet nazaj v Ljubljano. Dolga stoletja je ljudstvo, ki je živelo v teh krajih, iskalo in tudi našlo odgovore na vprašanja: Le kdo je zgradil tako velike gore? Velikani! Kdo povzroča potrese? Zmaji! Kdo pa je napolnil Blejsko jezero? Vile! Zakaj so Triglavske gore tako kamnite in razrite? Razril jih je užaljeni Zlatorog s svojimi zlatimi rogi.

Odrasli oddelek Ekologija
Attenborough, David; Hughes, Jonnie: Življenje na našem planetu – moje pričevanje in videnje prihodnosti
Učila International, 2021

Izjemna knjiga Življenje na našem planetu je del zapuščine Davida Attenborougha, v kateri naravoslovec, novinar in velik zagovornik našega planeta razmišlja o svojem življenjskem delu, dramatičnih spremembah planeta, ki jih je doživel, in o tem, kaj lahko naredimo za našo skupno boljšo prihodnost. »Vrniti se moramo tja, od koder smo prišli,« pravi. »Trajnostno življenje je znova naša edina možnost. Obvezno branje za naravovarstvenike in vse, ki imajo radi knjige o našem planetu in njegovi biotski raznovrstnosti.

mestna
knjižnica
ljubljana

Obratovalni čas

ponedeljek 12:30–19:00, torek **zaprto**, sredo 10:00–15:00, četrtek 12:30–19:00, petek 12:30–19:00, sobota in nedelja **zaprto**

»[...]Bug je dva človeka stvaril, tiga moža inu to ženo, inu de vmej sebo eno pravo, trdno, srčno inu stanovitu lubezen inu perjazen imata. Inu nas ima ta zakon poštovati, za velik držati, koker za enu veliku delu inu djane božje, kateru je iz te visoke modrusti božje prišlu inu postavlenu.«

Primož Trubar

TRUBARJEVA DOMAČIJA

– začetek vajine skupne poti

foto: D. Vinček

foto: L. Škulj

Če želite poroko pod okriljem duha prvega slovenskega pisatelja Primoža Trubarja, si izberite Trubarjevo domačijo na Rašici. Na domačiji vas sprejme mlad par iz Folklorne skupine Velike Lašče v svoji noši in vas pospremi do spominske sobe, kjer obredi tudi potekajo. Po uradnem delu boste v prijetnem okolju domačije našli dovolj prilož-

nosti za kozarec penine in fotografiranje. Slednje lahko storite tudi ob naši skulpturi Sreča, ki simbolizira dva zaljubljenca. Manjšo pogostitev imate lahko ob Temkovem mlinu, v primeru slabega vremena pa vam je na voljo galerija Skedenj.

Poročni obredi potekajo od aprila do konca oktobra, poroči pa vas lahko tudi velikolaški župan.

Informacije: 01 781 03 60 | info@trubarjeva-domacija.si
www.trubarjeva-domacija.si

MOJA DEŽELA – LEPA GOSTOLJUBNA

Andreja Vesel

Vseslovenski natečaj Moja dežela – lepa in gostoljubna je že ponarodelo “lepotno” tekmovanje pod okriljem Turistične Zveze Slovenije, v katerem izbirajo najlepša in najbolj gostoljubna slovenska mesta, vasi, izletniške in zdraviliške kraje, glampinge, hostle in tematske poti ter mestna, trška in vaška jedra.

Letošnja akcija praznuje okrogli jubilej – 30-letnico obstoja; v resnici je precej starejša, saj pod sloganom “najbolj prizadeven kraj na področju turizma” poteka že vse od leta 1968. Polnih 53 let torej!

Teh 30 let predstavlja zelo uspešno, inovativno in reprezentativno delovanje po vsej Sloveniji, po kateri se je doslej popotovalo in ocenjevalo tako turistične vroče točke kot tudi skrite kotičke po naši lepi in gostoljubni deželi.

Rezultati ocenjevanj so se na podlagi tega tekmovanja v letih kazali pri razvoju in rasti turistične ponudbe po vsej naši deželi in seveda pri kakovosti turistične ponudbe, pri razvoju novih turističnih spominkov in produktov, pri odkrivanju zakritih lepot naše dežele in pri nujenju vse višje ravni gostoljubnosti in prijaznosti turističnih ponudnikov.

Ne pravijo zastonj, da je zmaga v posamezni kategoriji tekmovanja Moja dežela – lepa in gostoljubna vredna prav toliko kot Michelinove zvezdice za gostince.

Državni natečaj je potekal pod častnim pokroviteljstvom predsednika RS Boruta Pahorja in se je zaključil s slovesno podelitvijo priznanj v okviru Dnevo slovenskega turizma med 12. in 13. oktobrom 2021 v Postojni.

Strokovna državna ocenjevalna komisija je sestavljena iz strokovnjakov raz-

ličnih področij. Letos smo 97 prijavljenih tekmovalcev ocenili do konca avgusta. Po dolgem in počez smo prečesali Slovenijo. Prevozili smo skoraj 14 tisoč km, porabili več kot tisoč litrov goriva in naredili blizu štiristo vrhunskih fotografij.

Skozi oči ocenjevalcev sem kot vodja državne komisije v petih kategorijah za medije zapisala; Na letošnjem ocenjevanju Izletniških krajev sem odkrila več, kot sem pričakovala.

Izletniške kraje sem zapustila polna vtisov, doživela njihovo odličnost, saj so marsikateri od njih nastopili v novih dimenzijah.

Zapeljali so me v čudoviti svet okusov iz lokalnih pridelkov, med ulice polno vznemirljivih zgodb, v preplet njihovih dediščin, ki jih kot zaklade ponosno ohranjajo. Podo- be krajev in kulinarčna izročila spoštujejo in obujajo na sodoben način. Ponudbe so z vsebinami domišljene in namenjene različnim skupinam obiskovalcev.

Na vsakem koraku je čutiti srčnost in utrip prijaznih domačinov, ki si prizadevajo za urejenost kraja. Vse to je velik prispevek k razvoju turizma tudi na podeželju.

Veseli me, da tako tudi izletniški kraji postajajo zelene, trajnostne in aktivne destinacije.

Občina Velike Lašče se je z destinacijo Rašica uvrstila na to državno tekmovanje

za pridobitev prestižnega naziva prav v kategorijo Izletniškega kraja. Ocenjevalna komisija je bila na poti na Trubarjevo Rašico navdušena nad urejenim trgom v središču Velikih Lašč. Prepričalo jih je tudi ocvetličanje na ograji ob glavni cesti.

Na Rašici je Trubarjeva domačija komisijo prepričala z obnovitvijo in vzdrževanjem arhitekturne dediščine, odličnim vodenjem Andreja Perhaja v preteklost reformacije in čas delovanja Primoža Trubarja. Ohranjanje kulturne dediščine, stalne prireditve, srednjeveške delavnice, ambient pod krošnjami dreves, mir in odlična klima so bili pika na i.

V letošnjem tekmovanju je bila vključena še ena novost, in sicer »Doživite pristni stik«, saj sodobni turisti ne iščejo samo lepih pogledov, pač pa tudi pristne stike z domačini in avtentična doživetja na podeželju. V sklopu te novosti se upošteva tudi oddih ob/na vodi kot prijazne dogodivščine ob rekah ter naravnih in umetnih jezerih.

Prijazen in miren potok Rašica, ki dela družbo v mlinu in žagi, je tudi v tem kriteriju prejel visoko število točk.

Nekaj manjših pomanjklivosti, ki naj bi jih Izletniški kraj in točka imela, je zapisano v izčrpnem poročilu strokovne komisije na TZS.

Ocenjevalna komisija je Rašico prepoznala kot izredno urejeno izletniško točko. Uvrstila se je med dvanajst najboljših izletniških krajev v Sloveniji. Čestitke!

Rašica kot lepa, gostoljubna in z zadovoljstvom napolnjena destinacija v velikolaški deželi ima zagotovo potenciale kot resen tekmelec na državnem nivoju tudi naslednje leto.

Videli se bomo in tekmovali naslednje leto!

ORJAŠKI JASTREB IZ VELIKIH LAŠČ V PRIRODOSLOVNEM MUZEJU SLOVENIJE

doc. dr. Al Vrezec, muzejski svetovalec, Prirodoslovni muzej Slovenije

V letu 2021 praznuje naš edini naravoslovni muzej, Prirodoslovni muzej Slovenije, 200-letnico ustanovitve. V dveh stoletjih se je v muzej nateklo okoli milijon eksponatov iz slovenske in tuje narave; samo v muzejski zbirki ptic, ki jo spodaj opisujem, je do danes shranjenih že skoraj 9000 primerkov. Med njimi so za poznavanje slovenske zgodovine in dogajanja v naravi v preteklih obdobjih zelo pomembne tudi ohranjene ptice iz Velikih Lašč, ki imajo še posebej simbolni pomen.

Zanesenjaštvo ob ustanovitvi muzeja pred 200 leti

Pobudnik ustanovitve je bil baron Žiga Zois, ki žal ustanovitve Deželnega muzeja za Kranjsko ni dočkal, vendar je zbral okoli sebe dovolj kranjskih zanesenjakov in intelektualcev, ki so baronovo vizijo pripeljali do uresničitve. Leta 1821, ko je v Ljubljani potekal kongres Svete aliance in je Ljubljana gostila ruskega carja Aleksandra I., neapelskega kralja Ferdinanda IV. in seveda avstrijskega cesarja Franca I., jim je ob posredovanju državnega kanclerja kneza von Metternicha, sicer Zoisovega znanca, uspelo od cesarja dobiti privolitev za ustanovitev Deželnega muzeja za Kranjsko. Kot prvi darovalec muzeju se je izkazal prav cesar Franc I. sam, ki je odkupil znamenito Zoisovo knjižnico in veliko zbirko mineralov in ju podaril Liceju ter novo ustanovljenemu muzeju. Muzej se je raz-

vijal ob zanesenjaškem delu vodje grofa Franca von Hohenwarta s polno podporo guvernerja barona Jožefa Kamilo von Schmidburga in ljubljanskega škofa Avguščina Gruberja, kasnejšega salzburškega knezoškofa. Prve prostore je muzeju priskrbel ljubljanski župan Janez Nepomuk Hradecsky. V drugi polovici 18. stoletja je Deželni muzej za Kranjsko vodil vsestranski organizator in celo ljubljanski župan Karel Dežman, ki je uspel pri cesarju Francu Jožefu I. izposlovati celo gradnjo nove muzejske stavbe, ki so jo odprli leta 1888 in v kateri domuje Prirodoslovni muzej Slovenije še danes. Iz Deželnega muzeja za Kranjsko so kasneje izšli kar trije državni muzeji, Narodni muzej Slovenije, Etnografski muzej Slovenije in Prirodoslovni muzej Slovenije, ki hrani tudi ključne ustanovne zbirke Deželnega muzeja za Kranjsko, Zoisovo zbirko mineralov, Hohewartovo zbirko konhilij oziroma lupin polžev in školjk ter zbirko kranjskih vretenčarjev, ki jo je us-

tanovil iz zbral kustos Henrik Freyer, kasnejši ravnatelj Naravoslovnega muzeja v Trstu. Že ob ustanovitvi je na prošnjo grofa Hohenwarta baron Schmidburg zaprosil tedanje kranjske veljake, da darujejo eksponate, značilne za deželo Kranjsko, da bodo v poduk prebivalstvu in v spomin in čast velikim ljudem, ki so v vseh obdobjih ljubili svojo domovino, kakor se je izrazil sam grof Hohenwart.

Zgodovinska velikolaščanska ptica iz leta 1878

Na te prošnje so se širokogrudno odzvali tako tedanje kranjsko plemstvo kot različni velmožje. Med posebej vnetimi darovalci je bila rodbina Rudež iz Ribnice in turjaški grofje Auerspergi. Še posebej so v muzejske inventarne knjige zapisane Velike Lašče. Pod inventarno številko 1 v muzejski zbirki ptic je zavedena prav posebna ptica. Gre za eno največjih ujed na svetu in sploh največjega jastreba, rjavega jastreba (*Aegypius monachus*). Ta orjaški jastreb temno rjave barve s premerom peruti skoraj tri metre in s težo do 12 kilogramov je namreč v muzejsko zbirko prišel ravno iz Velikih Lašč. Muzeju ga je namreč leta 1878 podaril velikolaški župnik Matevž Fröhlich (Matej Frelih), ki je bil sicer velik ljubitelj narave in vsestranski organizator, saj

№	Ime — Name	Najdišče Fundort	Število, ohranen. Stück- zahl. Conserv.	Leto razstave Jahr der Auf- stellung	Sprejeto, (nabrano) po: Erhalten, (gesammelt) von:	K D M	Cena Wert		Od- padlo Abfall- Zol.
							fl.	kr.	
	I. Ordnung			Rapaces.	Raubvogel				
1	Vultur monachus L. Gyps conseratus zu 10 St. 10 St. Hagenmayer's Spirit	Velika Lašča Hagenmayer's Spirit	1 St. II	1878 $\frac{X}{2}$	Kf. 1000 Fröhlich	D	15	-	
2	Gyps fulvus Gmel. Hagenmayer's Spirit	Mostar	1 St. I	1889 $\frac{X}{2}$	Dr. Otto Aspöcker	D	15	-	

Izpis iz stare inventarne knjige Prirodoslovnega muzeja Slovenije, kjer je pod inventarno številko 1 zapisan rjavi jastreb (*Aegypius monachus*), ki ga je leta 1878 muzeju podaril drugi velikolaški župnik Matevž Fröhlich.

nanj še vedno spominjata mogočna Frelihova turna na laški cerkvi, ki ju je dal postaviti. Velika samica je bila 28. maja 1878 ustreljena pri Velikih Laščah in gre za prvi podatek o pojavljanju te velike ujede pri nas. Kdo je ptico prepariral, ni znano; zelo verjetno gre z delo pionirja muzejskega preparatorstva Fredinanda Schulza, ki je takrat že nastopil službo v muzeju. Leta 1909 je bil pri Dolenjskih Toplicah dobljen še en rjavi jastreb, ki pa ni prišel v muzej, pač pa se je izgubil v neki šolski zbirki, kjer je verjetno tudi propadel brez sledu. V obeh primerih je šlo za zadnje ptice v JV delu Evrope. V nasprotju z nekoliko manjšim beloglavim jastrebom (*Gyps fulvus*), ki sicer gnezdi tudi v gorah ali v previsnih skalnih pečinah, je rjavi jastreb nižinska ptica, ki večinoma gnezdi na drevesih. Še stari Fran Erjavec je v svojih Živalih v podobah iz leta 1871 zapisal, da so rjavi jastrebi v tistem času še gnezдили v Slavoniji, zlasti na Fruški gori. Velikolaški jastreb je bil morda ravno iz te panonske populacije, ki se je hranila na poginuli živini, ki so jo za sabo pustili pastirji, ki so živino gnali iz Slavonije prek gorate Bosne v Dalmacijo in nazaj. Že takrat pa so to pastirsko nomadstvo opuščali; svoje so dodale še strupene mrhovinske vabe za volkove in medvede, kar je jastrebe, te naravne čistilce trupel, zdesetkalo do zadnjega. Danes rjavih jastrebov v Panoniji in Dinaridih ni več, tu in tam pa Slovenijo še vedno kakšen preleti. Gre predvsem za ptice iz francoskih in španskih gnezdišč, kjer so te jastrebe reševali s ponovnim naseljevanjem v naravo. Opomogla si je zlasti populacija v Španiji, ki danes šteje že 2548 parov, celotna evropska populacija pa je ocenjena na okoli 3000 parov.

Muzejski eksponati iz velikolaških krajev

Pomemben eksponat rjavega jastreba dopolnjujejo še nekateri drugi primerki ptic, ki jih z območja občine Velike Lašče hrani Prirodoslovni muzej Slovenije; poleg Velikih Lašč še iz Gradeža, Malega in Velikega Ločnika, Rašice, Retij in Turjaka. Med njimi so popolnoma bel oziroma albino domači vrabec (*Passer domesticus*) iz leta 1909 in krekovt

(*Nucifraga caryocatactes*) iz leta 1913, oba iz Velikih Lašč. V 50. letih je zlasti iz Rašice veliko ptic v muzejsko zbirko prispeval muzejski preparator Alojz Šmuc, ki je v muzeju deloval med letoma 1948 in 1983. V preteklosti so ptice za potrebe muzejskih zbirk pobijali, danes pa takšno zbiranje ni več upravičeno in etično. Zato se muzeji zanašajo predvsem na najdene mrtve primerke, zapuščena gnezda in podobno. Tako je območje občine Velike Lašče v inventarni knjigi zbirke ptic Prirodoslovnega muzeja Slovenije dobro zastopano s primerki od leta 1878 in vse do

danes (zadnji dodani primerki so iz leta 2020). Tako se naravna dediščina Velikih Lašč ohranja tudi za zanamce v edinem Prirodoslovnem muzeju na Slovenskem. Ob 200. letnici muzeja je ta prispevek še posebej pomemben.

Za izpopolnjevanje zgodovinske slike o eksponatih v Prirodoslovnem muzeju Slovenije sta ključna tudi pomoč in sodelovanje poznavalcev lokalnih razmer. Ime velikolaškega župnika je bilo v inventarne knjige Prirodoslovnega muzeja Slovenije zapisano kot Fröhlich brez kakršnih koli drugih navedb. Za razrešitev te uganke se zato za pomoč zahvaljujem ribniškemu župniku arhidiakonu mag. Antonu Berčanu in gospodu Manfredu Deterdingu za prijazno posredovanje podatkov o drugemu velikolaškemu župniku iz Zgodovine velikolaške Krajevne Cerkve.

Jastreb ima premer peruti skoraj tri metre in tehta do 12 kilogramov.

Velika samica je bila leta 1878 ustreljena pri Velikih Laščah.

Iz velikolaškega okraja V Ljubljano za hišno pomočnico

Metka Starič

Ste kdaj pomislili, kako je bilo dekletom, ki so se pri komaj 15 letih s podeželja odpravile v Ljubljano in se zaposlile kot hišne pomočnice pri bogatih družinah? Ena takih je bila tudi Ana Usnik, ki je iz Podloga odšla delat najprej h gospe Brusovi na Florjansko ulico, čez dve leti pa k Milhoferjevi na Resljevo cesto v Ljubljani.

Gospe so, kot kažejo zapisi, držale vajeti popolnoma v svojih rokah, kar lepo dokazuje tudi dopisnica, s katero je Mara Milhofer napovedala povratek družine iz Beograda in kaj vse mora biti do takrat pripravljeno.

»Ančka,
prosim v ponedeljek popoldne pospravite kopalno kad in predsobo. Upam, da ste predsobo lepo izbiksali, postavite mizo pred zrcalo. V torek ustanite ob 6. uri! – napravite si uro, da vas zbudi! – prosite gospo, naj vam v torek in jutri da ključ od sobe in vi pobrišite po vrsti sobe eno za drugo in

odprite okno, da prezračite in potem zopet zaprite. Peči in omare v spalnici pobrišite z mokro cunjjo. V predsobo zgrnite ta rudeče tepihe. V jedilnici in salonu bomo potem tepihe položile, ko pridem. V jedilnici zakurite peč – iz peči vzemite vžigalice, ki smo jih notri shranile. Pospravite vse pažljivo in v redu in zaklenite stanovanje. V ponedeljek kupite pri mesarju $\frac{3}{4}$ kg govejega mesa za juho (debele rebra) in en goveji Rostbraten. V ponedeljek naredite nudle za juho, da jih imamo za torek. Če boste v torek ob 6. uri ustali, boste vse pospravili do 9. ure. Ob $\frac{1}{2}$ 10 h dopoldne v torek pridite na peron na kolodvor, pridemo z brzim vlakom iz Beograda. Prosim pazite in držite, da bo vse čisto in v redu!

Pozdrav od vaše gospodinje Mare Milhofer«

Prav tako gospem ni nič ostalo skrito. Zanimiva anekdota, ki sem jo večkrat poslušala, govori o tem,

da je Ana nekega dopoldneva brisala telefonsko slušalko, ko je pred hišo nek ulični prodajalec začel ponujati: »Butare, butare ...«. Ani se je zdelo to imenitno in je med brisanjem ponovila v slušalko: »Butare, butare ...«. A kaj, ko je bil tedanji telefon še vezan na centralo in so poštni delavci to tudi sporočili gospe in gospodu in je bila hitro na zagovoru.

V njenih delavskih knjižicah so med leti 1936 in 1945 zabeleženi različni izrazi: enkrat hišna pomočnica, drugič služkinja, včasih pa kar oboje. Ženske delodajalke so si vzele čas tudi za kakšno pohvalno besedo v knjižici: »Bila je marljiva, zvesta in lepega vedenja« ali pa: »Pomagala v gospodinjstvu. Bila je poštena. Zdrava in izplačana odšla.« Moški delodajalci pa so le uradno žigosali in podpisali vpis v knjižici. Še kup zanimivih zgodbic mi je zapustila, med drugim tisto, kako je enemu od njenih delodajalcev – to je bil starejši samski gospod – pripravila mleko in projo, da bi si samo pogrel in v belo kavo nadrobil kruh, a si tega ni znal narediti. Med dokumenti, ki sem jih lahko pregledovala šele po njeni smrti, je tudi dopisnica razburjenega fanta:

»Cenjena Anica!!!

Zelo si me presenetila v Nedeljo, ko vidim, da me nisi mogla počakati $\frac{1}{4}$ ure ... mi je Vaš Gospod povedal,

da si v Operi pri garderobi. Podal sem se tja in tam me je še bolj presenetilo ... ko te ni bilo ...» (določene dele iz spoštovanja do Anine zasebnosti izpuščam).

Manon, Mignon, Faust, Clivija in še mnoge druge opere so ostale zapisane tudi v Anini beležki – natančno po datumih, z zabeleženim zaslužkom in napitnino, saj je v ljubljanski Operi pomagala pri plaših v garderobi. Kot je rada povedala, je med predstavami večkrat izkoristila možnost, da je z najvišjih stojišč opazovala dogajanje na odru, ki je bilo sicer rezervirano za neke druge ljudi. Drobna beležka s tem dokazuje tudi bogato produkcijo te kulturne hiše – 16 predstav v enem mesecu ... Glede na to, da so zneski že v lirah, je bilo to najverjetneje že med italijansko okupacijo Ljubljane.

Ana se je po vojni iz Ljubljane preselila nazaj na podeželje – zaposlila se je kot gospodinjstva pomočnica pri svoji ovdoveli sestri, ki je hodila v službo; pazila in vzgajala je sestrine otroke in vnuke; nikoli se ni poročila. Poleg ostalega mi je predala tudi spoštovanje do ženskih veščin v kuhinji (tudi priprave poprtnika), za kar ji bom vedno hvaležna.

Oktober
opera, lička 25-

10. "Januša"	16.- L
12. "Faust"	11.- "
17. "Manon"	21.- "
18. "Januša"	14.- "
24. "Mignon"	11.- "
25. "Mignon"	17.- "
26. "Manon"	16.- "
27. "Manon"	6.- "
31. "Clivia"	17.- "
	129. Lir

popr. ure 25-2

zaslužek in napitnina

Tadeja Nemček Glass Art

Unikatni izdelki iz taljenega stekla.
Posebno lepa darila za različne priložnosti.
Zgodbe v steklu ustvarjam v svojem studiu
v Dvorski vasi pri Velikih Laščah.

Dvorska vas 49 | 031 881 341
1315 Velike Lašče | tadeja.nemcek@gmail.com
Slovenija | <https://tadejanemcek.wixsite.com/glassart>

POROČNI VIDEO & FOTOGRAFIJA

☎ 040 69 12 12

✉ info@porocni-video.si

🌐 Porocni-video.si

📘 fb.com/porocnivideo

UGODNI VIDEO&FOTO PAKETI

BREZPLAČNO PREDPOROČNO FOTOGRAFIRANJE!

Poročni-video.si

Če v glavi ni soli, je tudi v loncu ni

(Eno hruško prijatelju za eno liro)

Jože Centa

Bilo je jeseni 1942, komaj nekaj mesecev po bombardiranju Dvorske vasi. In nekaj manj kot toliko časa sva že bila z mamo na Mali Slevici Pri Lenčkovih, saj je bila teta Francika mamina sestra, njen mož Lojz pa brat mojega očeta. Tako sva se vključila v skupno gospodinjstvo. Teta je bila več v kuhinji, saj je bila dobra kuharica, seveda če je bilo kaj dati v lonec in v peč. Mama pa je šla rajši na njivo ali v ograbek. Šlo je za silo, saj se je na skupnih njivah in košeninah moglo dovolj pridelati. Zmanjkovalo pa je tistega, kar se kupi v trgovini. Če si hotel priti do soli, si jo najprej moral imeti v glavi. Gospodinje so se morale znajti. Vsaka po svoje. Zvedelo se je, da je možna nekakšna zamenjava dobrin v »naturi«. Ti meni to, jaz tebi ono. Ker ni bilo denarja, je bil to najboljši izhod v sili.

Tisto jesen je sadje obilno obrodivo. Nič posebnega ni bilo, če si v jeseni videl ženske s polnimi košarami sadja in tudi zelenjave, ki so šle proti Laščam. Ampak kam to nosijo, saj nimajo tam nobene žlahte. Pa so jih kmalu pogruntali ...

Neko soboto smo tudi otroci teti Francki pomagali nabrati jerbasa sadja; vse od jabolka, hrušk, vseh sort češpelj in tudi kakšna lepa, debela cibora se je tam znašla. »Te bodo za na vrh jerbasa. Pobirajte samo najbolj zdravo sadje. Drugo bo šlo pa v peč, na leso za sušenje ...« Ko je bilo vse pobrano in prebrano, je bilo treba poln jerbasa prinesiti še do doma. Jerbas je bil prava mala umetnina, ki jo je iz šibja znal splesti stric France. Robove je zaključila spletena »krona«. V to je vpletel dva kitasta locna. Tega je poprijela za enega, jaz kot največji pa za drugega. »Pritrockala« sva ga do hišnega praga. Ona je skočila v hišo in se na hitro preob-

lekla v pražnje, saj je bila že deset. Ven je prišla s svitkom. Položila si ga je na glavo. Pristopil je stric Lojz. In z združenimi močmi je bil jerbasa na glavi. »Saj bi ti lahko pomagal odnesti vsaj do Hrastinjakov, pa si ne upam. Ne vem, kako bi bilo, če bi me videli partizani,« je zarobantil. »Bom že sama; pri Mramorju se bom malo odpočila, potem pa bo že kdo pomagal za na glavo.« Po bližnjici, po stari opuščeni poti, ki je bila mehkejša od šodrane ceste, je morala na Hrastinjakih le stopiti nanjo. Med potjo je razmišljala, če je prav, kar dela, saj ji je mož Lojz, preden je odšla, zagodrnjal, da ni pametno »delati kšefta s tistimi Lahi, ki sem se z njimi še pred petnajstimi leti tolkel na Soški fronti, na Čukli ...«

Pri Mramorjevih so bili prav prijazni. Še lonček bezgovega čaja so ji ponudili. »Daj spij, saj si vsa mokra, prehladila se boš ...« Svitek, jerbasa – pa naprej, do žičnega bloka, tam pred Cerejo. Na bloku ni bilo težav. Stražarji so že nekako vedeli, kam gre sadje. Pa še nekaj posebnega je bilo v trenutkih tistega zatohlega časa. Najbrž je iz Ljubljane padla komanda, da naj bo vojska s civilisti mehkejša, saj je bilo po bombardiranjih Sodražice in Dvorske vasi čutiti vse večji upor in odhajanje tudi žensk in starejših v partizane. To pa ni trajalo prav dolgo ... Kmalu je bilo spet čutiti tisto »zob za zob«. Vse pogostejša so bila vprašanja: »Po kaj pa ste prišli k nam; saj pred vami ni bilo tukaj nobenega partizana? Zakaj ste nam odpeljali v mučilnice na Rabu cele družine? Sorodniki, še včeraj prijatelji, sosedje so danes sprti. Kdo je za to kriv ...« Takrat so običajno kazali tudi na cerkve. Morda je med potjo tako razmišljala tudi teta Francka. Večkrat sem jo poslušal,

ko sta z mojo mamo govorili o poštenosti ... »Mi vsak večer, ko bi utrujeni od dela, morali pasti v posteljo, pademo na kolena in molimo rožni venec, litanije, vero in še en kup drugih molitev. Ob nedeljah, praznikih, kadar grmijo granate, pa vse tri roženkrance in še topelt očenaš. Kaj pa oni tam gori?« Za nobenega od vprašanj ni bilo odgovora. Če je bila teta v takšnem premišljevanju, je bila gostilna »Pri Koprivcu« še preblizu. Pred vhodom, ki je bil takrat iz čelne fasade, se je razoglavila jerbasa in stopila skozi oštarijo do kuhinje. Tam so takoj vedeli, za kaj gre, saj je v rokah držala svitek. Iz kuhinje je že močno dišalo po paradižniku, papriki in drugih dobrotah, saj se je tukaj kuhalo za štab fašističnih oficirjev – komande mesta. Niso je nič kaj preveč prijazno sprejeli. Čeprav se v jeziku niso mogli sporazumeti, so si z mahanjem in zavijanjem z očmi le nekako dopovedali. Glavnega »koha« (kuharja) so predvsem zapeljale cibore na vrhu jerbasa. In čeprav so imeli za tisti dan sadja dovolj, so udarili v roke. Koh je z litrskim lončkom dvakrat zajel v veliko vrečo soli in jo stresel v manjšo papirnato vrečko. Teta je z obema rokama mahala, da je to premalo. On pa »Basta, basta; tre kilo« in ji dopovedoval, da je sol težka in da jo je v dveh litrih najmanj tri kile. Okoli nje pa je skakljaj mlajši pomočnik in kar mimo glavnega ponujal še eno vrečko in vmes čebljaj: »Šinjora, šinjora ... una kila cukero, cukero; molto bene cukero ...« Odprla je vrečko. Res je bil v njej sladkor, ki ga je ona bolj poznala kot »virfel cuk'r« – sladkor v kockah. Obe »stranki« sta bili zadovoljni. Teta je obe vrečki položila v prazen jerbasa, ga stisnila pod pazduho in odšla domov. Med potjo

pa je sklenila, da tiste »uslužnosti« s cukrom doma ne bo povedala, da ne bi bilo še kaj narobe. Zdelo se ji je, da ji je tisti simpatični mladenič, ki je skakal okoli nje, enkrat rekel celo »bela šinjora« (lepa gospa) in ji celo pomežikoval. Kaj takega bi bilo preveč za Malo Slevico ... Na skrivaj je to povedala samo moji mami.

Ta izkušnja s sadjem in vojaškimi dobrotami je imela zame dolgotrajno in na žalost samo enkratno posledico. Stric France mi je že dolgo obljubljal, da »če boš v šoli priden, ti bom spletel oprtni košek, da boš vanj spravil igrače«. Košek je bil nared, še preden sem lahko dokazal, da sem »priden«. Bil je čisto prava pomanjšava koša, s kakršnim so iz skednja v štalo nosili seno. Razlika je bila samo v tem, da je seneni koš imel držalo, moj pa je imel oprte, ki so se ga držale na hrbtu. Imel sem srečo, da v požaru ni zgorrel, ker se v hiši strop ni udril. Nekdo se je spomnil, da bi ga lahko tudi jaz uporabil za »kšeft«. To je bila gotovo spet teta Francka, saj sta mama in stric Lojz nasprotovala. Teta je imela zadosten »kontra«. »Vesta kaj, če je tako, bom vama kuhala posebej, če rajši jesta neslan močnik.« To je zaleгло. Stric France je podaljšal oprte, saj so bile zdaj že za osemletnika

prekratke. Na Zgornjem vrtu je bila hruška rjavka polna kot grozd. Teta je vzela s seboj burklje, jaz pa košek. Z burkljami je potresla enega od vrhov. Vsulo se je kot toča. »Pobiraj samo ta debele«, je rekla. Košek je bil kmalu poln tistih lepih rjavk, ki so imele barvo kosmačkov, le da so bile po obliki podolgovate. »Jih bomo dali v kevderc na hladno; jutri jih boš pa odnesel,« je še rekla. Ponoči sem se večkrat zbudil, saj ni in ni hotelo biti tisto »jutri«. Ko je prišlo, sem dobil še nekaj napotkov, oblekel tiste hlače, ki so imele samo en aržet in izgledal bi kar šik, če bi imel čevlje. Ko so me oprtali, sem jo bos mahnil proti Svetemu Jakobu, ker sem se odločil, da grem na pot po mehkejši stezici ob potočku pod Medvejekom. Kmalu sem začutil bolečine v vratu, ki sem si ga poškodoval med bombardiranjem, čeprav sem se doma junačil, da me nič več ne boli. Vedel sem, da moram vztrajati, da ne bi bil spet »reva«. Rad bi si bil malo odpočil, pa si nisem upal razoprtati, saj nisem vedel, kako bom dal košek nazaj na rame. Nekajkrat sem se ustavil in z nogama požlobudral po mrzlem potočku. Ko sem zagledal Polakov malen, sem dobil korajžo, saj sem vedel, da bom kmalu na žičnem bloku. Stra-

žar je pogleda v koš in najbrž vedel, kam grem. Z roko mi je samo zamahnil in rekel: »Avanti!« Pa sem šel.

Že sem bil pred vrati Kopričeve gostilne. Tam pa, o groza! Najbrž me je »koh« videl skozi okno, stopil je pred vrata in mi z rokami mahal »niente, niente«, kar je pomenilo, da ne bo »kšefta«. Morda sem se mu zasmilil, saj je z drugo roko začel palec zavijati in kazati za cerkvijo. Zdelo se mi je, da najbrž že vem, kam kaže. Saj se je od tam, ko smo stali ob nedeljah pred cerkvijo, vedno kadilo in lepo dišalo. Najbrž je tam za zidom še ena kuhinja, morda tista za vojake. In je bila. Tam, nekje pri zadnji ali predzadnji hiši. Iz dvorišča je stopil prijazen, lepo oblečen oficir. Med smehom je s palcem kazal nase in govoril: Io intendante, intendante ... « Vedel sem, da je to tisti, ki skrbi za hrano vojaščin. Prijazno me je počohal po glavi in mi pomagal sneti košek iz ramen. Nekemu vojaku je nekaj namignil z ukazom. Ta je od nekje prinesel bel prtiček in ga razprostrl po zelenici pred hišo. Zraven je postavil košek in počepnil. Potem je pokazal na košek in spraševal, »ke kvesto, ke kvesto?« Razumel sem, da hoče vedeti, kaj je to ... Jaz pa junaško: »To so hruške rjavke«. Še nekaj je govoril in me trepljal po ramenih. Razumel sem, da bi se rad z menoj nekaj pogovoril. Iz žepa je vzel denarnico in se spet, tokrat žalostno, smehljaj.

Iz koška je vzel eno hruško in jo položil na prtiček; iz denarnice pa eno liro. Stisnil mi jo je v roke in se je začelo: »Una kruska – una lira.« Seveda sem bil zadovoljen, da bo kupil eno hruško za eno liro. Ampak, verjetno se mi je obraz malo razpotegnil. Da bo kupil samo eno hruško... »No, no«, se je spet nasmešnil in nadaljeval: »Una kruska – una lira, una kruska – una lira, una ... « vse do trenutka, ko mu je začelo zmanjkovati drobiža. Nič se ni obotavljal. Iz koška je vzel dve hruški in začelbljal: »Dua kruska – duo lire... Potem je šlo hitre-

Jože Centa, Velike Lašče, olje 1977

Tam izza smrek in med cerkvijo se je vedno kadilo in omamno dišalo. Za zidom je okupacijska vojska imela kuhinjo. Slika je nastajala na balkonu bloka nad Štupico, kjer se je nekoč vrtel Ringelšpil.

je: »Činkve kruska, činkve lire...« Vse do dvakrat: »Dječi kruska-dječi lire«. Deset hrušk za deset lir. Košek je bil prazen. Jaz pa sem moral že tlačiti lire v žep. Neverjetno dobra kupčija.

Ampak presenečenje se je šele začelo. Hruške je začel dajati nazaj v koš, jaz pa sem se tiščal za žep. Kaj, da ne bo ničesar s to kupčijo? Hruške so bile spet vse v košku. Iz žepa sem potegnil prvo liro in mu jo začel vračati. »No, no!« se je oglasil in me stisnil k sebi. Menda sva oba zadrževala solze. Potem je iz koška vzel – dve »kruski«. Eno je ugriznil, drugo je dal meni. Oba sva jih pojedla. Stisnil mi je roko in mi čisto od blizu šepnil: Tu mio amiko ... »Kaj, da sem njegov prijatelj?« Pomagal mi je še dati koš na rame. Potem si je zakril obraz z dlanema in se izgubil za vogalom.

Domov sem prišel s polnim košem. Zdelo se mi je, da je koš lažji, čeprav sta manjkali samo dve »kruski« rjavki. Stric France se je nekam zagledal, potem pa odsotno, bolj

zase zamomljal: Ni šlo... Kaj čmo; vojna je vojna, saj bo še hujše.« Odšel sem v kuhinjo, kjer sta bili teta in mama. Izpraznil sem žep in se zlagal: »Na cesti sem jih našel ...«

Stisnil mi je roko in mi šepnil: »Ti si moj prijatelj.«

PRAZNIČNA AKCIJA!

Knjigi **UTRIPI ŽIVLJENJA – JANEZ DEBELJAK** in **RODBINA PETEK – BOZBIRTOVI** kar **50% ceneje!** Posamična knjiga sedaj **le 10 evrov.**

Za naročilo knjig nas pokličite na tel.: 051 888 619 ali nam pišite na: muzejskodrustvoribnica@gmail.com.

MUZEJSKO DRUŠTVO RIBNICA

Adl o tem in onem

Pripravlja Jože Starič

O Trubarju z druge strani

Včasih razmišljam, kako bi Trubar v današnjem času širil svoje ideje. Bil je duhovni voditelj, česar nikakor niti bežno ne moremo primerjati z današnjimi vplivneži (influencerji). A napreden, kot je bil, bi za to gotovo uporabil tudi družabna omrežja. Pri tem bi ga cenzura verjetno poskušala ustaviti, zato bi ustvaril spletno platformo, preko katere bi objavljali svoje nauke in ideje. Tudi danes bi spreminjal stvari in uvajal nekaj novega, zato bi bil gotovo trn v peti oblastno-kapitalskim strukturam. Verjetno bi njegove objave naletele tako na pozitivne kot na negativne komentarje, saj se s tega vidika ljudje od Trubarjevih časov naprej nismo dosti spremenili.

Trubar je takrat »zapolnil« prazen prostor, ki je nastal zaradi okostelosti katoliške cerkve, ki ni imela duhovne moči, s katero bi ljudi obdržala kot skupnost. V tem praznem prostoru se je pojavila reformacija, ki je prinesla nove poglede na bistvene stvari tistega časa. Bil je voditelj, torej pastir, še bolj kot to, pa je bil buditelj. Kot vodja ostalih slovenskih reformatorjev, Dalmatina, Bohoriča, Krelja, jim je pomagal in jih skušal usmerjati. Trubar je bil avtoriteta, kar si je pridobil s svojim uspešnim delom. Zdi se mi, da v današnjih časih takšne avtoritete ne obstajajo več.

O medsebojnem razumevanju

Danes imamo na razpolago toliko medijev za komunikacijo kot še nikoli. Izgleda, kot da vsakdo zase misli, da je boljši od drugega. Ljud-

je se ne znajo postaviti v pozicijo drugega, pogledati stvari z njegove perspektive in razumeti, zakaj drugi tako mislijo. Če se pogovarjata sogovornika, ki to znata, pride do dialoga in v takem primeru pride do izraza človeška lastnost, ki nam omogoča spremeniti svoje mnenje zato, ker smo poslušali in razumeli sogovornika. Spremeniti mnenje ni nič slabega – to je normalno. Ljudje svoja mnenja stalno spreminjamo in nadgrajujemo. Danes se ljudje, ki so ideološko na različnih bregovih, ne poslušajo, ne dojamajo in nočejo razumeti izhodišč drugega. Pomembno je tudi, koliko so stališča sogovornikov iskrena, tehtna in kaj je njihov cilj: pridobivanje moči ali ustvarjanje novih povezav in zavesti, da smo vsi v istem čolnu.

O anarhizmu

Ljudje anarhizem običajno povezujejo s terorizmom. Seveda je tudi med teroristi kakšen anarhist, vendar pa večina teroristov pripada drugim ideološkim skupinam. Jaz sem pacifistično, idealistično, nacionalistično usmerjen anarhist. Kot anarhist ne spoštujem oblasti ali avtoritete, ki ne izhaja iz argumentirane in utemeljene vsebine. Položaj mora biti posledica dela, sposobnosti, talenta, kar tisti, ki je na položaju, dokazuje s svojo ustvarjalnostjo in integriteto. Če se izrazim po vojaško: ne spoštujem tistega, ki ima samo čin, titulo, če si človek kot osebnost ne zasluži spoštovanja. Na srečo sem bil zaradi kratkovidnosti oproščen služenja vojske. Razumem, zakaj je hierarhija v vojski koristna in potrebna, vendar to ni zame.

Anarhizem je moja osebna drža, ki ni v nasprotju s konservativnostjo. Temelji konservativizma so zame narod, kultura, jezik, tradicija, družina, individualnost in biti del

skupnosti. Vsak človek je edinstveno bitje, ki priznava, da so tudi drugi edinstvena bitja, ki se povezujejo v skupnost. Skupnost ni enako kot kolektiv. Skupnost je organska tvorba, kolektiv pa je umetna tvorba, ki jo nekdo ustvari. Skupnost je povezana z notranjimi vezmi. Zame je temelj konservativizma ohranjanje tistega, kar je dobro. Tradicija je tisto, kar ljudje počnejo, zato, ker je dobro ali koristno.

O filmih

Moj najljubši film je Divja horda (Wild Bunch) Sama Peckinpaha in sem ga pogledal že velikokrat. Od slovenskih filmov mi je ostal v spominu Nasvidenje v naslednji vojni. Težko je definirati, kaj so značilnosti dobrega filma. Film je kompleksna stvaritev, ki jo sestavljajo vsi deli, od scenarija do montaže. Francoski režiser François Truffaut je za Hitchcockov film Sever severozahod (North by Northwest) dejal, da se med rezi kadrov vidi užitek cele ekipe, ki je ustvarjala film. To je čista metafizika, ki je ne moreš definirati ali jo pokazati, lahko pa jo začutiš.

Razkritje: Adl z odprtimi očmi in ušesi spremlja svet okoli sebe, zato so pogovori z njim vedno zanimivi. Ker se mi zdi škoda, da bi vse odletelo v pozabo, pogovore snemam in nato iz njih izluščim, kar se mi zdi zanimivo. Vse, kar je napisano, je povedal Adl, možno pa je, da je zapisano v drugem kontekstu, zaradi česar je odvezan vsakršne odgovornosti za zapisano.

MLADI RAZISKOVALCI EVROPSKE DEDIŠČINE DEDIŠČINA ZA VSE

Petošolci OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče

Dober tek

Smo petošolci in prihajamo iz Velikih Lašč. Naša pokrajina se ponaša z mnogimi kulturnimi posebnostmi naših babic (ajdovi želodčki, poprtniki, ocvrt grahek, ocvirkovka, razne potice ...). Mi smo se odločili, da obiščemo Gradež pri Turjaku in spoznamo njihove prebivalce in posebne jedi. Te pripravljajo iz sestavin, ki jih pridelajo na domačih njivah in sadovnjakih.

Pred obiskom smo učence povprašali o dediščini in dobili zanimive odgovore:

Kaj ti pomeni beseda dediščina?

- Pomeni mi preteklost, nekaj, kar se prenaša iz roda v rod.
- To so zgodbe, ki mi jih pripoveduje babica.
- To je vse, kar nam je ostalo iz preteklosti (navade, jedi, orodje, stavbe).
- To si razlagam tako, da od starejših ljudi spoznavamo preteklost kot neko zapuščino, ki jo bomo ponesli naprej novim rodovom.

Ali si rad v družbi starejših ljudi? Zakaj?

- Rad sem z njimi, ker veliko zvem o tem, kako so živeli nekoč.
- Z njimi se pogovarjam in babica mi pripravi kakšno zanimivo hrano iz svojega otroštva.

- Pripovedujejo mi, kako so delali na kmetiji, ko ni bilo strojev, kot so danes.
- Ob njih se dobro počutim. Veliko se naučim in jih tako še bolj cenim.
- Pogovori z njimi so vedno zanimivi.

Kaj pričakuješ od obiska pri vaščanih Gradeža?

- Upam, da bom videl in izvedel veliko novega.
- V vasi imajo sušilnico sadja, zato nam bodo gotovo pripravili kakšno zanimivo jed.
- Videla bom sušilnico sadja in spoznala, kako sadje sušijo.

V vasi so nas prisrčno sprejeli starejši prebivalci Gradeža. S pripovedjo, pripravo hrane in ogledom razstavljenega orodja smo spoznali:

- sušenje sadja v vaški sušilnici,
- okusne jedi iz prosene kaše in suhega sadja,
- postopke, delo in orodje, ki so ga uporabljali pri pridelavi prosa.

Sušilnica ima zidano sušilno peč na drva in je izjemen primer tehnološke in kulturne dediščine. Zgradili so jo na vaškem zemljišču leta 1938. V okolici je bilo veliko visokodebelnih sadovnjakov, zato je bilo sadja veliko. S sušenjem so preprečili njegovo propadanje. Leta 2003 so jo obnovili. Tako sušilnica še danes deluje; v njej sušijo sadje iz okoliških in tudi oddaljenih krajev. Gospodinje so nam pripravile proseno kašo s suhimi slivami, štruklje z

nadevom iz suhih hrušk in krljevko. Vse sestavine so pridelane v okolici. Hrana je bila odlična! Zaupali so nam recepte, ki jih bomo gotovo večkrat uporabili. Pod kozolcem smo prisluhnili pripovedi, kako so pridelovali proso. Spoznali smo delo od gnojenja njive, oranja, setve, čiščenja pleva, žetve, otepanja zrnja (snope so omeili), sušenja, luščenja zrnja v kašo (stope), mletja v mlinih (prosenka moka). Zraven smo videli nekdanje orodje in pripomočke za delo, ki je bilo ročno in za današnje čase težko predstavljivo.

Tudi po obisku vaščanov in kraja smo otroke povprašali o novi izkušnji:

Kaj novega ste spoznali v družbi vaščanov Gradeža?

- Spoznal sem, da je bilo delo težko; vse so delali predvsem ročno. Znali so pripraviti odlične jedi iz domačih sestavin.
- Izvedela sem, kako se skuha prosena kaša. Videla sem orodje, ki ga prej nisem poznala.
- Veliko sem izvedela o sušenju sadja. Prosenka kaša je zdrava; všeč mi je.

- Spoznala sem, kako so delali na njivah. Bilo je naporno. Jedli so hrano, ki so jo sami pridelali.
- Spoznal sem sušilnico sadja. Vem, da sušijo hruške, slive, jabolka, včasih tudi kakije. Sušenje je natančno delo, saj se sadje lahko preveč izsuši ali pa v njem ostane preveč vode in splesni.

Jedli smo jedi, ki so pripravljene po starih receptih. So ti bile všeč? Zakaj?

- Hrana je bila odlična. Rad imam suho sadje.
- Vse se mi je zdelo odlično. Jedi so bile okusne, čeprav sem jih prvič jedel.
- Vsa hrana je bila zelo dobra. Tako pripravljenih jedi ne ješ vsak dan.

Ali tudi doma pripravljate kakšno hrano po starih receptih? Katero?

- Pri nas naredimo ajdove žgance z ocvirki in kislim zeljem ali kislo repo.
- Ob nedeljah kuhamo govejo juho z rezanci, ki jih naredi babica.
- Babica speče jabolčni zavitek (štrudelj) iz vlečenega testa, včasih pa iz vzhajanege.
- Včasih skuhamo joto, ričet, štruklje različnih vrst, slivove cmoke, žgance različnih vrst.

Kaj bi ob novih spoznanjih glede hrane povedal/a vrstnikom po svetu?

- Kljub težkemu delu so ljudje znali pripraviti okusno hrano iz sestavin, ki so jih pridelali doma. V trgovine skoraj niso hodili.
- Priporočam obisk Gradeža. Poskusite okusno in posebno hrano, ki jo znajo pripraviti starejše gospodinje v tej vasi.
- Za dobro in zdravo hrano si moramo vzeti čas (za pripravo in uživanje).
- Hrana je nekaj, kar moramo znati ceniti. Vanjo je vložena ogromno truda in časa mnogih ljudi.

Učenci so doma povprašali po starih receptih. Te smo razstavili skupaj z nalogo natečaja:

- ocvrte kruhove šnite,
- jabolčni štrudelj,
- pršjača,
- domači piškoti,
- ajdovi in drugi žganci,
- močnik,
- ajdovi želodčki.

KRHLJEVKA

Vzgojiteljice Damijana, Nataša in Majda

Skupina Mišk iz vrtca Sončni Žarek je sodelovala na natečaju »Mladi raziskovalci evropske kulturne dediščine«.

Namen natečaja je spodbujanje mladih k ustvarjalnemu raziskovanju, odkrivanju, spoznavanju in razumevanju kulturne dediščine v lokalnem in širšem evropskem prostoru.

Z njim želijo mlade spodbuditi k prepoznavanju in razumevanju pomena kulturne dediščine ter izražanju svojih stališč in, ne nazadnje, predstavljanju le-te širši javnosti in svetu.

Naslov tokratnega natečaja je bil »DOBER TEK«.

Povezali smo se s sušilnico suhega sadja na Gradežu in gospo Marinko Petelin, ki nas je bila pripravljena sprejeti in se aktivno vključiti v projekt.

Na začetku smo v sliki in besedi spoznavali kraja Turjak in Gradež. Kar nekaj zanimivosti o kraju so nam znali povedati otroci, ki prihajajo iz tega okoliša. Na to temo je nastal velik plakat, ki bogati našo igralnico.

Sledil je del priprave za krljevko, kjer smo spoznavali stare, že pozabljene besede ter recept za pripravo krljevke; najpomembneje pri tem je, da

so prav vsi otroci aktivno sodelovali. V izvedbo so bili aktivno vključeni tudi starši in člani družin otrok, ki so nam pomagali pri pobiranju jabolk v domačih sadovnjakih. Tako zbrana jabolka smo skrbno prebrali, očistili ter jih odpeljali na Gradež.

Na Gradežu nas je pričakal nepozaben vonj po sušenem sadju, ki se je širil iz sušilnice. Seznanili smo se s sušilnico, si ogledali peč, kurišče, drva in lese. Naučili smo se, kako jabolko pripraviti za sušenje; takoj za tem smo pridobljeno znanje koristno uporabili za pripravo naših jabolk na sušenje. Da je delo dobro steklo, smo se pogostili še s toplim jabolčnim zavitkom izpod spretnih rok naše mentorice Marinke.

Ko so bili krlji suhi, smo v vrtcu po receptu, ki vam ga seveda ne smemo izdati, skuhalo okusno krljevko. Pri kosilu smo si jo privoščili in bili enotnega mnenja, da je to res nekaj čudovitega.

Za sodelovanje na natečaju se iskreno zahvaljujem družini Petelin iz Gradeža, Društvu za ohranjanje dediščine Gradež, staršem in seveda vsem otrokom, ki so z navdušenjem sodelovali pri vseh aktivnostih.

Osnovna šola Ljubo Šercer je osnovna šola, ki izobražuje otroke s posebnimi potrebami. Trenutno jo obiskuje 49 učencev, ki so vključeni v dva programa. Prvi je program osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom, v katerega so vključeni učenci, ki na redni osnovni šoli ne dosegajo enakovrednega izobrazbenega standarda. Po zaključku 9-letnega programa se učenci lahko vpišejo v dvoletne programe nižjega poklicnega izobraževanja. Drugi je poseben program vzgoje in izobraževanja, ki je zastavljen razvojno. Učenci so tu deležni obravnave, ki jim omogoča vsestranski duševni in telesni razvoj. Na Osnovni šoli Ljubo Šercer si želimo prisluhniti izkušnjam staršev učencev, ki obiskujejo našo šolo. S tem namenom smo opravili intervju z mamo enega od učencev, ki sedaj že drugo leto obiskuje našo šolo.

Vizija Osnovne šole Ljubo Šercer je biti šola, ki s celostnim strokovnim pristopom v ospredje postavlja posameznika in njegov razvoj, zagotavlja enake možnosti izobraževanja in doseganja znanja ter v sodelovanju z ostalimi institucijami v širšem in ožjem okolju ustvarja vsebinsko bogato in spodbudno okolje. Stremimo k temu, da se učencem omogoči razvoj v pozitivne, zadovoljne, sprejete in dejavne člane družbe. Bistveno za doseganje vzgojno-izobraževalnih ciljev se nam zdi ravno sodelovanje s starši, v kar vlagamo veliko truda. Veseli smo njihove povratne informacije o našem delu, ki nam omogoča napredek in razvoj.

IZKUŠNJA STARŠEV INTERVJU Z MAMO UČENCA OSNOVNE ŠOLE LJUBO ŠERCER

Sandra Rusec Belaj in Anita Marinko | foto: Jan Čibej

Kako ste izvedeli za našo šolo oziroma kdo vam je povedal, da naša šola izobražuje otroke v programu z nižjim standardom in je namenjena tistim učencem, ki rednega programa ne zmorejo?

Za Osnovno šolo Ljubo Šercer smo izvedeli od kliničnega psihologa, ker so učitelji v šoli opazili, da sinu žal ne uspe slediti običajnemu standardnemu programu. Preveč je bilo nalog, zato se je težko učil. Da bi se odločili kar najboljšo za našega otroka, smo se odločili, da se o šoli in njenem delovanju pozanimamo pri starših njegovih takratnih sošolcev.

Kakšne informacije ste dobili o naši šoli?

Večina staršev je imela o tej šoli negativno mnenje. Povedali so, da ne bi nikoli vpisali svojih otrok v to šolo, ker je to slaba šola. Tja namreč hodijo učenci s posebnimi potrebami, z našim otrokom pa je, so zatrjevali, vse v redu. Ravno pogovor s svetovalno službo prejšnje šole nam je pokazal drugačen pogled. S svojim strokovnim svetovanjem so nam pomagali, da smo Osnovno šolo Ljubo Šercer bolje spoznali, se seznanili s programi te šole in ugotovili, da je to za nas najboljša rešitev.

Kako ste sedaj zadovoljni z delom na naši šoli?

Sedaj naš otrok obiskuje 3. razred prilagojenega programa in vsi skupaj smo zelo srečni. Zadovoljni smo, ker nam sin sam pove, da imajo strokovnjaki na tej šoli drugačen način dela z otroki in pri delu uporabljajo posebne pripomočke, s katerimi precej lažje dela. Strokovnjaki v šoli so dobro organizirani za delo z otroki, ki potrebujejo pomoč. Usposablajo jih za nadaljnje življenje, da bodo zrastle v samostojne in samozavestne ljudi. Metode in oblike dela pri poučevanju so prilagojene individualnim sposobnostim in potrebam učenca.

Kako je vaš otrok zadovoljen z načinom dela na naši šoli?

Naš otrok z veseljem hodi v šolo, saj čuti, da mu posvetijo dovolj pozornosti in ima dovolj pomoči pri učenju. Vesel je, da lahko znanje, ki se ga nauči, tudi uporabi. V šoli imajo učenci mnogo različnih oblik pomoči. Če ne bi bilo takih strokovnjakov, nikoli ne bi mogli razumeti otrok, ki so drugačni, ne bi vedeli, s čim se srečujejo in kaj se jim dogaja. Vsi v šoli, tako učenci kot učitelji, so posebni, čustveni. So kot majhna družina ...

Ste dolgo čakali na vso dokumentacijo, potrebno za prešolanje na našo šolo?

Na potrebno dokumentacijo za prešolanje nismo čakali dolgo. Zelo pa je pomembna komunikacija z vsemi na šoli. Svetovalni delavci se po najboljših močeh trudijo pomagati in pojasniti, kaj je treba urediti, dati prave informacije, ki jih starši potrebujemo, in nas usmeriti na pravi naslov.

Kaj bi svetovali staršem, ki razmišljajo o prešolanju na našo šolo?

Staršem bi svetovala, da bolj poslušajo otrokov glas. Da poskušajo opaziti, kaj njihov otrok zmora, kako sposoben je. Zakaj ne bi zaupali strokovnjakom? Zakaj potem obstajajo? Vsi moramo bolj prepoznati delo šole. Želela bi si, da si starši ne bi le mislili: »Svojega otroka ne bom dal tja!«, saj to zanj morda ni najboljšo. Po mojem mnenju je večina otrok iz takšne šole bolj pripravljena na prihodnost kot na primer otroci iz običajne šole. Za vzgojo in izobrazbo srečnega, uspešnega in odgovornega otroka sta potrebni spodbuda in podpora tako staršev kot tudi učiteljev in drugih strokovnjakov.

SKAVTSKI KOTIČEK

Voditelji ŠT1

Po zaključku skavtskega leta, končanih poletnih taborih in napolnjenih baterijah smo voditelji usmerili pogled v jesen in začetek novega skavtskega leta.

Ob preletavanju spominov na preteklo leto smo ob pripravi na letošnji začetek dobili kar nekakšen cmok v grlo. Namreč, zaradi epidemiološke slike smo v živo uspeli opraviti le prvo skupno srečanje, ostala pa samo preko računalniških zaslonov in zato je bil strah, da se lanskoletna zgodba ponovi, upravičen. A ne glede na vse smo se držali znanega skavtskega pozdrava »bodi pripravljen« in načrtali naše cilje.

Priprave so tako stekle; prvo srečanje je bilo že pred vrati, a smo se še tik pred tem voditelji v polni zasedbi udeležili državnega srečanja voditeljev v Celju. Za nas so bile pripravljene delavnice, kjer

smo razmigali naše možgančke, obnovili znanje oživljanja in preko igre raziskali Celje. Ob zaključni sveti maši smo bili hvaležni, da smo se lahko srečali z vsaj enim delom naših sovoditeljev s cele Slovenije, saj nas je bilo zaradi razmer več kot 500 voditeljev razdeljenih v osem skupin na štirih različnih lokacijah.

Polni zagona smo se še isti vikend na začetku oktobra zbrali pri sveti maši v Velikih Laščah in na uvodnem sestanku pozdravili vse nove člane ter njihove starše. Tu se počutimo res že kar malo domače, saj smo vedno tako lepo sprejeti. V veliko pomoč so nam tudi prostori v župnišču Rob, kjer trenutno poteka večina naših srečanj. Da bi naša srečanja tekla čim bolj gladko in nemoteno, smo v ta namen sklicali čistilno akcijo.

Pridružilo se nam je več kot dvajset parov pridnih rok otrok in staršev. Kot bi mignil smo očistili kuhinjo in jedilnico, kopalnico, shrambo, hodnik ter stopnišče, sobi za srečanja in garažo za naše orodje. Ob tej priložnosti se še enkrat zahvaljujemo vsem pridnim rokam, še posebej pa g. Ojstrežu, da nam dovoli sobivati v župnišču. Čeprav se skavti resda raje zadržujemo bolj zunaj, je vseeno lep občutek, ko veš, da imaš lahko nekje streho nad glavo. Naša srečanja so tako v polnem zago-

nu. Presrečni smo, da se po navodilih NIJZ kljub razmeram lahko dobivamo v živo, saj je, kot pravi naš ustanovitelj Bi-Pi, teden življenja v naravi vreden šest mesecev teoretičnega učenja za štirimi stenami.

Če vas zanima podrobnejše dogajanje v našem stegu, nas z veseljem spremljajte na Facebook strani Steg Škocjan – Turjak 1; tam lahko najdete tudi več informacij o prihajajoči Luči miru iz Betlehema.

ČLANI OBMOČNE OBRTNO-PODJETNIŠKE ZBORNICE LJUBLJANA VIČ PRAZNUJEJO 45-LETNICO ZDRUŽEVANJA

mag. Peter Grabner, sekretar OOO Ljubljana Vič | foto: Samo Rovar

Za viške obrtnike in podjetnike je bil 11. oktober 2021 prav poseben dan. Na ta dan se je več kot 280 obrtnikov in podjetnikov ter njihovih življenjskih spremljevalcev udeležilo slavnostne akademije v čast 45-letnici uspešnega združevanja obrtnikov in podjetnikov Območne obrtno-podjetniške zbornice Ljubljana Vič. Tokrat so slavnostno akademijo organizirali v prelepem okolju Kongresnega centra Brdo pri Kranju.

Obrt in malo gospodarstvo na območju sedanje Območne obrtno-podjetniške zbornice Ljubljana Vič imata svoje korenine daleč v zgodovini naših prednikov. Mostiščar je naš vzornik, ki s svojim marljivim delom še vedno predstavlja simbol uspešnega, delavnega ter vztrajnega obrtnika in podjetnika.

Neprestane nevarnosti in izzivi so botrovali, da so se obrtniki in podjetniki v zgodovini povezovali. Zato so leta 1976 ustanovili obrtno združenje. Danes je Območna obrtno-podjetniška zbornica Ljubljana Vič samostojna strokovno-poslovna organizacija, trden člen obrtno-podjetniškega zborničnega sistema v Republiki Sloveniji, ki članom nudi številne ugodnosti za članstvo.

Številne aktivnosti zbornice so namenjene članstvu za lažje poslovanje in premagovanje ovir. Petkovi podjetniški zajtrki dajejo znanje in povezujejo člane med seboj. Številna izobraževanja za podjetnike in njihove sodelavce dvigujejo kvaliteto izdelkov in storitev. Povezani v mrežo medsebojno sodelujemo in se bogatimo. Polni vtisov se udeleženci slavnostne akademije spominjajo skupaj prehojene obrtniške in podjetniške poti ter lepega srečanja s kolegi in poslovnimi partnerji. Skupaj se veselijo jubileja njihove organizacije in številnih jubilejev, ki so jih člani z marljivim in trdim delom zaslužili v svojih delavnicah, pisarnah in drugod.

Udeležence slavnostne akademije je z uvodnim nagovorom pozdravil predse-

dnik Jernej Dolinar. Govornik na prireditvi je bil poslanec Državnega zbora RS gospod Jožef Horvat. Ker je bil to praznik obrtnikov, je zbranim spregovoril tudi predsednik Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije Branko Meh. S svojim obiskom jih je tokrat počastil tudi minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Republike Slovenije gospod Zdravko Počivalšek, ki je v slavnostnem nagovoru poudaril velik pomen obrtnikov in podjetnikov za blaginjo Slovenije. Zato je ministrstvo trdno odločeno v bližnji prihodnosti tudi finančno podpreti razvojne projekte obrtnikov in podjetnikov na različnih področjih ciljnih politik. Udeležencem je predstavil tudi višino predvidenih sredstev za posamezne razvojne ukrepe, ki jih lahko preko razpisov pričakujemo že na začetku prihodnjega leta.

Vabilu na praznovanje so se odzvali tudi župan Občine Horjul, Janko Prebil, župan Občine Dobrova – Polhov Gradec, Franc Setnikar in župan Občine Ig Janez Cimperman. Tudi poslanec Jožef Horvat je pred številnimi zbranimi udeleženci na slavnostni akademiji izrazil svojo naklo-

njenost obrtnikom in malim podjetnikom ter jih spodbudil, naj zaupajo v svoj optimizem in svojo sposobnost. Predsednik Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije Branko Meh je v nagovoru poudaril pomen obrtno-podjetniškega zborničnega združevanja. Poudaril je številne izzive, ki smo jim priča v sedanjem času in obljubil neomajen boj proti kakršnimkoli političnim težnjam po nacionalizaciji premoženja obrtnikov in podjetnikov, ki so si jih določene politične sile v Sloveniji postavile za svoj cilj. Čestital je viškim obrtnikom za jubilej in štirim nagrajencem izročil posebno priznanje Bronasti ključ; enemu nagrajencu je izročil posebno priznanje Srebrni ključ in enemu posebno priznanje Zlati ključ. Območna obrtno-podjetniška zbornica je prejela posebno priznanje Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije.

Predsednik Območne obrtno-podjetniške zbornice Ljubljana Vič Jernej Dolinar se je zahvalil vsem članom, da so ostali povezani v viški obrtno-podjetniški zbornici. Predstavil je 45-letno zgodovino združevanja obrtnikov in podjetnikov

na Viču. »Obrtniki in podjetniki danes želimo, da se bi več mladih odločalo za obrtne poklice. Želimo vzgojiti naslednike naših podjetij, ki bodo z veseljem nadaljevali delo v naših obratovalnicah. Veselimo se naše 45-letne uspešne dediščine in upamo, da bodo tudi mladi rodovi preko zbornice še naprej ustvarjali politiko zaščite obrtnikov in podjetnikov.« Poudaril je pomen ohranitve skupne organiziranosti in predstavil aktivnosti, ki jih za svoje člane izvajamo na zbornici. Ob koncu se je predsednik zahvalil vsem članom in drugim navzočim, da spodbujajo delo zbornice, ter vsem članom ob jubileju, 45-letnici, iskreno čestital.

V bogatem kulturnem programu v Dvorani Grandis Kongresnega centra Brdo pri Kranju so nastopili Glasbena skupina ČUKI, Ivan Hudnik, humorist Boštjan Meglič – POŠTAR PEŠKA in povezovalka Jasna Kuljaj. Po zaključku uradnega dela prireditve so se udeleženci ustavili na pogostitvi v predverju, kjer je navzoče pozno v noč zabavala Glasbena skupina ČUKI ob sodelovanju Ivana Hudnika in Jasne Kuljaj.

OBMOČNA OBRTRNO-PODJETNIŠKA ZBORNIČA

LJUBLJANA VIČ

VABILO NA PODJETNIŠKI ZAJTRK

Na Območni obrtno-podjetniški zbornici Ljubljana Vič **vsak petek ob 8.30** pripravimo podjetniški zajtrk, na katerem se nam pridruži tudi gost. Srečanje je priložnost za medsebojno izmenjavo informacij in reševanje podjetniških problemov. Podrobnejše informacije so pred srečanjem na voljo na spletni strani naše zbornice.

Napovednik srečanj:

- **Petek, 3. december 2021**
Zdravilni učinki medu in medenih izdelkov
- **Petek, 10. december 2021**
Prednosti digitalizacije poslovanja s PANTHEON-om
- **Petek, 17. december 2021**
Vdihni življenje s polnimi pljuči, ruska dihalna telovadba
- **Petek, 31. december 2021**
Novoletni podjetniški zajtrk, pregled dosežkov preteklega leta in načrtov za naprej

Podjetniški zajtrk je namenjen članom in drugim podjetnikom. Pridružujemo si pravico do spremembe teme in gosta v posameznem terminu. Potrjene teme boste prejeli po elektronski pošti pred posameznim srečanjem.

NA VRSTI SO OKTOBERFEST, NOVEMBERFEST, DECEMBERFEST!

Helena Grebenc Gruden

foto: Martin Gruden

Upokojeanci smo imeli letos čisto poseben oktoberfest. Praznovanje 70-letnice društva smo pridružili srečanju jubilatnk in jubilarntov. Ob tej priložnosti pivo ni teklo v potokih in prest tudi nismo imeli. Malo aperitiva na začetku in vinčka ob pogostitvi pa je vseeno bilo. Pomembno je, da smo se zbrali članice in člani v čim večjem številu in skupaj z vsemi tistimi, ki so v tekočem letu prestopili v novo osmo, deveto, v bodoče tudi v deseto, enajsto desetletje, imeli lep dan.

Mogoče je zaradi novega koronavirusa bilo letos vseeno malo drugače. Ker lani praznovanja obletnice društva in srečanja zaradi ukrepov ni bilo, so bili povabljeni tudi vse tiste jubilatke in jubilarnti iz leta 2020. Z nami je bila tudi vsem zelo ljuba Danica Vrh, naša dolgoletna in zelo aktivna sodelavka, blagajničarka, tajnica, vodja sekcije za ročna dela v letih od 1991 do 2007 in še dlje. Povabilu se je kljub temu, da bo januarja naslednje leto tudi ona prestopila prag devetega desetletja, z veseljem odzvala. Tako se je na seznamu nabralo kar triintriideset povabljenk in povabljenecv. Od tega jih je osem že prestopilo v devetdeseta leta.

Ker so nekateri bolj šibkega zdravja, se srečanja niso udeležili vsi. Prišlo je vseeno kar dvaindvajset članic in članov, od tega kar trije 90-letniki. Lepo je povedati tudi, da je od leta 1980 naša članica tudi Julka Zakrajšek, ki je v oktobru letos dopolnila 109 let in smo jo raje obiskali kar doma. Saj je čila, zdrava in zelo je bila obiska vesela, samo burnega dogajanja in množice nekako ne mara. Rada ima svoj mir in uživa v ročnih delih, saj še dobro vidi in si tudi sama gospodinji. Moj obisk je bil mogoče kar malo dolg in teme pogovorov ni bilo konca. Priznati pa moram, da s svojo modrostjo, umirjenostjo in iskrevimi besedami vpliva zelo sproščujoče in pozitivno na vse, ki so okoli nje.

Z vsem spoštovanjem še enkrat iskrene čestitke in vse dobro Julki, Danici in vsem ostalim našim jubilatnkam in jubilarntom!

Ker smo se oktobra še lahko srečevali v večjem številu, smo združena dogodka praznovali na Turjaškem gradu. Tam je veliko prostora, zračno; veliko smo bili lahko zunaj in bili smo tudi radovedni, kako je v gradu danes. Njegovo

preteklost, lastnike, vojno razdejanje in grad v povojnih razvalinah vsi poznamo. Tudi najnovejša usoda se je z objektom poigravala različno. Doživel je slabe in dobre čase. Vedno pa je bilo za popravila in vzdrževanje premalo volje in sredstev. Vseeno se je počasi iz razpadajoče arhitekture izluščila mogočnost gradu in zanimivosti notranjosti. Občina je pričela z obujanjem našega biserčka, potem pa se je zgodil preobrat. Spremembe našega vsakdana so prinesle nove načrte, nove priložnosti, novo trženje kljub temu, da del severnega trakta še vedno kaže staro podobo. Mogoče je ravno zato današnji trend vodenja v smeri srednjeveškega izgleda in temu ustrezne ponudbe. Pošteno: veliko še manjka, ampak urejeno bo. To ni sanjski grad, kot si jih predstavljamo iz pravljic. Ni bogata idila z mnogimi stolpiči. To je trdna, mogočna arhitektura, ki naj odraža našo moč in ponos in vsi, ki v njem delujejo danes, se trudijo, da bi to ohranili in nadgradili. Vzdržujejo, popravljajo, dopolnjujejo, polnijo in lepšajo prostore z razstavnimi eksponati. Ambientom dodajajo scenarij, zvočne, svetlobne efekte

in uspeva jim. Naša želja in cilj je bil to videti in doživeti. Vodenje po gradu je bilo izpeljano zelo dobro in videli smo, da so v kratkem času še pred leti prazne prostore zelo lepo uredili. Spremenili so izgled viteške dvorane, v kateri smo že imeli podobna srečanja in mnogim je bil bivši, bolj mondeni izgled bližji. Toda časi, pogoji in priložnosti se menjajo. Upamo lahko samo, da bo ta trend dolgoročno dober. Toda viteška dvorana nas je gostila kot vedno; udeleženci in glasba so naredili svoje. Vzdušje je bilo dobro. Nekatere je mogoče malo zeblo, ampak Janez jih je s harmoniko hitro ogrel. Kvartet Zvon je s kvalitetnim prepevanjem poskrbel za tisto srčno toploto. Vse se je dogajalo po programu; vsi smo imeli PCT potrdila in maske niso bile potrebne.

Drugače pa še vedno velja, da Delo osvobaja, nas drži v dobri kondiciji in zahvala gostitelju in vsem ostalim za sodelovanje!

Mogoče so prazniki, krompirjeve počitnice, začetek šole in bolj sproščeno življenje botrovali novemu valu covid okuženosti. Ponovno so bili na obzoru

novi ukrepi. Ker smo optimisti, smo do prepovedi druženja pridno telovadili, v detajle organizirali izlet v Belo Krajino za Martinovo in upali, da bomo končno lahko zopet šli malo naokoli. Novemberfesta smo se zelo veselili in veliko je bilo prijavljenih. Danes, ko to pišem, je Martinovo. Vstala sem v kristalno jasno zgodnje jutro. Odpraviti bi se morali v čudovito, malo hladno, sončno, belokranjsko jesen. Odpovedali smo. Ponovno smo obsedeli doma in sprašujem se, kaj je bolje: sedeti za računalnikom ali se sprehajati v soncu med vinogradi in uživati v barvitnem dnevu. Končala bom tole pisanje, šla na vrt in potem naredila načrt za decemberfest. Se vidimo na prednovoletnem srečanju, če bo kaj boljše.

***Če se nam podrejo
decembrski načrti,
želim prav vsem,
da bi premagali vse
dileme, odstranili vso
negativo, ostali trdni v
svojih odločitvah in v
prihajajočem ter v vseh
naslednjih letih ostali v
zadovoljstvu in veselju!***

Helena

Naj se vsak dan s pesmijo začne!

Kdor preveč ima, je vladar sveta.
Vse za to bi dal, da bi zdrav ostal.

Peša mu srce, roka trese se,
celi kup zlata, spati mu ne da.

Kaj ti bo bogastvo to,
saj nad tabo je vedno nekdo.
Njemu za denar ni mar,
zanj ljubezen najlepši je dar.

Glej v nebo, kako lepo
beli oblaki se potepajo,
začuti – to, kar srečo da,
se z denarjem kupiti ne da.

Kaj je vedno več kot poljub goreč,
ki nekdo ga da, ker te rad ima?

Sreča naj se razdeli,
ter prijateljstvo rodi.
Vsak naj roko ti poda,
novo ljubeče upanje da.

Vsi ljudje naj se zbude,
v jutru naj najdejo vse,
kar je vredno, da živiš,
in si človek, kot želiš.

Veselimo se vsake rožice,
ki se razcveti, travnik okraši.

Naj se vsak nov dan,
ki je darovan,
s pesmijo začne,
kot da praznik je.

Ob iztekajočem letu
naj bo vsem dana moč,
da se ustavimo in obmirujemo
kot narava pred zimo.
Prisluhnimo in se razglejmo naokrog,
predvsem pa globoko vase. Srečno!

Nataša Vybiralik Klinc

Vabijo na

5. DRŽAVNO RAZSTAVO IN OCENJEVANJE KRUHA IZ KRUŠNE PEČI

**v petek, 3. decembra 2021,
ob 17. uri
v Domu krajanov Rob**

Na razstavi in ocenjevanju sodeluje kruh,
hlebci iz 1 kg moke, pečeni v krušni peči,
ki bodo razvrščeni v

- **A – pšenični kruh,**
- **B – mešani kruh,**
- **C – kruh posebnih sort.**

Prijave za sodelovanje zbiramo do srede,
1. decembra 2021, do 20. ure na telefon
031 816-021 Zdenki Škrabec ali na telefon
041 889-794 Magdaleni Peterlin ali po
e-pošti: dpz.velikelasce@gmail.com.

Kruh sprejemamo v četrtek, 2. decembra
2021, do 16. ure, v Okrepčevalnici Škrabec,
Rob 11, 1314 Rob.

RAZSTAVA POTIC V ŽUŽEMBERKU

Dragica Heric

**Članice društva kmečkih žena Suha krajina
so v prvo nedeljo v novembru pripravile
državno ocenjevanje in razstavo potic.**

Kot že na več ocenjevanjih in razstavah domačih dobrot so tudi različne potice spekli Škrabčevi: mama in sin Zdenka in Klemen Škrabec z Roba ter Zdenkina sestra Jožefa Škrabec s Škofljice. Spekli so kokosovo potico z dodatki orehov, ocvirkovo in rožičevo potico, za katere so dobili dve srebrni in eno bronasto priznanje.

Na ocenjevanje je bilo prinesenih 71 vzorcev, med katerimi jih je kar 27 prejelo zlato priznanje; 26 je bilo srebrnih in 11 bronastih; sedem jih je prejelo zahvalo. Namen razstave in ocenjevanja je ohranjati gastronomsko dediščino naših babic in jo dopolnjevati z novimi znanji in izkušnjami, kar organizatorjem tudi dobro uspeva. Na ocenjevanju je vsak leto več potic z že tradicionalnimi nadevi, kot tudi potic, ki imajo nadeve, pripravljene iz različnih sestavin in v kombinaciji več različnih sestavin.

BUČNO MARMELADNI DAN

Dragica Heric

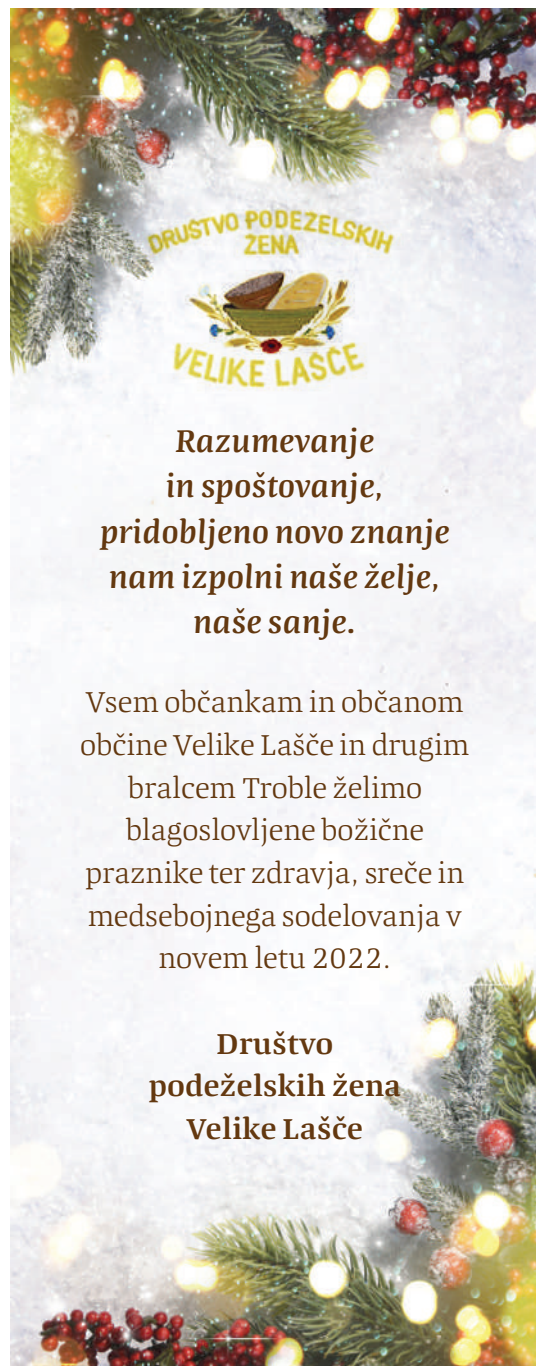
Na Levstikovem trgu v Velikih Laščah je prvo oktobrsko soboto ob tržnici kmetijskih pridelkov in izdelkov zadišalo po bučni juhi in drugih sladkih ter slanih dobrotah iz buč.

Članice Društva podeželskih žena Velike Lašče so tudi letos pripravile bučno marmeladni dan, ki se ga je letos udeležilo veliko obiskovalcev.

Skupaj z ostalimi pridelovalci so članice DPŽ Velike Lašče pripravile bogato razstavo jesenskih pridelkov in najrazličnejših vrst in sort buč. V kuhanju bučnih juh so se tokrat pomerile štiri ekipe, in sicer ekipa Društva podeželskih žena Kočevske, ekipa Društva podeželskih žena Ribnice, Jože Senegačnik z vnukom in ekipa Društva podeželskih žena Velike Lašče. Vse juhe so bile dobre, a najboljšo je po mnenju ocenjevalne komisije skuhal Jože Senegačnik z vnukom. Ocenjevali so tudi marmelade. Najboljšo bučno marmelado je skuhal Cirila Marinčič, najboljšo češpljevo pa njena hči Maja Ma-

rinčič. Vseh razstavljenih buč je bilo 17; med njimi je bila najtežja buča (tehtala je več kot sto kilogramov) Gala Rotarja. Prava paša za oči je bil najlepši aranžma Magde Peterlin, najlepša košarica pridelkov Jožefe Škrabec, posebni pridelek – krompir Francke Mavrin. Cel dopoldan je bilo na Levstikovem trgu pestro in veselo; predvsem so bile za obiskovalce na pokušino najrazličnejše sladke in slane jedi iz buč, ki so jih pripravile članice DPŽ Velike Lašče.

NAŠI TRIJE FIČKI ...

Ana Pia Debeljak, Maj Kikelj

... so naju z Majem 6. novembra pripeljali na slovensko obalo, v Portorož, katerega ime izhaja iz imena Cerkev Marije Rožnovenske – Madonna delle Rose. Kot zdraviliški kraj je bil znan že v 13. stoletju. Bolezni so zdravili s pomočjo morske vode in blata iz bližnjih solin. Najstarejši gospodarski panogi sta zagotovo solinarstvo in ribolov ter poljedelstvo s pridelavo vrtnin, oljkarstvo in vinogradništvo. Razvoj turizma v 19. stoletju je mestu dal nov gospodarski zagon.

Člani OTC Škofljica, predsednik Franc Gruden, Brane Šnajdar, Tomaž Mostar, Jože Petrič in midva, smo bili povabljeni na svečano razglasitev Prvenstva Zveze slovenskih društev ljubiteljev starodobnih vozil (Zveza SVS – starodobna vozila Slovenije) v letu 2021. Zveza SVS združuje 46 društev in je od leta 2000 članica mednarodne organizacije FIVA – Fédération Internationale des Véhicules Anciens s sedežem v Parizu.

Med mnogimi dejavnostmi Zveze je tudi organiziranje Prvenstva v točnostnem in spretnostnem tekmovanju za starodobna vozila. Tekmovalne kategorije so razdeljene glede na kategorijo vozniškega dovoljenja in glede na letnik vozila. Tekmovalci se mora udeležiti vsaj dveh tekmovanj. Doseženi rezultati se točkujejo. Na osnovi rezultatov Zveza SVS razglasi po tri najboljše voznike v posameznih kategorijah ter tri najboljše ekipe.

V letu 2021 nastopilo 115 vozil z več kot 200 udeleženci iz 17 klubov SVS. Uvrščenih je bilo 13 tekmovalcev iz petih klu-

bov. Ekipni zmagovalec je bil Adria Classic Koper; drugouvrščeni klub je Veteran klub Maribor; tretji je Karet Tolmin.

Podelitev pokalov je potekala v hotelu Boutique Hotel Portorose. Za organizacijo prireditve je bil zadolžen ekipni zmagovalec – Adria Classic Koper. Pokale je tekmovalcem izročil predsednik športne komisije Mirko Kranjc. Za popestritev je poskrbela klapa San Lorenzo. Združuje jo skupina desetih prijateljev, ljubiteljev dalmatinskega klapskega petja. So mlajši in starejši, od 25. do 80. leta. Njihov repertoar vključuje hrvaške, italijanske in slovenske pesmi. Ime so si sposodili po griču San Lorenzo, kjer sta danes hotel Metropol in Casino.

Ob zaključku prireditve je Vladimir Perkič, glavni urednik Glasila SVS, Maju Kiklju, mlademu članu OTC Škofljica, izročil baterijski polnilec v zahvalo za sodelovanje in objavljane kratkih obvestil Zveze SVS na Facebooku.

Presenetili so tudi mene. Letos septembra je minilo 12 let od izdaje prve številke Glasila SVS, v katerega pošiljam članke o ljubiteljih starodobnikov, o prireditvah v OTC Škofljica ter tudi o dejavnostih Zveze, zlasti o strokovnih ekskurzijah tehničnih komisarjev po Sloveniji, Hrvaški, Avstriji in Italiji. Uredniški odbor se je odločil, da mi podari fotografijo starodobnika.

Pri njenem izboru se je pojavila dilema, a je bila ob branju mojega prvega članka rešena. To bo fotografija fička FIAT 600, letnik 1959. Svoje prste ima vmes tudi Maj. Poslali so me na kofe, dečki pa mobitele v roke in škljoc. Popolno presenečenje.

Izšlo je 46 števil Glasila SVS; napisala sem 49 člankov in z veseljem jih bom še. Beseda na besedo, stavek. Stavka za stavkom, nekaj fotografij, sporočilo o tehnični dediščini, o zgodovini cestnih prevoznih sredstev.

Zgodba naših treh fičkov, objavljena v prvi številki Glasila SVS septembra 2009

Nikoli si France niti malo ni predstavljal, da bo svoje kleparske in avtoličarske veščine uporabil tudi pri restavriranju oldtimerjev.

Začelo se je z mojo hudo žalostjo po izgubi fička FIAT 600 D, ki mi ga je podarila teta Meta iz Ljubljane. Z njim je bilo toliko prigod, da sem se pošteno navezala nanj.

Fička sem rada vozila, saj na cesti, še manj pa na poljskih poteh, ni bilo nobene gneče. Pri nas je opravljal večinoma kmečka dela.

Bila je sobota. S Francetom sva se odpravila na Dolenjsko po mlade pujske. Vozila sva od kmetije do kmetije in končno našla, kar sva iskala. Takrat še ni bilo veliko avtomobilov; dobila sva veliko naročilo.

Iz fička sva vzela zadnji sedež in pognila karton. V avto sva vkrcala devet rožnatih živalic. Po nekaj kilometrih je bil vonj v avtu nekoliko čuden; stekla so se močno orosila; prašički so globoko dihali, midva pa tudi. Ustavila sva, si malo oddahnili, odprla šipe in nato z mnogimi vmesnimi postanki popoldne le pripeljala do

doma in živalce razpeljala do žlahte, tri pa v domači svinjak. Fičko je nekaj dni zaudarjal, njegova zmogljivost pa je bila kar enajst potnikov.

Vsake tri dni sem se vozila do mlekarne v Laščah in pripeljala po 100 litrov sirotke; mimogrede sem zavila še na krajši klepet k sodelavki. Tudi za prevoz poljskih pridelkov je bil fičko brez prednjega sedeza idealen. Z njive sem speljala vso peso in korenje, kar je fičku skrajšalo življenje.

Moram priznati, da sem bila strašen sofer. Znam samo sesti z volan (zdaj sem samo še sovoznik), obrniti ključ in gremo. Če mi je zmanjkalo bencina, sem ga zapeljala na rob ceste in pot nadaljevala peš. France se je večkrat križal zaradi mojih neumnosti. Bilo je proti večeru; iz Lašč sem se vračala proti domu. Mrak se je že spuščal; prižgane so bile luči javne razsvetljave. Zmerno se peljem, za mano pa policijski avto. Dam smernik, zavijem levo, policija za menoj. Peljem naprej, smernik desno, zavijem na našo pot, policija za menoj. Ustavim se na domačem dvorišču ob kozolcu; ustavi se policijski avto. France je stopil iz delavnice in čudno opazoval moj prihod s spremstvom. Izstopila sem iz fička. Postalo mi je vroče, miličnik pa vpraša: »Gospa, kaj pa luči?« »Saj vidim, saj vidim!« Vse se je srečno končalo, brez kazni, samo opomin in od tedaj sem v mraku vedno prižgala luči.

Pa se je v tega mojega fička že pred desetletjem zagrizla rja. Franceta sem večkrat prosila, naj ga pokrpa. Obljubil je, da se ga bo lotil, kadar bo imel čas, časa pa ni bilo, ker se je raje ukvarjal s fuš kleparstvom.

Končno se je odločil, da ga popravi. Kupil je nekaj delov za zamenjavo (še vedno so na podstrešju delavnice). Fičko je bil

medtem v peskokopu, kjer je bilo pokolišče avtomobilov avtomehanika Cirila Zalarja. Ob priliki odvoza njegovih odsluženih krač so Romi odpeljali tudi našega fička. Kaj je moglo biti hujšega! France je na ta račun slišal marsikatero, ne prav lepo besedo. A tudi njemu ni bilo vseeno, saj je motor delal brezhibno. Ko sem bila ob fička, je bilo z mojo vožnjo skorajda konec. Pogrešala sem veliki volan.

Franceta je pot zanesla v Italijo na avtoodpad. Zagledal je lepo ohranjene ga fička FIAT 600, letnik 1959. V mislih je prešteval denar, začel omahovati in se brez fička odpravil domov. Po mesecu dni se je vrnil v Italijo. Fička ni bilo. Tako ga je že drugič pokronal.

Po nekaj tednih je pripeljal na dvorišče prav tistega fička, ki mu je padel v oči v Italiji. Bil je sicer malo dražji. Ponj pa je šel samo do Škofljice, k Žbogarju, ljubitelju oldtimerjev in »uvozniku« iz Italije.

Fičko je bil resda zanemarjen, originalna karoserija pa v odličnem stanju in je še danes; varilni aparat se ga ni dotaknil. Motor je pokašljeval; bil je generalno obnovljen. Fičku so dodani senčniki na žarometih in senčnik na vetrobranskem steklu, ki ga je dobil pri prijatelju med staro šaro v drvarnici. Po dobrih treh mesecih je fičko zasijal v prenovljeni podobi. Z njim sem se podala po starih poteh.

Nekega dne sva se z mamo s fičkom vrnili iz gozda, kjer sva pripravljali butare za krušno peč. Iz avta sem zlagala vejničke, sekiro, žago. Takrat je bil pri nas Jože Vrtačnik iz Dola pri Litiji, velik ljubitelj starodobnikov. Prijel se je za glavo: »Pa menda ne greste s tem avtom v gozd?« Naredil nam je malo šolo o starodobnikih in ohranjanju tehnične dediščine. Od takrat naprej je fičko lepo pod streho; z njim

sva se s Francetom zapeljala na nekaj starodobniških prireditiv.

Naš tretji fičko je FIAT 750S, letnik 1976, ki ga kličemo Mici. V zameno za tisoč mark smo ga dobili od mamine sestrične Marije iz Kočevja. Od njega se je težko ločila, a je zadovoljna, da je fičko našel dom pri nas, saj ga ob vsakem obisku lahko pogleda.

Nekje sem prebrala: »Fička se ima rad, vse ostale avtomobile pa se samo vozi.« Tudi pri nas je tako. Radi imamo italijanskega in jugoslovanskega fička.

Vsem bralcem Troble ob tej priložnosti z Majem pošiljava oldtimersko obarvano božično-novoletno voščilo.

Zvezda betlehemska rojstvo Jezusa oznanja, svetlobo, življenje, upanje poklanja.

Ceste povezujejo mesta in vasi, vozila naše preteklosti puščajo sledi, oldtimerska druženja vodijo v srca ljudi.

Leto 2022 naj vsem zdravja podari, vir veselja in sreče, ujemi ju v dlani.

TERENSKO REŠEVALNO VOZILO ZA MISIJONARJA PEDRA OPEKO

Bogdan Oražem, Polhov Gradec | foto: Peter Centa

Dobrodelno združenje Akamasoa našega misijonarja Pedra Opeke v okviru številnih dejavnosti za najbolj uboge gradi in upravlja tudi bolnišnice na različnih koncih Madagaskarja. Ena izmed najbolj oddaljenih od glavnega mesta je bolnišnica Ampitafa na jugovzhodu Madagaskarja, ki je od glavnega mesta oddaljena 900 kilometrov. Ampitafa je mlad, rastoči misijon, ki je v središču tako imenovanih »slovenskih misijonov« v škofiji Farafangana, kjer slovenski misijonarji že več kot 50 let dajejo polet oznanjevanju evangelija, šolstvu, zdravstvu in skrbi za najbolj uboge. V dispanzerje na misijonih prihajajo študentje medicine, ki darujejo svoj čas in znanje preprostim Malgašem, ki nimajo dostopa niti do osnovne zdravstvene oskrbe. Tu se je rodil projekt »Pota«, v okviru katerega mladi prostovoljci iz Slovenije odhajajo na misijone po vsem svetu in vodijo oratorije za otroke. In ne nazadnje se je tu kalil tudi izjemni misijonarski genij Pedro Opeka.

Osemdeset kilometrov proti jugu iz škofijskega mesta Farafangana leži Vangandrano, ki je bil in je še odskočna deska za dostop do »slovenskih misijonov«. Pred leti ste za pot iz glavnega mesta do Vangandrana porabili tri dni vožnje. Od tu naprej ne moremo več govoriti o cestah v pravem pomenu besede in tudi Google navigacija je več ne najde. Do najbolj oddaljenih misijonov Midongy in

Befotaka je še kakih sto kilometrov. Kaj vas čaka na poti, pove že ime kraja Befotaka, ki pomeni »veliko blata«.

V imenu združenja Akamasoa Pedro Opeke vodi misijon slovenski misijonar Janez Krmelj. Bolnišnica in porodnišnica Ampitafa seveda predstavlja le osnovno zdravstveno oskrbo. Težje bolnike in porodnice peljejo s terenskim reševalnim vozilom do bolnišnice v Vangaindranu. Počasni razvoj cestne infrastrukture je sicer skrajšal pot iz glavnega mesta do Vangaindrana iz treh dni na dobrih 24 ur. Šestdeset kilometrska cesta iz Ampitafa do bolnice v Vangaindranu se je iz »običajnih« treh ur raztegnila tudi do osem ur. V času deževne dobe je skoraj neprevozna. Za boljšo predstavo, to je, kakor bi se za osnovne življenjske potrebščine in usluge morali peljati do Münchna in nazaj.

Misijonarja Pedro Opeka in Janez Krmelj sta začela razmišljati, kako bi prišli do zadosti močnih reševalnih terenskih vozil, ki bi zmogla premagati razdejane ceste. Za najbolj primerna so se izkazala starejša vojaška reševalna vozila tipa Unimog, ki so dobro vzdrževana in hkrati nimajo elektronike, ki bi predstavljala dodatno možnost okvar na brezpotjih. Začelo se je dolgo iskanje po vojaških rezervah v Nemčiji, Avstriji; obrnila sta se tudi na Ministrstvo za obrambo republike Slovenije. Po skoraj letu dni iskanja se je

najprej našlo reševalno vozilo Unimog v Nemčiji, ki ga je odkupila Miva Slovenije. Potem je še Ministrstvo za obrambo darovalo dobro ohranjeno terensko vozilo TAM 110. Skupaj so stopili še dobrotniki in prostovoljci. Potrebno je bilo odstraniti vojaške barve in oznake, dodati nekaj opreme, prebarvati vozila in dodati oznake civilne reševalne službe z oznakami bolnišnic na Madagaskarju, kjer bosta vozila služila. Unimog odhaja na misijon Ampitafa. TAM 110 bo misijonar Pedro Opeka dal na razpolago bolnišnici Safata, ki leži bližje glavnemu mestu.

Reševalni vozili sta bili blagoslovljeni tam, kjer imata misijonarja Pedro in Janez največ molivcev in podpornikov. Unimog v rojstni župniji misijonarja Janeza Krmelja v Polhovem Gradcu, TAM 110 v župniji Velike Lašče, domačem kraju misijonarja Pedra Opeke. Vozilo je blagoslovil velikolaški župnik Andrej Ojstrež v navzočnosti namestnika vojaškega vikarja Milana Preglja.

Obe reševalni vozili sta napolnjeni z medicinsko in razno praktično robo, dar številnih dobrotnikov in sponzorjev. V imenu misijonarjev Pedra Opeke in Janeza Krmelja se zahvaljujem vsem podjetnikom, prostovoljcem in dobrotnikom, ki boste s svojo ljubeznijo do sočloveka skrajšali pot revnim Malgašem do bolj dostojnega življenja in zdravja.

PO GOLDOVIH SLEDEH

PROGRAM Z ANIMACIJO,

petek, 10.12. in petek, 17.12.

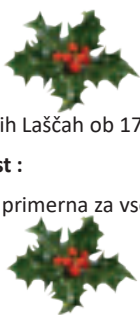

Start:

Trg v Velikih Laščah ob 17. uri

Zahtevnost :

Lahka pot primerna za vse,
traja 2 uri

Organizator:

CI Velikolaški vodniki in partnerji.

Aktualno na naši FB strani.

Prijave:

velikolaški.vodniki@gmail.com,

info GSM: 041/472-122

Pridržujemo si pravico do spremembe programa, v skladu s takrat veljavnima , Odredbo Vlade in priporočili NIJZ-ja.

OBČINSKO PRVENSTVO V BALINANJU DVOJIC

za BK Rob, Janez Škrabec

10. septembra 2021 smo na balinišču v Robu odigrali turnir za občinsko prvenstvo v dvojicah. Udeležilo se ga je šest ekip iz Občine Velike Lašče. Tekmovanja so se udeležili člani DU Velike Lašče, Dvorska vas in člani BK Rob. Udeleženci tekmovanja so večkrat trenirali in spoznavali teren balinišča. V danem trenutku, ko je šlo zares, so vsi tekmovalci prepoznali, da balinanje ni tako enostaven šport, kot izgleda.

Mesta, za katera so prejeli pokale so:

- prvo mesto: Jože Arko in Darko Rupar,
- drugo mesto: Martin Virant in Janez Ahačevčič,
- tretje mesto: Tone Rupar in Jože Zalar.

Tekmovalci so se pomerili tudi za pokala:

NAJBOLJŠI »ZBIJAČ« in NAJBOLJŠI »BLIŽAČ«

V teh dveh disciplinah so igrali vsi člani ekip. Pri zbijanju in bližanju je bilo med tekmovalci veliko tekmovalnosti. Najboljši »BLIŽAČ« je bil Franci Zakrajšek, »ZBIJAČ« pa Darko Rupar.

Zahvaljujem se vsem tekmovalcem za udeležbo s prošnjo, da se v naslednji sezoni ponovno srečamo in pridobimo nove tekmovalce, občinski športni zvezi za finančno podporo in Klemenu Škrabcu za pripravo malice za tekmovalce in navijače.

BK Rob vabi vse, ki jih zanima balinanje (morda jih sprošča ali rekreira), naj se ga udeležijo vsako sredo dopoldan z društvom upokojencev Velike Lašče ali ob torkih in petkih ob 18. uri s člani in ljubitelji balinanja.

Zato bi vam danes radi dali lepe besede,
"Hvala", "Oprostite" in "Rad te imam".
To so luči, ki
uničujejo temo in tiho povejo, da smo vsi
ljudje.

Primi v roko to Luč in besedo. Osvetli
prostore, govori lepo. In reci si, preden te
tema zajame.
"Človek, ne jezi se."

Skavti bomo pod geslom ČLOVEK, NE JEZI SE tudi letos poskrbeli, da bo **luč miru iz Betlehema** zagorela v vaših domovih. Tradicionalni sprejem luči pri svetih mašah bo letos potekal v sledečih terminih:

VELIKE LAŠČE: nedelja, 19.12. ob 7:30 in 10:00

ROB: nedelja, 19.12. ob 8:30

ŠKOCJAN: nedelja, 19.12. ob 8:00

PLAMEN BO V ŽUPNIJSKIH CERKVAH NA VOLJO TUDI VSAK DAN V TEDNU PRED BOŽIČEM.

V primeru, da kdo po plamen ne bi mogel priti in bi ga želel prejeti na dom, naj nam to sporoči na e-mail:

skocjan.turjak@skavti.si

Človek, ne jezi se!

SPOMINI SO ŽIVI

Srečo Knafelc, predsednik društva Zarja spominov

Jesen je že sicer čas spominov, vendar je tudi čas spominjanja na vse preminule. V društvu Zarja spominov se potrudimo, da so tedaj obeležja padlih in ustreljenih Slovencev za svobodo v drugi svetovni vojni okrašena. Kar 38 spomenikov in obeležij imamo na območju naše občine, kar samo priča o širini in razprostranjenosti odpora proti okupatorju. Večina umrlih so bili očetje ali sinovi v najlepših letih življenja, zato so vse žrtve še toliko večje in bolečina družin tudi. A njihove žrtve so prinesle svobodo in končno leta 1991 tudi samostojno drža-

vo. Kaj se je z njo zgodilo, na tem mestu raje ne bi razpredal, morda le ugotovitev, da so se lepe in visokoleteče sanje večinoma razblinile in se nekje izgubile.

Člani društva smo zaradi epidemije in slabih razmer ob letošnjem Dnevu spomina na mrtve le simbolično položili ikebane na tri tradicionalne točke – Turjak, Rob in Velike Lašče. Potem so posamezni člani ponesli cvetje tudi k večini ostalih obeležij. Pri tem so bili ponekod prisotni tudi vnuki, ki so se tako seznanjali s svojo polpreteklo zgodovino, ki jo je v šoli vedno manj.

Ob tej priliki naj omenim še nadvse prijazen in konkreten prispevek g. Štičnika (ki sicer ni naš član in živi v občini Grosuplje), ki je na svojo pobudo in na svoj strošek popolnoma obnovil spominsko obeležje na Dedniku. V imenu društva Zarja spominov se mu tudi na ta način zahvaljujem; dogovorila sva se tudi za sodelovanje v bodoče.

RAZMIŠLJANJE OB KONCU LETA

Srečo Knafelc, predsednik Društva Zarja spominov in občinski svetnik

Epidemija nam je dodobra spremenila življenja. To velja seveda za vse posameznike. Še posebej to velja za društva, ki so že dobri dve leti prikrajšana za normalno delovanje in izvrševanje svojih poslanstev. Tukaj imam v mislih predvsem druženja in organizacijo prireditev. Zato tokrat nagovarjam člane Društva Zarja spominov preko občinskega glasila in se zahvaljujem vsem, ki ste kakorkoli delovali v smislu poslanstva društva; to je skrb za spominska obeležja in ohranjanje spomina na ključno zgodovinsko obdobje, ko se je reševalo vprašanje obstoja civiliziranega sveta in seveda tudi obstoj slovenskega

naroda v njem. Po osamosvojitvi, ki je zagotovo ne bi bilo, če ne bi bilo tudi NOB-ja in sodelovanje v odporu skupaj z zavezniško koalicijo, se je začelo s strani politike načrtno zmanjševati pomen odpora. Toda politiki se ne bo izšlo; zgodovine se pač ne da napisati na novo. Odkrivamo lahko samo nove dokumente na obeh »straneh«. Na srečo je o drugi svetovni vojni napisanih nešteto knjig, ki objektivno pišejo o takratnih razmerah in vrenjih ter dogodkih, tako v Sloveniji in bivši Jugoslaviji kot tudi v svetu. To dejstvo bi morali upoštevati tudi v izobraževanju in odstraniti iz njega politiko in ideologijo.

Kljub izrednim razmeram, ki jih povzroča epidemija in nespretni celotni politiki, ki jo v veliki meri izkorišča v svoj prid, verjamem, da se bo večina Slovencev znala upreti poskusom delitve in se bo odločila za nadaljevanje poti po demokratični poti, kjer bo slišan glas večine. To dokazuje tudi občinska uprava pod nepolitičnim županom, ki z novo energijo izpolnjuje dogovorjene naloge v okviru občinskega sveta.

V tem duhu pozdravljam tudi vse člane vseh ostalih društev v občini, ki so gibalno družbenega življenja in nam vsem skupaj želim hitro vrnitev v predkovidno normalnost.

Ob tej priliki voščim vsem občanom tudi vse dobro v prihajajočem letu 2022; vsem nam želim veliko odgovornosti za ohranjanje javnega zdravja v tej zapleteni zdravstveni krizi.

LOJZOV TEATER

bo v letu 2022 gostil nekaj prireditev, ki pa jih še ni mogoče terminsko opredeliti. Vsi zainteresirani občani naj v času od junija do konca avgusta obiščejo spletno stran krvavapec.si in si na njej poiščejo dogodek po svoji izbiri!

REFLEKSNA MASAŽA STOPAL

Irena Dolšak

Refleksna masaža stopal je bila znana že v civilizaciji starega Egipta, na Kitajskem v Indiji in na Japonskem. Po več stoletnem premoru je modrost spet našla mesto tudi v sodobnem svetu.

Refleksna masaža stopal je naravna in dopolnilna terapevtska metoda, ki se jo lahko uporablja skupaj s klasično medicino, a seveda nikakor ne nadomešča uradne zdravniške diagnostike in zdravljenja.

Stopala so ogledalo celega telesa. Vsi naši organi imajo točno določeno točko na stopalih, ki odseva trenutno zdravstveno stanje posameznih organov.

Refleksna masaža stopal, imenovana tudi refleksoterapija, je metoda naravnega zdravljenja, ki sproži samozdravilne procese organizma.

Pri izvajanju masaže terapevt pritiska na cone stopala, kar sproži elektro-kemični, živčni in magnetni impulz. Ta se prenese preko hrbtenjače v možgane, kar povzroči sproščanje endorfinov in opiatom podobne substance, ki zmanjša bolečino, kar sproži globoko sprostitiv in samozdravilne procese v telesu. Z refleksoterapijo aktiviramo zdravilne moči telesa. S stimulacijo con na stopalu sprožimo val življenjske energije, ki spomni telo na zdravo stanje in aktivira čiščenje in energetsko polnjenje telesa.

Refleksna masaža stopal torej deluje na fizično in psihično počutje, ker:

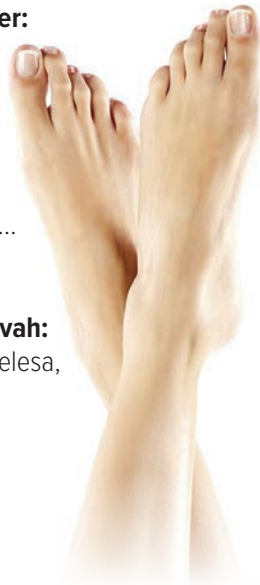
- očisti telo strupov,
- zdravi,
- poživlja energijo,
- sprošča in osrečuje,
- izboljšuje koncentracijo,
- izboljšuje medsebojne odnose ...

Še posebej je ta vrsta masaže priporočljiva pri naslednjih težavah:

- zmanjšana splošna odpornost telesa,
- pogosti prehladi,
- astma,
- glavoboli,
- nespečnost,
- bolečine v hrbtenici in sklepih,
- težave s kožo,
- težave z zanositvijo ...

Obstaja pa nekaj stanj, pri katerih refleksne masaže ni priporočljivo izvajati oz. so kontraindikacija za izvajanje te vrste masaže. Masaže ne izvajamo pri težavah s srcem, (pace-maker, by-pass), nezdravljenem povišanem krvnem tlaku, hudih krčnih žilah, rani na nogah, glivicah na stopalih, zlomih in zvinih, vročinskih stanjih ter psihiatričnih obolenjih.

Četudi ste popolnoma zdravi in nimate težav, je refleksna masaža stopal dobrodošla, saj vas globoko sprosti in osreči.

**»SPOŠTLJIVOST,
POTRPEŽLJIVOST,
POZORNOST DO SOČLOVEKA,
ŽIVALI IN NARAVE ...«**

**Drage občanke, spoštovani
občani ter bralci Troble!**

Vam in Vašim dragim želimo, da prihajajoče božično-novoletne praznike preživite v krogu svojih najdražjih, s toplo mislijo, hvaležnostjo in občutkom radosti, da imamo drug drugega in da ostanemo zdravi. Leto 2022 naj bo tisto, ki nam bo povrnilo zaupanje in upanje v boljšo prihodnost, da bo leto, ko bomo še naprej rasli kot skupnost, predvsem pa leto, ki nam bo omogočilo ponovno snidenje in stisk roke.

**Blagoslovljene, mirne in vesele
božične praznike
ter ponosno praznovanje
Dneva samostojnosti in enotnosti.
SREČNO 2022!**

Občinski odbor SDS Velike Lašče

SDS

**- slikopleskarstvo
- fasaderstvo
- knauf**

ANDREJ JAPELJ s.p.
Rašica 19,
1315 Velike Lašče

M: 031 404 404
E: andrej.japelj1@gmail.com

VZDRŽEVANJE OBJEKTOV

V PRVEM BRANJU POTRJENI POMEMBNI ZAKONI

Alenka Jeraj, poslanka v Državnem zboru Republike Slovenije

Potrjen je bil Zakon o dohodnini, ki prinaša pomembne spremembe, o katerih smo že dolgo govorili in jih kot opozicijski poslanci večkrat vložili, a niso bile sprejete, saj jih je leva koalicija vedno zavračala, sami pa nismo imeli dovolj glasov. Najpomembnejša sprememba je zagotovo ta, da se predvideva postopni dvig splošne olajšave s 3500 eur na 7500 eur do leta 2025, kar pomeni, da se je država odpovedala določene delu dohodnine, ki jo vsak zaposleni v Sloveniji plačuje in bodo ta sredstva ostala posamezniku. Poenostavljeno, zaradi tega bo imel višjo plačo. Tak ukrep je pomemben, saj mladi zaradi nizkih in preobremenjenih plač, odhajajo v tujino, kjer imajo boljše pogoje. S tem bi se tudi doseglo, da se dohodki posameznikov, ki so nujno potrebni za življenje, ne bi obdavčevali. Tu gre dejansko za moralno in etično vprašanje, ali država obdavčuje dohodke, ki so po strokovnih mednarodnih primerjavah tisti dohodki, ki pomenijo, da so nujni, da nekdo preživi. Zmanjšuje se tudi obdavčitev najemnim, uveljavlja seniorski dodatek, nižja davek iz kapitala. Opozicijo sicer skrbi, kako bomo nadomestili izpad prihodkov v proračun, a se je že v letošnjem letu iz naslova dohodnine zbralo 214 mio eur več, skupaj pa kar 400 mio eur več z naslova davkov.

Sprejet je bil tudi Zakon o dolgotrajni oskrbi, ki smo ga prav tako čakali dobro desetletje in smo edina država v Evropi, ki nima takega zakona. Zakon prinaša pomoč starejšim in tistim, ki zaradi bolezni, opešanosti in drugih razlogov potrebujejo pomoč. Poleg zagotavljanja varstva v domovih starejših občanov in oskrbe na domu, ki že potekata, se predvideva denarni dodatek za pomoč in nov institut – oskrbovanec družinskega člana.

Zvišanje letnega neto dohodka pri povprečni plači

Ob dvigu splošne olajšave po davčnih letih:

2022	260 evrov
2023	520 evrov
2024	780 evrov
2025	1000 evrov

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA FINANCE

Letni dodatek 2022

višina pokojnine	višina letnega dodatka
do 570 evrov	460 evrov
od 570,01 evra do 680 evrov	310 evrov
od 680,01 evra do 805 evrov	250 evrov
od 805,01 evra do 970 evrov	200 evrov
nad 970,01 evra	140 evrov

Vlada RS je zagotovila tudi dodatna sredstva za zaposlene v zdravstvu. Predvsem medicinskih sester je premalo; mnoge odhajajo iz sistema, saj je njihovo delo težko in so zanj slabo plačane. Z dogovorom z Vlado RS se to spreminja oz. izboljšuje. Seveda bo potrebno narediti več na tem, da se dodatno izobrazijo in usposobi primeren kader. V zvezi s tem smo že povišali vpis na obe Medicinski fakulteti, povečali število specializacij; pravkar se pripravljajo razpisi za dodatne podelitve koncesij na področjih, kjer je predvsem podeželje podhranjeno.

Proračuna za leto 2022 in 2023 prinašata vsako leto dobri 2 milijardi eur za investicije. Premaknili so se mnogi projekti, ki se leta in leta niso premaknili z mrtve točke. Proračuna prinašata tudi dodatna sredstva za občine. Povprečnine za občine se za leto 2022 dvignejo na 645,00 eur, v letu 2023 pa na 647,00 eur. Več sredstev za občine pomeni, da se bo lahko več investiralo. Oba dokumenta prinašata tudi druga potrebna sredstva za mnoge investicije, ki so načrtovane v vaši občini. Za leto 2022 pomeni dvig povprečnine, da bo Občina Velike Lašče prejela dodatnih 108.078,00 eur.

V zadnjih dneh in tednih se je dramatično povečalo število okuženih. Epidemija je dobesedno eksplodirala, saj je še vedno veliko ljudi, ki dvomijo, da virus obstaja, in se ne držijo ukrepov. Izražajo tudi dvome v ustreznost cepiv, zaradi česar se niso cepili. Sama sem se cepila takoj, ko je bilo to možno, in v preteklem tednu sem prejela tretji odmerek. Vabim vse tiste, ki se še niste cepili, da se odločite za cepljenje. 100 % varnosti ni in tudi cepljeni lahko zbolimo, a zdravniki opozarjajo, da je v primeru cepljenih potek bolezni blažji in posledice niso tako hude. V zadnjih mesecih so kar 5 kovidnim bolnikom presadili pljuča, saj so jim ta popolnoma odpovedala. Mnogi se zdravijo na Golniku, veliko pa jih je tudi na rehabilitaciji na URI Soča, kjer odpravljajo posledice bolezni. Veliko je tudi drugih posledic in cepljenje nas zavaruje pred tem. Gre za težko bolezen, precej hujšo od gripe, in opozorila je potrebno jemati resno. Zato se cepite in upoštevajte ukrepe (razdalja, čim manj druženja, maske in razkuževanje). Ostanimo zdravi.

Obveščam vas, da vsak četrtek ob 18.30 na Radiu Zeleni val poročam o dogajanju v Državnem zboru. Vsako soboto pa lahko preberete mojo kolumno na Portalu Osrednje Slovenije (<https://portal-os.si/>)

Za vse informacije sem na voljo na 01/478-95-80 ali GSM: 051-374-475. Lahko se mi oglasite po el. pošti: alenka.jeraj@dz-rs.si. Lahko obiščite mojo Facebook stran, kjer objavljam aktualne misli in vse o mojem delu in v DZ.

OGLASE

sprejemamo na trobla@velike-lasce.si
ali po tel. 01 7810 370

Cenik je dostopen na spletni strani Troble.

*Zdravja, sreče in veselja polnih
dni v novem letu Vam želi ...*

NIBE

TOPLOTNA ČRPALKA

NIBE F2120

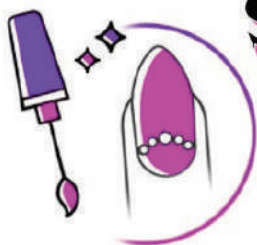

KNUT

ŠVEDSKE TOPLOTNE ČRPALKE

www.knut.si | 080/71-72

SPLETNA TRGOVINA

www.NalakirajNohte.si

Nail Bar

- * Gel nohti
- * Gelish nohti
- * Svetovanje

051 355 062

Štritarjeva 2 Velike Lašče

Enodnevni tečajji

29,90€

Gel & Gelish

microera

Microera Jože Šilc s.p.

Hrovača 14A - 1310 Ribnica - trgovski center SPAR

☎ 01 837 31 16

☎ 051 358 762

✉ info@microera.si

www.microera.si

- ugodni mobilni paketi NAJ
- akcijski mobiteli na obroke
- ugodni fiksni paketi NEO

DELOVNI ČAS

PON - PET 8.30 - 11.30 in 14.00 - 17.00

SOBOTA 8.30 - 11.30

Telekom Slovenije

Rigler
AVTOKLEPARSTVO
VULKANIZERSTVO

T: 01 7807 065
M: 041 990 868
KOMPOLJE 77
1312 DOBREPOLJE

POPRAVILO IN CENITEV VOZIL ZA VSE
SLOVENSKE ZAVAROVALNICE
BREZPLAČNO NADOMESTNO VOZILO

PRIPRAVA VOZILA NA TEHNIČNI PREGLED

POLNJENJE IN POPRAVILO KLIMATSKIH
NAPRAV

SERVIS VOZIL
VULKANIZERSTVO

POPRAVILO VOZIL NA RAVNALNI MIZI

IZPUŠNI SISTEMI

AVTODIAGNOSTIKA

AVTOVLEKA

POGODBENI SERVIS ZA ZAVAROVALNICO
TRIGLAV IN TRIGLAV ASISTENCA

triglav

Triglav Asistenca

Priba okna d.o.o. je zelo uspešno in rastoče podjetje, s svojo proizvodnjo in montažo pvc in alu stavbnega pohištva. Svojim strankam ponujamo celovite rešitve pri izbiri in vgradnji stavbnega pohištva. Zaradi povečanega obsega del potrebujemo nove sodelavce.

V podjetju Priba okna d.o.o.

ZAPOSLEMO

2 delavca za delo v proizvodnji stavbnega pohištva
2 delavca za montažo stavbnega pohištva na terenu

Pogoji:

- ♦ Srednja poklicna izobrazba smer mizarstvo, varilstvo, strojništvo, gradbeništvo ali druge ustrezne smeri
- ♦ Zaželeno so ročne spretnosti in natančnost
- ♦ Zaželeno izkušnje pri enakih ali podobnih delih

www.pribaokna.si / info: 01/510-55-30

Prijave z življenjepisom in CV-jem sprejemamo na : info@priba-okna.si ali po pošti na Priba okna d.o.o., Javorškova ulica 3, 1315 Velike Lašče

MEGADOM
URESNIČI IDEJE CENEJE!

*Zahvaljujemo se vam za
zaupanje v iztekajočem se letu.
Vabimo vas, da z nami tudi v letu 2022
uresničujete ideje ceneje.*

*Mirne in zdrave praznike
ter vse dobro v letu 2022!*

MEGADOM RIBNICA, OB ŽELEZNICI 4, RIBNICA - tel: 01/835 1 640 - www.megadom.si - f c

STEKLARSTVO

PETER HREN, S.P.
GRADEŽ 14, 1311 TURJAK
GSM: 031/356 668
TEL: 01/7881 366

- Brušenje stekla
- Fazetiranje stekla in ogledal
- Peskanje stekla
- Izdelava izolacijskega termopan stekla
- Kaljeno steklo
- Tuš kabine (po meri, s tesnili)
- Ogledala
- Izdelava taljenega stekla z vzorci (fusing tehnika)
- Montaža vsega navedenega
- Ostale steklarske storitve

Več paketov, več prihranka!

Povežite več mobilnih ali fiksnih paketov v svojem gospodinjstvu in prihranite.

Že od **8,99 €** na mesec

Mobilni paketi

A1 Grosuplje
Brvace 1a, Grosuplje
M 040 979 788

A1.si

Pomudbo za pakete MIO lahko uporabite vsi novi in obstoječi naročniki A1 (če imajo sklenjeno Pogodbo o zagotovitvi posebne ugodnosti: pod pogoj te pogodbe). Paket MIO med drugim vključuje neomejeno količino prenosa podatkov, pri čemer se go doseženih 10 GB prenosa podatkov v obračunskem obdobju pri paketu miniMIO, 100 GB pri paketu midMIO in 500 GB pri paketu maxiMIO hkrati prenosa podatkov zniža na 2/3 Mize. Več o paketih MIO na A1.si. Za pakete MIO veljajo Splošni pogoji za izvajanje elektronskih komunikacijskih storitev za potrošnike oziroma pravne osebe in podjetnike. Posebni pogoji za izvajanje mobilnih storitev ter Opis paketov MIO, ki so skupaj s cenami ostalih storitev na voljo na 040 40 40 40. A1.si in na prodajnih mestih A1. A1 Slovenija, d. d., Ameriška cesta 1, SI-1000.

A1

SNEŽNIK
Kočevska Reka

ODKUP HLODOVINE

Odkupujemo hlovovino iglavcev vseh kakovostnih razredov in hlovovino drugih drevesnih vrst

Možnost odkupa lesa na panju

Zagotavljamo vam:

- pošteno izmero in klasiranje
- najboljše odkupne cene
- zanesljivo plačilo
- odvoz z lastnimi kamioni

Svjetlana Vukan 051-665-444
Franc Janež 031-792-595

SIDG
Slovenski Državni Gozdovi

Podjetje Snežnik d.o.o. je hčerinsko podjetje družbe SIDG d.o.o.

POTUJOČA
trgovina

Ponovno z vami.

Pri nas dobite vse in še več.

041 / 506 114

lokalno. domače. naše.

odkup
živine

odkup
mleka

trgovski
center

mesnica

kmetijska
trgovina

potujoča
trgovina

bar

odkup
palet

www.kzlasce.si

*Pogumno in odločno,
ter vse dobro v novem letu.*

vam želi Kmetijska zadruga Velike Lašče

Za lep nasmeh skrbimo že 25 let

bredent
medical

- Preventivni pregledi in posveti
- Konzervativa
- Protetika
- **BREDENT SKY** implantati
- Nevidni ortodontski aparat **INVISALIGN**
- Ortopansko slikanje zob

Goran Petrovič dr. dent. med.
zasebna zobozdravstvena ordinacija | **25 let**

Adamičeva 30 | 1290 Grosuplje | T +386 1 787 34 13 | M +386 41 723 731

Dobrodošli v NOVO odprti salon in servis za vozila Hyundai

Avtohiša Zalar

Najboljša pot do odličnega avta!

Avtohiša Zalar d.o.o., Male Lašče 105, 1315 Velike Lašče 01 788 19 99 031 331 920 040 490 070 041 611 920
prodaja@avtohisla - zalar.si www.avtohisla - zalar.si servis@avtohisla-zalar.si FB Instagram Twitter

NAGRADNA KRIŽANKA

SESTAVIL ANDREJ PRAZNIK	SLOV. PISATELJ (LEOPOLD)	BOŽJAST	ZADETEK PRI KOŠARKI	PISARNA	NEZNA- NEC	OSEBA, KI JO IZSELI- JO IZ STA- NOVANJA	MREŽAST OKRAS NA PERILU
ŠESTDE- SETI DEL MINUTE							
UPOREN ČLOVEK							
STAVBA ZA BIVA- NJE LJUDI					LUTECIJ		
					ŽILA DO- VODNICA		
OTTO LI- LIENTHAL			KRALJEVO BIVALIŠČE				
			BREZPI- LOTNIK				
STARI OČE				ERNEST ŽELEZNI			NASELJE NA OTOKU VIS
ZEMELJ- SKI TEČAJ				TONI NIEMINEN			
				NADJAZ	ANDREJA MALI		
					POKRAJ. V GRČJI		
ALENKA JERAJ			SANKE				
			MESTO NA SEVERU BIH				
NADUT ČLOVEK							
IZDELO- VALEC IGEL	ZVEZA PO- LITIČNIH STRANK	SESALEC IZ REDA PRVAKOV					
		BRANILEC PRI NO- GOMETU				SLOV. GRAFIK IN SLIKAR (RIKO)	GRŠKI JUNAK PRED TROJO
		MORSKA RIBA					
		REKA V V. UKRAJINI					
					ERIKA HESS		
					TIR OKOLI PLANETA		
			PUŠČAV- SKA PO- KRAJINA V AZIJI				
			PTICA UJEDA				
			MESTO V ŠPANJI				
DEL CE- VOVODA				BOGDAN NOVAK			VELIKA PAPIGA Z DOLGIM REPOM
DEL TENI- ŠKE IGRE				NAJVEČJI JELEN			
		SLOV. PEVKA (ALENKA)					
		MESTO NA JAPON. OTOKU HONŠU					

Rešitev samo nagradnega gesla z vašim polnim naslovom pošljite na naslov uredništva Troble, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče, ali ga oddajte v tajništvu občine oziroma pošljite na naslov trobla@velike-lasce.si. Rešitve sprejemamo do datuma uredniškega sestanka, 26. januarja 2022. Izžrebanec nagradnega gesla bo prejel nagradni bon Zavoda Parnas in bo objavljen v Trobli št. 1. Nagrado bo izžrebanec prejel po pošti.

To ni slovo,
je le pozdrav.
Saj kar je lepo,
nikdar ne mine,
ker v srcu pusti
drage spomine.

— zahvala —

ob izgubi ljube mami, sestre, tašče in babice

FRANČIŠKE ADAMIČ,
roj. NOVAK

se iskreno zahvaljujemo vsem
sorodnikom, sosedom za izrečene
besede tolažbe in pomoč. Hvala za
darovane sveče in maše. Zahvala
pogrebni službi Zakrajšek in
duhovnikoma za lepo
opravljen obred.

Žalujemo vsi njeni

— zahvala —

V 93. letu starosti je obkrožena z ljubeznijo
svojih dragih mirno odšla v večnost naša
mama, babica in prababica

FRANČIŠKA PETERLIN
z Ulake

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom,
prijateljem, sosedom in vsem, ki ste jo
pospremili na njeni zadnji poti, izrekli besede
sožalja, darovali cvetje, sveče in za svete maše
ter zanjo molili. Hvala tudi
dr. Starčevi in patronažnima sestrama
Martini in Petri. Zahvala gospodu župniku,
pevcem in pogrebni službi za lep obred
poslednjega slovesa.

Žalujemo vsi njeni

— in memoriam —

Od nas se je poslovil

JOŽE PETRIČ
29. 03. 1960 - 04. 10. 2021

Veteran vojne za Slovenijo,
pripadnik brigade MORIS.

Vsem njegovim izrekamo
iskreno sožalje.

Ohranili ga bomo
v trajnem spominu.

OZVVS Velike Lašče

Ni večje bolečine,
kot v dneh žalosti
nositi v srcu
srečnih dni spomine.

(Dante)

— zahvala —

Od nas se je poslovil naš dragi ata in stari ata

JANEZ ŠKULJ
iz Logarjev.
3.6.1929 - 25.10.2021

Iskreno se zahvaljujemo sosedom za lepo slovo
izpred domače hiše in vsem sorodnikom.
Iskrena hvala vsem, ki ste se od njega poslovili
in ga pospremili na njegovi zadnji poti, zanj
darovali sveče in cvetje ter darove za Svete
maše. Hvala gospodu župniku Andreju za
obiske ob prvih petkih in besede slovesa.
Hvala pevcem in pogrebni službi Zakrajšek.

Vsi njegovi

KOLEDAR PRIREDITEV DECEMBER 2021 JANUAR 2022

PETEK, 3. DECEMBER
Velike Lašče, Rašica, Turjak
**TA VESELI DAN
KULTURE**
(Javni zavod Trubarjevi kraji)

SOBOTA, 11. DECEMBER
od 8. do 11. ure
**VELIKOLAŠKA
TRŽNICA**
(Občina Velike Lašče)

OD 3. DECEMBRA DO 2. JANUARJA
različne lokacije
**FESTIVAL
BOŽIČNEGA KRUHA**
več na str. 16-17

NEDELJA, 26. DECEMBER
Turjak
**BOŽIČNA TEKMA V
LOKOSTRELSTVU**
(LK Turjak)

SOBOTA, 1. JANUAR
od 8. do 11. ure
**VELIKOLAŠKA
TRŽNICA**
(Občina Velike Lašče)

SOBOTA, 22. JANUAR
od 8. do 11. ure
**VELIKOLAŠKA
TRŽNICA**
(Občina Velike Lašče)

Bliža se praznični čas, ko naše najbližje radi razveselimo z darilcem. V muzejski trgovini-ci Trubarjeve domačije smo pripravili nekaj daril, pri katerih zraven dobite tudi srčno posvetilo in zgodnico o darilu.

Za tiste, ...

... ki imajo radi lokalno

... ki si radi po svoje pobarvajo svet

... ki ljubijo

... ki so samosvoji kot Trubar

... ki so radi elegantne v barvah

... ki so polni navdiha

... ki cenijo slovensko dediščino

... ki želijo jutranjo kavo popiti s stilom

